

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜR YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EKSENİNDE SAKİN ŞEHİR
(CİTTASLOW) HAREKETİ: AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR
OLMA(MA) SÜRECİ**

Yüksek Lisans Tezi

Suna AKDERE

Danışman

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

Nevşehir

Ağustos 2021

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜR YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EKSENİNDE SAKİN ŞEHİR
(CİTTASLOW) HAREKETİ: AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR
OLMA(MA) SÜRECİ**

Yüksek Lisans Tezi

Suna AKDERE

Danışman

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

Nevşehir

Ağustos 2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Suna AKDERE

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma(ma) Süreci” adlı Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Suna AKDERE

Danışman

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim

Dalı Başkanı

Prof. Dr. Yener BEKTAŞ

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR danışmanlığında Suna AKDERE tarafından hazırlanan “Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma(ma) Süreci” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

..... / ..... / .....

JÜRİ

İMZA

Danışman : Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

.....

Üye : Prof. Dr. Yener BEKTAŞ

.....

Üye: Doç. Dr. Adnan ALKAN

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..... / ..... / ..... tarih ve .....sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

..... / ..... / .....

.....

Enstitü Müdürü

TEŐEKKÖR

Hayatım boyunca benden maddi ve manevi her türlü desteğini esirgemeyen canım aileme, her çalışmada olduğu gibi bu çalışmamda da beni destekleyen Nazlı Üstündaş ve Feride Kuas'a, tez çalışmamda yaptığım araştırmalar sırasında görüşlerini belirterek bilgilerini aktaran tüm katılımcılara ve benden bilgi ve yardımını esirgemeyen Danışman Hocam Doç. Dr. şenay Güngör'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EKSENİNDE SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) HAREKETİ: AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR OLMA(MA) SÜRECİ

Suna AKDERE

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans,
Ağustos, 2021**

Danışman: Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

ÖZET

Küreselleşme ile gelen hızlı tüketim anlayışı kendini her alanda olduğu gibi şehir yaşamında da göstermiş ve yıpranan şehirler bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. Kentsel yaşamda doğal kaynakların düzensiz kullanılması nedeniyle, su ve hava kirliliği gibi çevresel problemler giderek arttığı için küreselleşmeye karşı yeni kent yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin olumsuzluklarına bir başkaldırı olarak ortaya çıkan Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi, şehirlerin tekrar kendilerini revize etmeleri ve sürdürülebilirliklerini korumaları konusunda öncü durumuna gelmiştir. 1986'da Slow Food (Yavaş Beslenme) olarak ortaya çıkan bu Hareket, 1999 yılında Sakin Şehir Ağı'nı ortaya çıkarmıştır. Dünyada 30 ülkeden 278 kent, Sakin Şehir Birliği'ne üye olabilmek için gerekli çalışmaları yapmıştır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilgi gören bu Hareket'in üye sayısı her geçen gün artmaktadır. Son olarak 2020 yılında Gündül'ün de birliğe üye olmasıyla ülkemizde bu sayı 18'e yükselmiştir. Bu çalışmada ise Kapadokya Bölgesi'nin önemli merkezlerinden biri olan Avanos'un Cittaslow Hareketi'ne üye olma ya da olmama potansiyeli üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Avanos, mimari dokusu, tarihi, doğal, kültürel zenginlikleri ve Kızılırmak'ın şehre kattığı sakinliği ile Cittaslow Ağı'na üye olabilecek ilçeler arasına girme ihtimali yüksek olan bir ilçedir. Buradan yola çıkarak ilk önce Sakin Şehir Birliği'nin belirlemiş olduğu 72 kriter incelenmiş ve kriterlerle ilgili gerekli saha çalışması yapılmıştır. Saha çalışmasından sonra genel bir durum değerlendirmesi ortaya konmuştur. Son olarak Avanos'un Sakin Şehir Ağı açısından değerlendirilmesi adına, belirlenen 15 kişi ile bir görüşme gerçekleştirilmiş ve bu kişilere 9 soru yöneltilmiştir. Mülakat çalışmasında Avanos'un birliğe üye olması halinde şehrin nasıl bir süreç ile karşı karşıya kalabileceği üzerine bir durum değerlendirmesi yapılmıştır. Katılımcıların görüşleri ile Sakin Şehir Birliği'ne üye olan kentlerde yapılan mülakat/anket çalışmaları karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalı analizde, varılan sonuçların aynı doğrultuda olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Kalkınma, Sakin Şehir, Slow Food, Avanos.

THE CITTASLOW MOVEMENT ON THE AXIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: PROCESS OF AVANOS' BECOMING A SLOW CITY OR NOT

Suna AKDERE

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Cultural Heritage and Cultural Management, M.A.,**

August, 2021

Supervisor: Assoc. Prof. Şenay GÜNGÖR

ABSTRACT

The concept of fast consumption that came with globalization showed itself in city life as well as in every field, and worn-out cities were negatively affected by this situation. Due to the irregular use of natural resources in urban life and environmental problems such as water and air pollution, new urban approaches have emerged against globalization. The Cittaslow Movement, which emerged as a rebellion against the negativities of globalization, has become a pioneer for cities to revise themselves and ensure their sustainability. This network which was emerged as Slow Food Movement in 1986, thereafter revealed the Cittaslow movement network in 1999. 278 cities from 30 countries in the world have done the necessary work to become a member of this Union. The number of members of this movement, which draws the interest in our country just like in the world, is increasing day by day. Lastly, in 2020, the number of members increased to 18 after GÜDÜL became a member of Cittaslow. In this study, a study was conducted on the potential of Avanos District, one of the important centers of the Cappadocia Region, to become a member of the Cittaslow Movement. Avanos is a town which has high potential of becoming a member of Cittaslow network with its architectural texture, natural and cultural diversities and the serenity that is contributed to the town by Kızılırmak. Starting with this movement, first of all, 72 criteria determined by the Slow City Movement were examined and the necessary field work was carried out. After the fieldwork, a general situation assessment was made. Next, an evaluation is presented. A study has been carried out on of Avanos whether or not to become a member of the Cittaslow. Finally, in order to evaluate Avanos in terms of the Cittaslow, an interview was held with 15 determined people and 9 questions were asked to these people. In the interview study, a situation assessment was made on what kind of process the city would face if Avanos became a member of the Cittaslow. The views of the participants were compared with the interviews/surveys conducted in the cities that are members of the Cittaslow. In the comparative analysis, it is seen that the results are in the same direction.

Key Words: Sustainability, Development, Slow City, Slow Food, Avanos.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	iv
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	v
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
1. Araştırmanın Konusu.....	1
2. Araştırma Sahasının Yeri.....	2
3. Amaç.....	3
4. Yöntem.....	4
5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
BİRİNCİ BÖLÜM	
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW)	
HAREKETİ	
1.1. Sürdürülebilirlik.....	8
1.2. Kalkınma.....	10
1.3. Sürdürülebilir Kalkınma.....	11
1.4. Sürdürülebilir Kalkınma Bileşenleri.....	14
1.4.1. Ekonomik Sürdürülebilirlik.....	15
1.4.2. Çevresel Sürdürülebilirlik.....	15
1.4.3. Sosyal Sürdürülebilirlik.....	16
1.5. Sürdürülebilir Kalkınmanın Amaçları.....	17
1.6. Yavaş Hareketi.....	18
1.6.1. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Kaynağı: Slow Food (Yavaş Beslenme) Hareketi.....	20
1.6.2. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	22
1.6.3. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Sloganı ve Sembölü.....	24
1.6.4. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Üyelik Süreci.....	25
1.6.5. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Kriterleri.....	26
1.6.6. Dünyada Sakin Şehir Hareketi'ne Üye Olan Ülkeler.....	28
1.6.7. Türkiye'de Sakin Şehir Hareketi ve Sakin Şehirler.....	29
1.7. Sakin Şehir (Cittaslow) ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi.....	34
1.8. İlgili Çalışmalar.....	35
İKİNCİ BÖLÜM	
AVANOS İLÇESİ'NİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ	
2.1. Avanos'un Fiziki Özellikleri.....	38
2.1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler.....	38
2.1.2. İklim.....	39
2.1.3. Hidrografya.....	40
2.1.4. Toprak Özellikleri.....	40
2.1.5. Bitki Örtüsü.....	41
2.2. Avanos'un Beşeri ve Ekonomik Özellikleri.....	41
2.2.1. Avanos'un Tarihsel Gelişimi.....	41

2.2.2.Nüfusu.....	43
2.2.3. Ekonomik Faaliyetleri.....	43
2.2.3.1. Turizm.....	45
2.2.4. Ulaşım.....	49
2.3. Avanos'un Turizm Kaynakları.....	50
2.3.1. Zelve Açık Hava Müzesi.....	50
2.3.2. Paşabağı Vadisi.....	51
2.3.3. Özkonak Yeraltı Şehri.....	52
2.3.4. Alaaddin Camii.....	53
2.3.5. Saruhan Kervansarayı.....	54
2.3.6. Tarihi Avanos Köprüsü.....	55
2.3.7. Çavuşin.....	55
2.3.8. Belha Manastırı.....	56
2.3.9. Geleneksel Avanos Evleri.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EKSENİNDE SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) HAREKETİ: AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR OLMA(MA) SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Avanos'un Sakin Şehir Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi.....	58
3.1.1. Çevre Politikaları.....	59
3.1.2. Altyapı Politikaları.....	61
3.1.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları.....	62
3.1.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatçılara Dair Politikalar.....	64
3.1.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar.....	65
3.1.6. Sosyal Uyum.....	66
3.1.7. Ortaklıklar.....	68
3.2. Avanos'un Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir Olma(ma) Sürecinin Değerlendirilmesi.....	69
3.2.1. Avanos'un Turizm Açısından Değerlendirilmesi.....	71
3.2.2. Katılımcıların Sakin Şehir Hakkındaki Görüşleri.....	74
3.2.3. Avanos'un Sakin Şehir Hareketi'ne Üye Olma(ma) İhtimali.....	75
3.2.4. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Sürdürülebilir Turizme Etkisi... 77	
3.2.5. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Ekonomik Yapısına Etkisi 79	
3.2.6. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Kültürel/Sosyal Yapısına Etkisi.....	81
3.2.7. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Çevre/Doğa Yapısına Etkisi.....	82
3.2.8. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Koruma Kullanma Dengesinin Sağlanması.....	84
3.2.9. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehre Olumsuz Etkileri.....	85
3.3. Kültürel Miras ve Sakin Şehir İlişkisi.....	87
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
KAYNAKÇA.....	93
EKLER.....	101
ÖZGEÇMİŞ.....	102

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	5
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri Açısından Frekans ve Yüzdeleri	6
Tablo 1.1. Cittaslow Üyelik Aidatı ve Nüfus Sayısı.....	27
Tablo 1.2. Cittaslow Üyelik Politikaları.....	27
Tablo 1.3. Dünyada Sakin Şehir (Cittaslow)’e Üye Olan Ülkeler ve Şehir Sayısı. ..	29
Tablo 1.4. Türkiye’deki Sakin Şehirler ve Özellikleri.	31
Tablo 2.1. Avanos’taki Turizm İşletmeli Konaklama Tesisleri.....	47
Tablo 2.2. 2015-2019 yılları arası Avanos’ta “belediye belgeli” tesislere geliş sayısı, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranı	47
Tablo 2.3. 2015-2019 yılları arası Avanos’ta “turizm işletme belgeli” tesislere geliş sayısı, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranı	48
Tablo 3.1. Cittaslow Kriterleri Tablosu ve Avanos’ta Yapılmış Mevcut Çalışmalar.....	59
Tablo 3.2. Görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen tema ve kategoriler.....	70

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Avanos'un Lokasyon Haritası	3
Şekil 1. 1. Slow Food (Yavaş Beslenme) logosu.....	20
Şekil 1. 2. Sakin Şehir (Cittaslow) Logosu.....	24
Şekil 1. 3. Dünyadaki Sakin Şehirlerin Dağılımı.....	28
Şekil 1. 4. Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Dağılımı.	30
Şekil 2. 1. Avanos'un Genel Görünümü.....	39
Şekil 2. 2. Avanos'un Eski Görünümü.	42
Şekil 2. 3. Avanos'ta Üzüm Bağcılığı	44
Şekil 2. 4. Avanos'ta Çanak-Çömlek İşçiliği.....	44
Şekil 2. 5. Zelve Açık Hava Müzesi.	51
Şekil 2. 6. Paşabağı Vadisi.....	52
Şekil 2. 7. Özkonak Yeraltı Şehri.	53
Şekil 2. 8. Alaaddin Camii.....	53
Şekil 2. 9. Saruhan Kervansarayı.....	54
Şekil 2. 10. Tarihi Avanos Köprüsü.....	55
Şekil 2. 11. Çavuşin	56
Şekil 2. 12. Belha Manastırı.....	56
Şekil 2. 13. Dr. Hacı Nuri Bey Konağı.....	57

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, araştırma sahasının yeri, araştırmanın amacı, yöntemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1. Araştırmanın Konusu

Sanayi devrimi ile ortaya çıkan hızlı kentleşme, birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Kentte yaşayan nüfus giderek artmış ve artan nüfus nedeniyle çevre hızla tüketilmeye başlanmıştır. Son zamanlarda çevrenin ve kentlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için çözüm arayışları hız kazanmıştır. İnsanoğlu bir yandan doğaya zarar verirken bir yandan da bu zararı kapatmak için çalışmalar yapmıştır. Bu da göstermektedir ki zarar da çözüm de insanoğlunun elindedir. İnsanların elinde olan bu güç, çevreyi aciz bırakmış ve çevrenin bu duruma karşı çıkabilecek bir gücünün olmadığını göstermiştir. Bu gücü olumlu olarak kullanmak isteyen insanlar, sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için gerekli girişimlerde bulunmuştur.

1999 yılında ortaya çıkan Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi, küreselleşmenin getirmiş olduğu tek tipleşmeye karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Hareket, her şehrin kendine özgü bir dokusunun olduğuna ve şehirlerin birbirinden farklı olan özelliklerini ortaya çıkartarak sürdürülebilirliklerini sağlayacağına inanmaktadır. Bu inancı benimseyen birçok yerel yönetici, Sakin Şehir Ağı'na katılmak için çalışmalar yapmıştır.

Sakin Şehir Hareketi'nin belirlemiş olduğu kriterleri yerine getiren şehirler, birliğe üye olmuş ve Sakin Şehir unvanı kazanmıştır. Sakin Şehir statüsü taşıyan kentler bir marka haline gelerek birçok insanın ilgisini çekmiş ve oradaki yaşam merak konusu olmuştur. Yerel değerlerini koruyan şehirler, her daim sürdürülebilirliklerini sağlayabilmektedir. Bu şehirler, birliğe üye olsalar bile çalışma yapmak zorundadır. Eğer şehirler üye olmadan önce yerine getirdikleri yükümlülükleri sürdürmezler ise birlik, yaptığı incelemeler sonrası şehirlerin üyeliğini sonlandırma hakkına sahiptir.

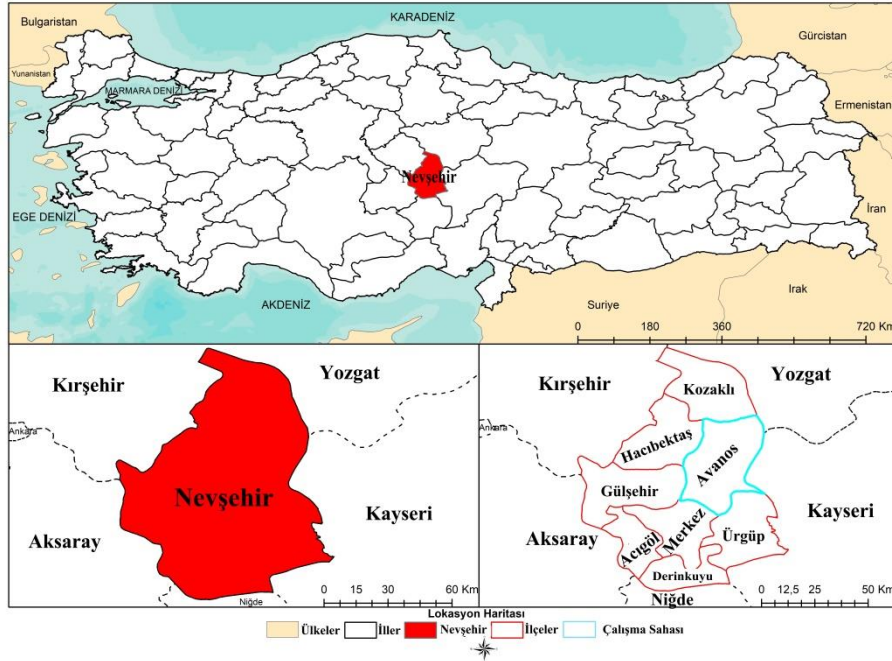
Bu çalışmada, Avanos'un Sakin Şehir Ağı'na üye olabilmesi için yerine getirilmesi gereken kriterlerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Mülakat çalışması ile Avanos'un Cittaslow'a üye olması halinde şehrin nasıl bir süreç ile karşı karşıya kalabileceği

üzerine bir durum değerlendirmesi ortaya konmuştur. Bu çerçevede literatür taraması yapılmış, gözlem, katılımcı gözlem ve mülakat yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmanın bölümleri incelendiğinde; giriş kısmında araştırmanın konusu, araştırma sahasının yeri, araştırmanın amacı, yöntemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir. Birinci bölümde Sürdürülebilir Kalkınma kavramı üzerinde durulmuş, Sakin Şehir Hareketi'nin tarihsel gelişimi hakkında bilgiler verilerek, üye olan şehirlere değinilmiştir. İkinci bölümde, Avanos'un genel coğrafi özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, belirlenen kişiler ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve konuyu derinleştirmek, bütün yönleri ile ortaya koymak ve ilgili paydaşları sürece dâhil etmek adına yapılan mülakatlar analiz edilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde ise araştırmanın sonuçları ve araştırmacı tarafından geliştirilen öneriler ortaya konulmuştur.

2. Araştırma Sahasının Yeri

Araştırma sahası olan Avanos, İç Anadolu Bölgesi'nde Nevşehir iline bağlı ve Kızılırmak'ın iki tarafına kurulu bir ilçedir. Şehir, Nevşehir'e 20 km. mesafede bulunmaktadır. Avanos'ta 3 belde ve 16 köy yeri vardır. İlçeye bağlı 17 mahallesi mevcuttur. İlçe'ye bağlı beldeler; Çalış, Özkonak ve Kalaba'dır. Köyler; Bozca, Akarca, Büyükayhan, Aktepe, Altıpınar, Kuyulukışla, Çavuşin, Paşalı Göynük, Üçkuyu, İğdelikışla Karacauşağı, Sarılar, Küçükayhan, Topaklı ve Mahmat'tır. Merkez mahalleler ise; Aşağı Mahallesi, 50.Yıl Mahallesi, Bahçelievler Mahallesi, Alaaddin Mahallesi, Camicedit Mahallesi, Cami-Kebir Mahallesi, Hürriyet Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi, Karayusuf Mahallesi, Karaseki Mahallesi, Orta Mahallesi, Yukarı Mahallesi, Orta Mahallesi, Orta Mahallesi, Yeni Mahallesi, Yeni Mahallesi, Yukarı Mahallesi'dir (Bayındır, 2007: 19).

Şekil 1. Avanos'un Lokasyon Haritası

Avanos, Nevşehir ve Kayseri'yi birbirine bağlamaktadır. Şehrin kuzeyinde Kozaklı, batısında Hacıbektas ve Gülşehir, güney tarafında Nevşehir Merkez ilçe ve Ürgüp, doğusunda Yozgat ile Kayseri yer almaktadır. Toplam yüzölçümü 993 km² ve yaklaşık olarak 920 m deniz seviyesinden yükseklikte bulunmaktadır. Şehrin kuzeyinde İdiş ve Ötedikme Dağları vardır. Avanos şimdiki yerleşim yerine geçmeden önce İdiş Dağı'nın eteklerinde kurulmuştur. Ancak yıllar içerisinde ormanla kaplı olan bu alandaki tahribatlara bağlı olarak şiddetli erozyon görülmüştür. Bu nedenle şimdiki yer olan Kızılırmak'ın güney kısmına yeni yerleşim yeri kurulmuştur (Şahan, 2014: 13-14).

3. Amaç

Bu çalışma, Avanos'un Cittaslow Hareketi'ne üye olma ya da olmama potansiyelini ortaya koymak ve kentin, Sakin Şehir Ağı'na katılmak istemesi halinde uygulamaya dönük model olması adına yapılmıştır. Sakin Şehir Hareketi, küçük şehirleri bünyesine alarak o şehirlerin tarihini, kültürünü ve doğal yapılarını korumalarını amaçlamaktadır. Bu nedenle hem ülkemizde hem de dünyada birçok şehir harekete üye olabilmek için çalışmış ve başarılı olan şehirler, Sakin Şehir unvanını kazanmıştır.

Yapılan mülakat çalışması kapsamında, şehirde yaşayan, çoğunlukla birbirinden farklı alanlarda çalışan kişilerin, yerel halkın ve şehre gelen ziyaretçilerin katılımıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara Avanos İlçesi, Sakin Şehir kavramı ve şehrin Cittaslow Birliği'ne üye olması halinde ilçeye ne gibi etkileri olacağı üzerine düşünceleri sorulmuştur. Alınan cevaplar araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve katılımcıların görüşleri ile Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan kentlerde yapılan mülakat/anket çalışmaları karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalı analiz ile varılan sonuçların benzer ve farklı yönleri ele alınmıştır.

4. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem doküman analizi, görüşme, gözlem ve katılımcı gözlemi kapsamaktadır. Kullanılan bu yöntem sayesinde araştırmacı daha esnek davranmakta ve çalışmayı yeniden şekillendirme imkânı bulmaktadır. Bu araştırma ağırlıklı olarak sübjektif bir bakış açısı sunmaktadır (Özdemir, 2010: 326). Araştırmanın nitel olması sebebiyle doğruluğu veya yanlışlığı öznel kalacaktır.

Çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun olarak soru listesi oluşturulmuştur. Elde edilen bulguların çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Şimşek (2012)'e göre betimsel analiz, elde edilen verilerin benzer yönlerini gösteren bulguları belirli temalar ve kavramlar etrafında toplayarak onları anlaşılır bir biçimde sınıflandırma yapıp yorumlanmasıdır. Yıldırım ve Şimşek (2016)'e göre ise, betimsel analiz ile ulaşılan bilgiler düzenli ve açık olarak ortaya konulmaktadır. Bu şekilde veriler, temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Betimsel analizde, çalışmaya katılan katılımcıların görüşleri doğrudan aktararak geçerlilik sağlanabilmektedir.

Yapılan görüşmeler, kalem-kâğıt ile not edilerek ve ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Glesne (2012), ses kaydı konusunda birçok kişinin hassasiyetini dile getirerek ses kaydı alınmadan önce mutlaka izin alınması gerektiğini belirtmektedir (Glesne, 2012: 156). Araştırmacı için ise elde edilen verilerin kaybının önlenmesi için ses kaydına alınması önem teşkil etmektedir. Tüm bunlar dikkate alınarak ses kayıt cihazının kullanılması için katılımcılara, bu kaydın

sadece araştırmacı tarafından kullanılacağı taahhüdünde bulunulmuş, katılımcıların onayı alınmıştır. Ancak, ses kayıt cihazı ile görüşmeyi kabul etmeyen katılımcılarla not tutularak görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler, 22 Mayıs ve 05 Haziran 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Belirlenen 8 kişi ile daha önceden randevu alınarak yüz yüze bir görüşme ortaya konmuştur. Yerel halk ve ziyaretçi ile yapılan görüşmeler ise o an içerisinde katılımcılardan izin alınarak yapılmıştır. Geri kalan 2 kişi ile mail yoluyla mülakat gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen görüşme süresi ortalama 30 dakika sürmüştür. Yapılan görüşmelerde, kişilerin görüşleri dikkate alınarak değiştirilmeden not alınmıştır. Elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına aktarılarak kayıt altında tutulmuştur. Katılımcıların vermiş olduğu bilgiler okunarak bir ön değerlendirme yapılmış ve her bir soru için verilen bilgiler çözümlenmiştir.

Araştırmada, çoğunlukla farklı alanlarda görev yapan 15 katılımcının görüşleri alınmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar üzerine araştırmacı tarafından yorumlama ve açıklama yapılmıştır. Seçilen sınırlı sayıdaki kişiler; kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve şehre farklı bölgelerden gelen ziyaretçilerden oluşmaktadır. Katılımcılara yönelik toplam 9 soru yöneltilmiştir. Sorular belirlenen kişilerin kolayca anlayabileceği bir şekilde yalın bir ifade kullanılarak sorulmuştur. Görüşme yapılan 15 katılımcıya; K1 (Katılımcı 1), K2, K3, K4.....K15 şeklinde kodlar verilmiştir. Görüşmeye katılan kişilere ilişkin demografik bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Çalışma Grubu	Kodlama	Meslek	Cinsiyet	Yaş	Öğrenim Düzeyi
Kamu Görevlileri	K1	Yazı İşleri Müdürü	Erkek	59	Ön lisans
	K2	Enförmasyon Memuru	Erkek	35	Lisans
	K3	İdareci	Erkek	36	Lisans
	K4	Müdür Yardımcısı	Erkek	52	Lisans
	K5	Akademisyen	Erkek	42	Doktora
Özel Sektör Çalışanları	K6	Otel Yöneticisi	Erkek	24	Lisans
	K7	Esnaf	Kadın	38	Lisans
	K8	İşletmeci	Erkek	82	İlkokul
	K9	El Sanatları Atölye İşletmecisi	Erkek	45	Lise
	K10	Acente İşletmecisi	Erkek	40	Lisans

Yerel Halk ve Ziyaretçiler	K11	Esnaf	Erkek	38	Ön Lisans
	K12	Memur	Kadın	50	Lise
	K13	Ev Hanımı	Kadın	27	Lise
	K14	Memur (Öğretmen)	Kadın	37	Lisans
	K15	Ev Hanımı	Kadın	29	Ön Lisans

Farklı niteliklere ayrılmış toplam 15 kişiyle mülakat (görüşme) gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma grubunun demografik özellikleri açısından frekans ve yüzdeleri şu şekildedir:

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri Açısından Frekans ve Yüzdeleri

Demografik Değişken	Grup	<i>n</i>	%
Çalışma Grubu	Kamu görevlileri	5	33,3
	Özel Sektör Çalışanları	5	33,3
	Yerel Halk ve Ziyaretçiler	5	33,3
Meslek	Memur ve diğer kamu görevlileri	7	46,6
	İşletmeci	3	20,0
	Esnaf	2	13,3
	Yönetici	1	6,6
	Ev Hanımı	2	13,3
Yaş	30 yaş ve altı	3	20,0
	30 yaş ve 50 yaş arası	9	60,0
	51 yaş ve üzeri	3	20,0
Cinsiyet	Erkek	10	66,6
	Kadın	5	33,3
Öğrenim düzeyi	Doktora	1	6,6
	Lisans	7	46,6
	Ön Lisans	3	20,0
	Lise	3	20,0
	İlkokul	1	6,6

Mülakatta 15 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların % 33,3'ü kamu görevlileri, % 33,3'ü özel sektör çalışanları, % 33,3'ü yerel halk ve ziyaretçilerden oluşmaktadır. Katılan 15 katılımcının % 66,6'sı erkek, % 33,3'ü kadındır. Katılımcıların yaş durumuna bakıldığında % 20,0'lık oranla 30 yaş ve altı, % 60,0'lık oranla 31 yaş ve 50 yaş arasını oluştururken % 20,0'ını ise 51 yaş ve üzeri oluşturmaktadır. Katılımcıların meslek durumuna bakıldığında büyük çoğunluğun % 46,6 orana sahip memur ve diğer kamu görevlileri olduğu görülmektedir. Memur ve diğer kamu görevlilerini % 20,0'lık oran ile işletmeciler takip etmektedir. % 13,3 ile esnaf ve ev hanımlarının oranı eşittir. Meslek grubunun en az oranını ise % 6,6 ile yöneticiler oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde % 46,6'sının Lisans

mezunu olduğu görülmektedir. % 20,0'lık oran ile n Lisans ve Lise mezununun oranları eşittir. En düşük % 6,6'lık oranla Doktora ve İlkokul mezunu olduğu görülmektedir.

5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Yapılan saha alışması, Avanos ve Nevşehir ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu ilde konuya ilişkin az sayıda çalışma yapılmış olması araştırma alanı olarak bu ilin seçilmesinde etkili olmuştur.
- Literatür araştırmalarında özellikle Sakin şehir (Cittaslow) konusu üzerine sınırlı sayıda kitap olduğu için konu ile ilgili yapılmış olan makale ve tez çalışmalarına ağırlık verilmiştir.
- 2020 ve 2021 yılları arasında gerçekleştirilen saha çalışması içerisinde COVID-19 salgını nedeniyle kişilerle yapılan görüşmelere sınırlama getirilmiştir. Bu nedenle yapılan çalışmada katılımcı sayısında azalma görülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) HAREKETİ

1.1. Sürdürülebilirlik

İnsanoğlu varoluşundan bugüne kadar doğayı hep kendi çıkarına göre kullanmış ve doğal kaynaklar üzerine hâkimiyet kurarak medeniyetini genişletmeye devam etmiştir. Medeniyetin gelişmesi ile artan kaynak ihtiyacı, doğanın bozulmasına ve bazı bölgelerin yok olmasına neden olmuştur. Günümüzde çevre sorunlarının büyük bir sebebi de doğayı sadece kullanılabilir bir kaynak olarak görülmesidir. Buna bağlı olarak doğanın yok olması göz ardı edilmektedir. Bu olumsuz durumun farkına varmaya başlayan insanoğlu hem bölgesel hem de küresel çerçevede çözüm aramaya başlamıştır. Gelineen noktada da ise, “sürdürülebilirlik” kavramı ortaya çıkmıştır (Yüksel, 2016: 17).

Bu gelişmeler sonrasında ortaya çıkan sürdürülebilirlik kavramına birçok tanımlama getirilmiştir. Bunlardan en önemlisi doğaya dönük olması ve çevrede yaşanan tahribatlara dikkat çekmek amaçlı olmuştur. Kazancı (2019) 'ya göre sürdürülebilirlik kavramı, insanların ticarete, sanayide, ekonomik ve teknolojik bakımdan ileri seviyede olup, bunların karşısında çevre sorunlarının ortaya çıkmasına yönelik önlemler ve doğal dengeyi korumayı amaçlayan bir sistemdir. Oz Mehmet (2008) 'e göre, yaşam standartlarını düşürmeden, düşünce biçiminde değişiklik gerektiren bir kavramdır. Bu düşünce değişikliğinde, tüketim toplumu olmaktan ziyade, evrensel olarak dayanışma içinde olma, toplumsal sorumluluklar, çevresel yönetim ve ekonomik çözümleri hedef edinmektedir. Özgen (2019) 'e göre ise bu kavram sürdürmek, devam ettirmek, sağlamak, var olmak ve desteklemek anlamlarında kullanılmaktadır. Bu tanım, hem doğaya hem de çevreye zarar vermeden, doğanın sunduğu sınırlı kaynaklardan yararlanmayı uzun süreye yaymaktır. Bu hedef ile sürdürülebilirlik sayesinde doğanın insana verdiği birçok gereksinimi sınırsız hale getirmektedir. Sürdürülebilirlik çevreye karşı hassas,

toplumsal adalete duyarlı ve disiplinler üstü bir içeriktir. Dünya üzerinde, tüm canlıların yaşam hakkına öncelik veren ve geleceği de hesaba katan bir ortaklaşma çabasıdır (Özgen, 2019: 2-3).

Dünya Doğayı Koruma Birliği bünyesinde 1982’de onaylanan Dünya Doğa Şartı Belgesi’nde sürdürülebilirlik, küresel anlamda ilk kez resmi belgede yerini almıştır. Bu belgede organizmalar, ekosistem, deniz, kara ve havanın sunduğu kaynakların, iyi bir düzeyde yönetilmesi ifade edilmiştir. Bu tanım ile sürdürülebilirliğin sağlanması için ilk olarak fikirlerin değişmesinin gerekli olduğu düşünülmüştür. Çünkü sürdürülebilirlik, bir amacı değil bir süreci ifade eder, yani sadece bugüne odaklanmaz. O gelecek nesilleri de düşünerek daha iyi yaşam şartlarına sahip olunması için devamlılığı hedeflemektedir. Sürdürülebilirlik, sadece kendini çevre ile sınırlandırmaz; sürdürülebilirlik hem ekonomik gelişme hem de sosyal gelişme anlayışını da benimsemektedir. Çünkü siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik süreçler içeren çok boyutlu bir yaklaşımdır (Eryılmaz, 2011: 1-2).

Sürdürülebilirlik, 1982’de IUCN tarafından konu edildikten 5 yıl sonra bu kez Brudtland Komisyonu olarak bilinen çevre ve kalkınma üzerinde duran Dünya Komisyonu tarafından ele alınmıştır. Bu komisyonda sürdürülebilirlik, gelecek nesiller tarafından kullanılacak olan kaynakları etkilemeden, günümüz ihtiyaçlarının sınırlandırılmadan karşılama olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı yeni bir kavram olarak yerini alsa da uygulama olarak kapsamlı bir şekilde başlıca tartışılan konulardan biri olmuştur (Mangır, 2016: 145-146).

1992 yılında Brezilya’da gerçekleştirilen Rio Konferansı’nda tüm ülkeler tarafından kabul edilen unsurların hayata geçirilmesi için bir plan oluşturulmuştur. Böylece sürdürülebilirlik kavramı, küresel anlamda yerini alarak daha sonra gerçekleştirilecek olan konferanslarda da önemli konular arasında yerini korumuştur (Yüksel, 2016: 17-18).Yapılan konferanslar göstermektedir ki günümüzde yadsınamayacak kadar önemli bir konu olan sürdürülebilirlik, kullanılan kaynakların sınırsız olmadığını, dikkat edilmediği takdirde yok olabileceğini göstermektedir. Sürdürülebilirlik kavramı ile birlikte gelecek nesillere doğal kaynaklarını bitirmeden günlük gereksinimlerini verimli olarak karşılanmasının önemini göstermektedir (Gömceli, 2019: 6-7).

1.2. Kalkınma

Kalkınma sözcüğü TDK tarafından, ekonomik gelişmelerde meydana gelen halkın değerleri, fikirleri ile hem harcamada hem de davranış kalıplarındaki değişimleri içeren kurumsal ve toplumsal yapıda değişime neden olan büyüme olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021). İngilizcede “development” kelimesinin karşılığı olan kalkınma, gelişmemiş ülkelerin siyasal, ekonomik ve sosyal alanda çalışmalar yaparak gelişmiş ülkelere ulaşma çabasıdır. Bunlar arasında üretim, gelir artışı, ekonomik ve sosyal dengenin güçlendirilmesi, halkın değerleri gibi çabaları içermektedir. Büyüme genel olarak gelişmiş ülkeler için kullanılırken, kalkınma ise gelişmişlik seviyesine ulaşmak için çalışan gelişmemiş ülkeler için bu tabir kullanılmaktadır. Ekonomideki büyüme, üretimde gerçekleşen yükseliş olarak algılanırken, kalkınma ise insanı da kapsayan bir kavramı içermektedir (Kaypak, 2011: 23).

Yapılan bu açıklamalar sonrasında kalkınma için tam bir tanım yapmak zordur. Bunun nedeni kavramı, sadece ekonomik yapıdaki dönüşümler olarak değil içerisinde barındırdığı kültürel, sosyal ve siyasal yapıdaki değişimleri de dâhil etmesidir (Eryılmaz, 2011: 3). Tanım olarak kalkınma, birçok iktisatçı tarafından yapılmış ancak üzerinde tam bir uzlaşma sağlanamamıştır. Çünkü sadece nesnel tanımlar değil aynı zamanda öznel tanımlar da bulunmaktadır. Diğer yandan ülkelerin sosyo-kültürel ve ekonomik alandaki gelişmişlik düzeyi farklılık gösterdiği için tek bir açıdan ele almak zorlaşmıştır (Karadaş, 2008: 6).

Günümüzde sanayileşme ile birlikte akla gelen kalkınma, temel olarak görülmüş ve kalkınma odaklı fikirler, sanayileşme odaklı olmuştur. Bu durumda, kalkınma içerisinde ele alınan ekonomik, sosyal ve kültürel değişim ile birlikte bunlar ile bağlantılı olan, tarım, sanayi, turizm, modernleşme, altyapıdaki gelişmeler ve üretimi ilgilendiren tüm konular kalkınmanın içerisinde bir bütün olarak ele alınmaktadır. Buna rağmen kalkınma kavramının içeriği tam olarak açık ve anlaşılır olmaması nedeniyle hem sanayileşme hem büyüme hem de topyekûn gelişme anlamında kullanılması gerekmektedir (Tıraş, 2012: 58-59).

Kalkınma kavramının temelde kapsamlı bir tanımının olması, 19. yüzyıldan itibaren yapılan çalışmalar ve tartışmalar gibi görünse de, kalkınmanın etkin olarak kullanımı 2. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle ortaya çıkmıştır. 1. Dünya Savaşı'nın çıkma nedeni olan sömürgecilik anlayışı ve sonrasında 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle özgürlükçü düşünce yerini almıştır. Savaşın sona ermesiyle sömürülen ülkeler bağımsızlıklarını ilan etmiş ve uzun yıllar başka devletlerin yönetimi altında olan bu ülkeler yetersizlikleriyle karşı karşıya kalmıştır. Bu yetersizlik, kaynak bakımından yeterli ancak altyapı bakımından yetersiz olunca geri kalmış ülkeler olarak şekillenen yeni dünya üzerinde yerlerini almışlardır. Böylece bu ülkeler, gelişmemiş ve kalkınma sorunu yaşayan ülkeler olarak gündeme gelmişlerdir (URL 1).

Geri kalmış ülkelerde kaynak ne kadar yeterli olsa da kendine yetemeyen ülkeler çareyi yine bağımlı olacakları alanlarda aramışlardır. BM'nin 2. Dünya Savaşı sonrası yapısının değişmesi ve Dünya Bankası, Uluslararası Çalışma Örgütü ve IMF gibi kurumlar için gelişmemiş ülkelerin önemini artırmıştır. Ayrıca ideolojik, insancıl, bilimsel, faydacı gibi yollar kalkınma sorununu tanımlamış, bu sorunu çözmeye çalışmış, bu çözüm yollarıyla hedefe ulaşabilmek için de kalkınma iktisadını ortaya çıkarmıştır (Özcan, 2018: 5).

1.3. Sürdürülebilir Kalkınma

Kalkınmanın sürdürülebilir olması “sürdürülebilir kalkınma” kavramını ortaya çıkarmıştır (Tatlıbadem, 2020: 5). Hem sürdürülebilirlik hem de kalkınma kavramları çoğunlukla birlikte kullanılan ve kapsamlı bir ifadeye sahiptir. Sürdürülebilirlik, yaşam için gerekli olan tüm form, nesnelere ve gereklilikleri koruma ve devam ettirme amacı içermekte, kalkınma ise genelde iktisadi bir terim olarak gelişmemiş ülkelerin ekonomik açıdan kendilerini geliştirmesi olarak tanımlanmaktadır (Özgen, 2019: 3).

Sürdürülebilir kalkınma, insan-doğa dengesini kurarak doğal kaynakları sona erdirmeden, sonraki nesillerin de gerek duyacağı doğal kaynakları geleceğe aktarmasıdır. Sürdürülebilir kalkınma ekonomik, sosyal, mekânsal, ekolojik ve kültürel ölçütleri olan bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınmayı sadece gelişmemiş ülkelerin kalkınması için sınırlandırmak doğru değildir. Ülkelerin gelişmişlik ya da gelişmemiş durumuna bakmaksızın tüm dünyada devletlerin göz önünde

bulundurması gereken bir yaklaşımdır. Gelişmekte olan ülkelerin başlıca amacı hem sosyal hem de ekonomik gelişmelerde ortaya çıkma ihtimali olan çevreye zarar verme ve doğal kaynaklarını tüketme durumuna karşı önlemler almaktır. Sanayileşmesini tamamlamış ülkeler için ise mevcut gelişmişliklerini ve refahlarını korumak, yaşam standartlarını yükseltmek, çevreye sahip çıkmak ve korumaktır. Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınmayı ayırım gözetmeksizin tüm dünyada etkin kılmak, yine tüm dünyada ekonomik gelişmeyi sağlamak gibi hedefler tüm aktörleri ilgilendirmektedir. Eğer bir ayırım yapılacaksa bu, politikaların hayata geçirilmesi, gerekli kurumsal yapının oluşturulması, tüm tüzel düzenlemelerin yapılması ve kaynak sağlanması olmalıdır (Yüksek, 2010: 27-28).

Sürdürülebilir kalkınma, toplumlarda sadece sınırlı sorunlarla yaşanmasını değil, insanların ekonomik, sosyal ve fiziksel koşulları da kapsayacak şekilde korunmasını ve bunun yanında iyileştirilmesini amaç edinmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 13). Sürdürülebilir kalkınmanın öncelikleri arasında sadece ekonomi ve çevre olarak sınırlandırma yapılmamaktadır (Yıldız, 2019: 38). Bu kavram, hayata dair tüm bağlam, olgu, pratik ve düzenlerin daha ılımlı bir alanda devam etmesini ifade etmektedir. Bağlamsal olarak yaşama dair birçok alanı kapsama ve derinliğe sahip olduğundan, değişik yaklaşım ve fikir pratiğine göre de boyut kazanmaktadır (Özgen, 2019: 4).

Sürdürülebilir kalkınma daha önceden de değinildiği gibi kapsamlı olarak ele alınması gereken konulardan biri olmuş ve uluslararası toplantılarda bu konu hakkında planlar ortaya konulmuştur. İlk olarak Stockholm'de 1972 yılında BM Konferansı'nda 113 ülke tarafından katılım gösterilmesiyle gerçekleşmiştir (Aydoğan, 2015: 19). Kavramın, uluslararası alanda ise ilk resmi belgesini kazanması, 1987'de Norveç Başbakanı Gro Harlem Brundtland'ın başkanlığı tarafından gerçekleştirilen Dünya Çevre ve Gelişim Komisyonu'nda yayımlanan "Ortak Geleceğimiz" (Our Common Future) Raporu ile olmuştur. BM'de 1983'te kurulan bu komisyonun görevleri arasında, dünyada gerçekleşecek olan çevre ve kalkınma sorunlarını ele almak ve insanların mevcut kaynakları gelecek nesillerinde rahat bir şekilde faydalanabilmesi için dikkatli kullanılmasını sağlamaktır. Brundtland Raporu'nda sürdürülebilirlik kavramının kullanılmasından sonra uluslararası alanlarda önemli konular arasına girmiş ve çevre ile kalkınma konusunda

yapılan çalışmalarda etkisini göstererek yapılacak her türlü çalışmalar için bir köprü görevini üstlenmiştir (Uz, 2020: 19).

Bruntland Raporu'nda sürdürülebilir kalkınma için yapılan tanımın en önemli noktalarından birisi çevre ve kalkınmanın birlikte anılması olmuştur. Rapor'da yer alan bilgilerde, sürdürülebilir kalkınmaya geniş olarak yer verilmiştir. Bruntland Raporu'nda değinilen, 1990'lı yıllarda sürdürülebilir kalkınma, küresel alanda tartışılmaya başlanmış ve sorunlara karşı çözüm yolları bulma hedeflenmiştir. Doğanın sürdürülebilirliğini ve gelecek nesillerin gereksinimlerini karşılamak için kalkınma ve ekonomik büyümenin sağlanmasıyla yapılması gerekenler değişik ekollerce ele alınmış ve iyileştirilmeye çalışılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma bu doğrultuda amaçladıklarıyla ve etkilediği alanlar itibariyle kapsamlı ve çok yönlü bir kavramdır (Dağdeviren, 2019: 4). 1992'de yapılan diğer toplantılarda ise sürdürülebilirlik alanında çevresel ve kalkınma sorunları üzerinde durulmuştur. Yine çevreyi temel alan kirlilik ve sınırlı kaynakların tüketiminin kontrollü olarak nasıl uzun yıllara yayılabileceği konusunda çalışmalar sergilenmiştir (Aydoğan, 2015: 19).

Rapor'da, sürdürülebilir kavramı için doğal kaynakların kullanımında adil bir yol izlemek, yoksulluk seviyesini düşürmek, teknolojik gelişmelerde doğayı göz ardı etmeden çevre dostu bir yaklaşım sergilemek ve dünya nüfusunun kontrol edilmesini sağlamak bu kavram etrafında doğrudan bağlantılı olmuştur. Ayrıca, 1990'larda diğer bir gelişmede, öncülüğünü Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) ve UNEP tarafından yapılan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC)'nde, 1988'de iklim değişikliği sonrasında yaşanan sorunlar değerlendirilmiştir. Üye olan ülkelerin belirlediği zamanlarda küresel ısınma ve iklim değişikliğine dikkat çekilmiş ve durumla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır (Dağdeviren, 2019: 6).

2012 yılında Rio de Janeiro'da BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda, dünyanın yüzleşmek zorunda kaldığı acil sayılan siyasal, ekonomik ve çevresel sorunlar ele alınarak hedefler belirlenmiştir (Özgen, 2019: 5). Konferans'ta, yapılan görüşmeler sonrasında ortak düşünce olarak sorunların siyaset ve ideolojiden bağımsız olmadığını göstermiştir. Sorunların çözümü için hem küresel olarak hem de bölgesel olarak geniş bir boyutta ülkeler tarafından ele alınarak, aralarında sağlam bir birlik oluşturup hem bugüne umut bağlamaları hem de gelecek nesiller için daha umut verici olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Sadece belli gruplardan beklenilerek

sorunların üstesinden gelinemeyeceği, halkın da sağduyulu olarak sorunların çözümünde ortak hareket ederek geleceğe daha umutlu bakabilmek için çalışmalar yapması gerektiği belirtilmiştir (Vural, 2012: 6).

Sürdürülebilir kalkınma kavramı üzerinde çok sayıda çalışmaların, makalelerin ve kitapların yazıldığı görülmektedir. Bu da konunun ciddi ölçüde önemli olduğunu, ilgili kişiler tarafından özellikle akademisyenler, sivil toplum kuruluşları ve politikacılar tarafından dikkate değer bir konu olduğunu göstermektedir. Kavramın en çok üzerinde durduğu konu ekonomideki sürdürülebilirlik, bununla beraber ekonomik gelişmeler sonrasında ortaya çıkan çevresel sorunların sağlıklı şekilde değerlendirilmesidir. Aynı şekilde sınırsızlığı kesin olmayan kaynakların daha verimli kullanılması olarak da ele alınmaktadır (Uz, 2020: 18). Yine doğal kaynakların önemine vurgu yapıldığı “Ekonomik Büyümenin Sınırları” konulu raporda, özellikle sanayi üretiminde yeraltı kaynaklarının sınırlılığına dikkat çekerek ileride bir kıtlık yaşanabileceği vurgusu yapılmıştır (Weiler, 2015: 9).

Genel olarak sürdürülebilirlik kavramı ele alınacak olursa, kesin bir şekilde tanımlaması yapılmasa da içerisinde hem nesnelliği hem de özneliği barındırdığı söylenebilmektedir. Sürdürülebilirlik ve kalkınma kavramları, hem çevreye olan değer verilmesi hem doğal kaynakların verimli kullanımı hem de bugünün ve gelecek kuşakların haklarını gözeterek gelişmelerin sağlanması olarak ortak bir noktada buluşmuştur (Çelik, 2019: 39).

1.4. Sürdürülebilir Kalkınma Bileşenleri

Sürdürülebilirlik esas olarak 3 konu bileşeninden meydana gelmektedir. Bunlar; ekonomik sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sürdürülebilirliktir (Keskin, 2012: 84). Sürdürülebilir kalkınmada oluşan bu 3 temel bileşen, ekonomide yaşanan zenginliği, çevresel kalitenin yükseltilmesi ve sosyal alanlarda adaletin sağlanmasıyla oluşmaktadır (Özcan, 2018: 23-24). Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma ekonomik, çevresel ve sosyal hizmetleri ve hizmet sonrasında ortaya çıkabilmesi muhtemel olan her önlemi almak ve kalkınmada yaşanacak gelişmelerin herkese eşit bir şekilde ulaştırılmasını sağlamaktır (Yazar, 2006: 5).

1.4.1. Ekonomik Sürdürülebilirlik

İngiliz ekonomist John Richard Hicks tarafından ortaya atılan ekonomik sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin ihtiyaçlarına müdahale etmeden mevcut yapıda kendi kendine yetebilen bir üretim sistemini belirtmektedir (Basiago, 1999: 150-151). Ekonomik sürdürülebilirlik, üretimde devamlılığın sağlandığı, adaletli dağıtım, ekonomik büyüme ve etkinlik konuları üzerinde durulan bir kavramdır. Ekonomik sürdürülebilirlik, mal ve hizmetlerin üretiminin bilindik bir şekilde yapılmaya devam edildiği, ihracat ve ithalat dengesinin kurulabildiği, sanayi ve tarımda yaşanabilecek dengesizliklerin önüne geçildiği bir yapıdır (Harris, 2000: 6).

Ekonomik sürdürülebilirlik anlayışına göre, temelde bireysel ve toplumsal ihtiyaçların etkili bir şekilde karşılanmasıdır. Ekonomik şartların, bireysel ve toplumsal çalışmaları teşvik edecek ama bir yandan da bugünü ve yarını da düşünerek yararların gözetilmesini belirleyecektir. Ekonomik sürdürülebilirlikte piyasaya işlevsellik kazandırıp ilerlemenin bu minvalde belirlenmesi ve kaliteyi de rekabeti de sağlaması gerekmektedir. Ekonomide yaşanacak istikrar malların ve hizmetlerin üretim ve tüketim aşamasını belirlemesi sürdürülebilir kalkınma anlayışının en önemli konuları arasındadır. Üretim ile ortaya çıkan çevresel sorunlar ve tehditlerin azaltılması, enerji kullanımı ve hammadde kullanımının elverişli duruma getirilmesi önemlidir. Tüketimde ise, mümkün olduğunca çevreye verilecek herhangi bir olumsuzluk engellenerek bu dengenin korunması gerekmektedir (Yüksek, 2010: 35-36).

1.4.2. Çevresel Sürdürülebilirlik

Çevresel sürdürülebilirlikte, doğal kaynakların yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynaklardan oluştuğunu göz önünde bulundurarak kullanımda dikkatli olunması gerektiği vurgulamaktadır. İnsan için önem arz eden hava, su ve toprak gibi elementlerin hem bitkiler için hem de hayvanlar için varlıklarının sürdürmede ayrı düşünülemez olduğu bilinmektedir (Keskin, 2012: 13-14). Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için insan idamesi konusunda var olan üretim-tüketim ikilisinin varlığı nasıl ayrılmaz bir parçaysa aynı şekilde çevrenin de insan için o derece önemli olduğu kesindir. Bu nedenle yapılacak her türlü çalışmada özellikle

üretim ve tüketim alanlarında çevre de göz önünde bulundurularak devamlılığın sağlanması esastır (Kaypak, 2011: 19-33).

Risklerin kalkınma politikaları üzerinde etkileri bulunmaktadır. Bu nedenle ekosistemin ve biyolojik çeşitliliğin devamlılığı sağlanmalıdır. İnsan ve biyosfer üzerinde bulunabilecek her türlü riskler kesinlik ve bilimsellik içermiyorsa bu risklere girilmemelidir. Sürdürülebilir kalkınmada meydana gelecek değişmelerin hızı da son derece önemlidir. Bu hızın çevre ile uyumlu olması gerekmektedir. Çevrenin bu hıza nasıl tepki vereceği ve bu değişim sonrasında kendini nasıl yenileyebileceği önemlidir. Çevreye karşı olan sorumlulukta hem kültürel açıdan hem de doğal açıdan korunma sağlanması büyük öneme sahiptir (Yüksek, 2010: 37).

1.4.3. Sosyal Sürdürülebilirlik

Sosyal sürdürülebilirlik barınma, eğitim, güvenlik, adalet, sağlık, siyasal, dayanışma, katılım, yönetim, kurumlar, kültürel ve sosyal konuları ele almaktadır (Keskin, 2012: 13-14). Bunların yanı sıra sosyal sürdürülebilirlik, özellikle gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkması kaçınılmaz olan yoksulluk, adaletsizlik, beslenme, sağlık, nüfus artışı, kültüre verilen önem, eğitim gibi katmanları göz önünde bulundurarak gerekli politikaların hayata geçirilmesini kapsamaktadır (Özgen, 2019: 2-3). Harris (2000)'e göre sosyal sürdürülebilirlik, insana yönelik yapılacak her türlü çalışmaların kuvvetlendirilmesi, insanların sosyal hayat içerisinde aktif hale getirilmesi, kurumsal kalkınma ve kültürel kimlik konularının geliştirilmesinin araştırıldığı kavramdır. Campbell (1996), sosyal sürdürülebilirlik boyutunda yoksulluğun yerini ayrı görmektedir. Ona göre, yoksulluğun varlığı ya da yokluğu yerel planlamacıların konuya yönelmeleri veya ihmal etmeleriyle ilgilidir. Yerel yöneticiler bu konu ile meşgul oldukları takdirde ekonomik anlamda yoksullar için bir fırsat yakalayabilecekler ve aynı şekilde sosyal adaletin de tesis edildiği görülecektir. Yoksulluk üzerine yapılan her türlü çalışma sonucunda sosyal alanda bir sürdürülebilirliğin varlığından söz edilme imkânını doğuracaktır (Campbell, 1996: 309).

1990'ların başlarında görülen sosyal dışlamalar, cinsiyet ayrımı gibi konular yine sosyal sürdürülebilirlik konuları arasına girmiştir. Genel anlamda ise bu bileşen insan ile kurumlar arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Dünyanın nasıl olması gerektiği,

ilerleyişinin nasıl devam ettiği gibi konular vatandaşların, STK'ların, işletmelerin ve hükümetler arasındaki ilişki ile şekillenmektedir. Bu nedenle sosyal sürdürülebilirliği tek başına ele almak doğru değildir (Tatlıbadem, 2020: 14). Uluslararası sosyal dayanışma da bu boyut içerisinde yer almaktadır. Uluslararası alanda özellikle gelişmekte olan ülkelere ve bu ülkelerin içinde barındırdığı bölge ve gruplara da erişerek birlik ve beraberliğin sağlanması, yaşam standartlarının yükseltilmesi, demokratik hak konularında teşvik edilmesi gibi konuları içermektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutlarından birisi de, toplumların ortak bilgi ve kültürel mirasların korunması ve geliştirilmesidir (Yüksek, 2010: 34-35).

Bu üç temel boyutun birbirlerinden ayrı düşünülmemeyeceği ve bir bütüncül bakış açısıyla yaklaşılması gerektiği görülmektedir. Sürdürülebilirlik kalkınma temel olarak toplumun varlığını ele almanın yanında, toplumun içinde yer alan ekonomik, sosyal ve fiziksel çevreyi de iyileştirmeyi ve en önemlisi de korumayı esas almaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 13).

1.5. Sürdürülebilir Kalkınmanın Amaçları

Sürdürülebilir kalkınmanın temel amacı, dünya nüfusunun artması, gelişen sanayileşme ile birlikte teknolojik yeniliklerin getirdiği üretimde artış, çevrede meydana gelebilecek olumsuzlukların azaltılması ve gelecek nesillerin ihtiyaç duyacağı gereksinimleri aktarabilmektir (Eryılmaz, 2011: 13). Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında sorunların çözümü için, çevre ve ekonomik görüşleri bir bütün olarak değerlendirmek, insan ilişkilerinde ve insan-doğa arasındaki ilişkiyi daha iyi geliştirmek, bu amaçlar doğrultusunda sürdürülebilirliği sağlamaktır (Soylu, 2020: 10). Evli (2018), sürdürülebilir kalkınmanın amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Büyüme: gelişmemiş ülkelerde büyüme gerçekleştirmek
- İnsanların ihtiyaç duyduğu temel gereksinimleri karşılamak,
- Nüfusta meydana gelebilecek artışı dengelemek ve sürdürülebilir bir nüfus dengesini korumak
- Doğal kaynakların bir gün tükeneceğini düşünerek kullanmak ve olabilecek her türlü tehlikeye karşı önlem almak

- Teknolojiyi revize etmek ve meydana gelebilecek olan riskleri başarılı bir şekilde yönetmek
- Kalkınma sürecinde kendilerinden ayrı düşünilemeyen çevre ve ekonominin birbirleri üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmak olarak açıklamıştır (Evli, 2018: 4-5).

1.6. Yavaş Hareketi

Endüstri Devrimi ile dünyada yaşanan hızlı değişimler kendini insan hayatında da göstermiştir. Özellikle büyük şehirlere yapılan göçlerle beraber bu değişim çoğunlukla kent merkezlerinde olmuştur. Kentlerde yaşayan insanların çoğu aktif olarak çalışma hayatı içerisinde olduklarından dolayı kendilerini “hızlı” hayatın içinde bulmuşlar ve bu hız onları tüketim odaklı olmaya itmiştir. Şehir hayatının değişmesi, yoğunlaşan kentler ve kontrol edilemeyen nüfus artışının etkisiyle insan yaşamında değişiklikler görülmüştür. Şehir hayatının getirmiş olduğu bu dönüşümler yaşam alışkanlıklarında ve hayat düzeninde değişikliklere yol açmıştır. Bu değişikliklerden beslenme de etkilenmiştir. Kentleşmenin beraberinde getirdiği olumsuz etkiler sadece beslenme alışkanlığı ile sınırlı kalmamıştır. Yeni şehir düzeni, insanları kalitesiz bir yaşam ile baş başa bırakmıştır (Aydoğan, 2015: 24).

Küreselleşmenin etkisi ile beraber şehir hayatı öyle bir dönüşüm geçirmiştir ki, bu hızlı yaşam içerisinde insanlar kendilerinden uzaklaşmış hatta kendilerine sağır olmuş durumdadır. Tüm bu olumsuzluklarla beraber insan yaşamı şehir hayatında sıkışıp kalmış ve insanlar tek tip bir hayat yaşamaya mecbur kalmıştır. Kent yaşamının getirdiği bu tek tipleşme ile insanlar sabah ve akşam arasındaki zaman içerisinde birbirlerinden farklı bir yaşam sürememektedir. Bu zorunlu tekdüzelik bir süre sonra insanlar için boyun eğilecek bir kanun gibi insanların hayatına girmiştir (Deniz, 2017: 1045).

Bu koşullar ile beraber şehir hayatının dayatmalarından bunalan insanlar yeni bir arayış içine girmiştir. Kent yaşamından vazgeçemeyen insanlar, bu olumsuz koşulları lehlerine çevirmek için şehir içerisinde ve geçmişte dayatılan “hız”a karşı bir başkaldırı olarak yavaşlamaya gitmiştir. Günümüzde bu arayış sonucunda hem geçmişini hem de geleceği harmanlayan bilgi birikimleri ve geçmiş mirasları da içinde

barındıran Sakin Şehir (Cittaslow) kavramının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Kent hayatının sunduğu tüm olumsuzluklara karşı olan, çevreyle iç içe olmayı ve yaşamda sakinleşmeyi hedefleyen Sakin Şehir kavramı ortaya çıkmıştır (Aydoğan, 2015: 23). Radstrom (2005) Sakin Şehir Hareketi'ni, şehirlerin kendi kimlik hareketi olarak görmesi gerektiğini savunmuştur. O, şehirlerin küreselleşmenin karşısında yerel değerlerini kaybetmemeleri gerektiğini, yaşam kalitesi, görünüm ve yerel endüstri gibi unsurların korunması gerektiğini dile getirmiştir (Radstrom, 2005: 127-128).

Yavaş hareketi, toplumları hem hızlı tüketmeye hem de hızlı yaşamaya yönlendiren tüm olaylara karşı ortaya çıkmıştır. Dünya çapında ün kazanmış hızlı yemek ile eş değer duruma gelmiş McDonalds gibi hızlı yemeye ve hızlı tüketmeye iten işletmelere tepki olarak doğmuştur. Yavaş Hareketi'nin benimsediği başlıca unsurlar yerel ve doğal olana yönelme ve bunları koruyarak gelecek kuşaklara aktarmaktır. Yavaş Hareketi'nin simgesi olarak seçilen logo, hareketi en iyi şekilde tanımlayacak olan "salyangoz" dur. Salyangozun seçilmesinin nedeni tesadüf değildir. Çünkü salyangozun özelliği yavaş hareket etmek ve bu yavaşlığı sayesinde daha emin adımlarla ilerlemektir. Bu ilerleyiş her zaman arkasında kalıcı birer iz bırakmaktadır (URL 3).

Yavaş kelimesi, Yavaş Hareketi ortaya çıkmadan önce akıllarda uyandıran anlamı farklı olmuştur. Genelde zamana yetişememek, geri kalmışlık, teknolojiye ayak uyduramamak, günümüz yaşamından bihaber olmak gibi olumsuz anlamlar taşıırken, artık bu anlamlar önemini yitirmiştir. Bunun yerine sakinliği, daha kaliteli bir hayat sürmeyi, hayata karşı bakış açısının değişmesi, hayattan beklentilerin sınırlı olmaması gibi anlamlar kazanmıştır. Ayrıca zaman olgusuna da değinen Yavaş Hareketi, zamanı akıp giden bir eylem olarak görmeyerek durup soluklanmayı, hissederek yaşamayı, anın ve yaşamın keyfine varmayı kısaca yavaş yaşamayı savunmaktadır (URL 3).

Yavaş Felsefesi, hızlı yaşamın vaat etmiş olduğu tekdüzeliğe karşı çeşitliliği, tüketim çılgınlığına karşı yeterince üretimi, çevre tahribine neden olan sorunlara karşı sürdürülebilirliği, GDO'lu yiyeceklere karşı geleneksel ürünleri desteklemektedir. Yavaş Hareketi, yaşamın her alanına nüfuz etmiş bulunmaktadır. Yavaş yemek, yavaş okul, yavaş turizm, yavaş kent, yavaş işletmecilik, yavaş para ve yavaş ticaret gibi birçok faaliyetin gerçekleşmesine etki etmektedir. Kuşkusuz Yavaş Hareketi

içerisinde en önemli olan başlıklardan biri ve Cittaslow akımının da doğmasını sağlayan, Yavaş Yemek Hareketi'dir (Atakara, 2017: 15).

1.6.1. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Kaynağı: Slow Food (Yavaş Beslenme) Hareketi

Hızlı yaşamın göstergelerinden biri olan fast food, yemeklerin hızlıca hazırlanıp ve bir o kadar da hızlıca tüketilmesini ifade etmektedir. Ayaküstü atıştırma anlamına gelen bu yeme şekli “hemen ye ve vakit kaybetmeden işine dön” mesajı vermektedir. Kentsel yaşamın bir sonucu olarak toplumlarda ortaya çıkan bu acelecilik her alanda kendini gösterdiği gibi yeme ve yemek alışkanlıklarımızı da değiştirmiştir. Bu kötü gidişata dur demek için ortaya çıkan düşünce, Yavaş Beslenme (Slow Food) Hareketi olmuştur. Bu düşünce en etkili ve en kapsamlı olan başlıca harekettir (Sırım, 2012: 222).

Şekil 1. 1. Slow Food (Yavaş Beslenme) logosu (URL 4).

Slow Food yani yavaş beslenme, yerel yemek ve yeme alışkanlıklarımızın kaybolmasına neden olan her türlü olguya karşıdır. Slow Food, 1986 yılında Roma'da bulunan Piazzadi Spagna meydanında fastfoot zincirlerinden olan McDonald's'in açılışına tepki olarak ortaya çıkmıştır (Yurtseven vd., 2010: 19). McDonald's'in açılışına gösterilen bu tepki sonrasında hem yerel hem de küresel boyutta McDonalddlaştırma'ya yönelik bir eleştiri getirilmiştir. G. Ritzer McDonalddlaştırma'yı kavramsal hale getirerek “fast-food restoranlarının temelindeki

ilkelerin, Amerikan toplumunun ve dünyanın geri kalan kısmının gitgide daha fazla alana egemen olma sürecidir” ifadelerini kullanmıştır (Ritzer, 2011: 23).

Gösterilen protestolar sonrasında 1989 da Paris’te Uluslararası Slow Food Hareketi resmi olarak kurulmuştur. Uluslararası bir birliğe dönüşen Slow Food Hareketi’nin, bugün dünyanın 160 ülkesinde, 1500 convivium (yerel örgüt) ile 1.000.000 destekçisi ve yaklaşık 100,000 üyesi vardır (URL 5). Japonya, ABD, Birleşik Krallık gibi ülkeler ile Chez Panisse’in kurucusu aynı zamanda şefi olan Alice Waters, Prens Charles, Bilim, Teknoloji ve Ekoloji Araştırma Vakfı’nın kurucusu ve genel müdürü olan Vandana Shiva, Miguel Altieri gibi alanında ünlü kişiler bu Hareket’e katılanlar arasında yer almaktadır (Schnider, 2008: 387).

Yavaş Yemek Hareketi’nin lideri Carlo Petrini, sadece boş mideyi doldurmak ile yemek kültürünün olmayacağını, yemeninde kendi içinde bir anlam ifade ettiğini ve bunun sadece açlığı bastırmak olarak görülmemesi gerektiğini savunmaktadır. O’na göre yemek bir lezzet algısıdır. Sıradan gibi görülen bir tabak yemeğin aslında birçok alanı da ilgilendirdiğini savunan Petrini, yiyeceğin sanıldığından daha fazla sosyal ve bilimsel alanla bağlantılı olduğunu söylemektedir. Bu düşüncelere sahip olan Petrini, fikirlerini yaymak için ülke ülke gezerek mücadelesini anlatmaktadır (URL 7).

Slow Food Hareketi, kendini kar amacı gütmeyen bir Birlik olarak ve eko-gastronomik, üye destekli bir organizasyon olarak tanımlamaktadır. Slow Food Hareketi, hızlı yaşamın getirmiş olduğu her türlü olumsuzlukların yemek kültürünü yok etmemesi, gelenekselin ortadan kaldırılmaması ve yemek kültürünün geçmişi ve geleceği arasında uçurumun olmaması adına kurulmuştur (Newman ve Jennings, 2008: 195).

Slow Food iyi, temiz ve adil kavramlar üzerinde durmaktadır. Bunlardan İyi; yiyeceklerin görüntüsü, tadı ve aroması olarak değerlendirilmektedir. Temiz ile; çevrenin korunması, gıdanın sağlıklı olması, insan sağlığına önem verilmesi, biyoçeşitliliğin korunması ile üretimin devamlı olması vurgulanmaktadır. Son olarak adil ise; özellikle fiyat politikalarını ele almaktadır. Çalışanların haklarını savunmakta ve tüketiciler için de, fiyatlarda oluşabilecek herhangi bir adaletsizliğe karşı çıkmaktadır (Ak, 2017: 887).

Slow Food Hareketi, her ne kadar fastfood zincirlerine karşı bir hareket olarak ortaya çıkmış gibi görünse de amaçlarının geleneksel yiyeceklerin önemine vurgu yapmak olduğu görülmektedir. Slow Food Hareketi'nin amacına başarılı bir şekilde ulaşmış olması ise zaten birliği destekleyen ve birliğe üye olan ülkelerin sayısı göstermektedir. Aynı şekilde elde edilen bir diğer başarı ise 2001'de New York Times Dergisi'nde en iyi 80 fikir arasına girmiş olmasıdır (Hanore, 2008: 61).

1.6.2. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Yavaş/Sakin Şehir Hareketi, hem İtalyanca hem de İngilizce kelimeleri kullanarak Cittaslow yavaş/sakin şehir anlamına gelen bir kelimeyi kullanmayı tercih etmiştir. Sakin Şehir Hareketi, 1999 yılında İtalya'da ortaya çıkmıştır. Hareket, Greve-in Chianti şehrinin Belediye Başkanı Paolo Saturnini'nin önderliğinde ve aynı şekilde İtalya'nın Orvieto, Positano ve Bra şehirlerinin belediye başkanları ile Orvieto'da kurulmuştur (Özmen ve Can, 2018: 92).

Sakin Şehir Hareketi'nden etkilenen ve üye olan kentler artık sakin şehirler olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'nin de içinde bulunduğu bu Hareket, Türkçe 'ye Yavaş Şehir olarak çevrilmiştir. Ancak ülkemizde "yavaş" tabiri olumsuzluğu çağrıştırdığı için "Sakin Şehir" ifadesi tercih edilmiştir. Tüzük kuralı olarak Cittaslow kelimesi, farklı anlamlarda kullanılamamaktadır ve ortak bir anlamda kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye'de üye olan şehirler kelimeyi, "sakin şehir" olarak kullansada resmi olarak Cittaslow Ağı ya da Cittaslow Birliği olarak kullanılmaktadırlar (Çerçi, 2013: 87-88).

Sakin Şehir Ağı'na üye olan ülkeleri bağlayan bir Uluslararası Cittaslow Tüzüğü vardır. Hareketin sembolü turuncu renkli salyangozdur. Sloganı ise "Yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası ağı"dır. Cittaslow Tüzüğü'ne göre Birlik, Uluslararası Slow Food ile aynı ilkeleri benimsemiştir ve aralarında bir benzerlik vardır. Kendilerini kar amacı gütmeyen bir birlik olarak tanımlayan Hareket, merkez olarak yine İtalya şehrinde bulunan Palzza del Gusto'daki Orvieto kentini seçmiştir. Merkez, İtalya olsa bile üye olan ülkelerde eğer birliğe 3 tane şehir üye olmuşsa orada bir koordinatörlük kurulabileceği belirtilmiştir. Birliğe üye olabilmek için aranan en önemli şartlardan biri, o şehrin nüfusunun 50.000'den az olmasıdır. Bu

sınırlama ile nüfusu 50.000'den az olan şehirler, diğer şartlar için çalışmalar yapabilmektedirler. Kurul, birliğe üye olmak isteyen şehirler için belirli kriterler ortaya koymuştur. Bu kriterlerden %50'sinin karşılanmış olması gerekmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 144).

Bra'nın Belediye Başkan Yardımcısı olan Bruna Sibille, Sakin Şehir Hareketi için geleneklere bağlı kalırken bunu modern dünya arasında bir köprü olarak görmek gerektiğini söylemiştir. Buradaki amaç kesinlikle modern dünyaya bir tepki göstererek bağlarını tamamen koparmak değil, modern hayatın sunmuş olduğu tüm olanaklardan faydalanarak geleneklerini sürdürülebilir bir hale getirmektir. Bu amaca en güzel örnek ise modern dünyanın sunmuş olduğu internet sayesinde birliğin amaç ve hedeflerini tüm dünyaya duyurmak için kullanılmasıdır (Honore, 2008: 89-90).

Sezgin ve Ünüvar (2011), Sakin Şehir akımının amaçlarını şu prensiplere dayandırmıştır:

- Homojenliği değil, çeşitliliği özendirir,
- Şehirlerin kendine has özelliklerini koruması gerektiğini ve buna önem verilmesi gerektiğini savunur,
- Şehirlerin devamlılığını sağlayabilmeleri için çalışmalar yapması gerektiğini söyler,
- Özellikle çocuk ve gençler arasında sağlıklı bir hayat kalitesi sunması gerekir,
- Yerel halkın değerlerine sahip çıkarak şehirleri için çalışmalar yapması gerektiğini savunur (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 129).

Honore (2008), "Hızlı ve Yavaş" kelimelerine şu anlamları yüklemiştir: Hızlı; aceleci, meşgul, stresli, kontrol eden, saldırgan, sabırsız ve yüzeyseldir. Yavaş ise; telaşlı olmayan, sakin, sessiz, dikkatli, sabırlı, açık ve düşüncelidir. O'na göre bu, hıza karşı verilen bir mücadele değildir. Teknolojinin sunmuş olduğu olanaklardan vazgeçmek de değildir. Buradaki amaç hız ile çözülemeyecek kadar değerli olan bir zamandır. Zaman, geri getiremeyen ve geçmişe dönüp bakıldığında özlem ifade eden bir kavramdır. Bu nedenle insan ömrünün kısa olduğu bu hayata, uzun bir ömür sığdırmak için yapılması gereken hayatı yavaşlatmaktır. Yoksa hızla geçip giden bu durdurulamaz zaman pişmanlıklar olarak geride kalacaktır (Hanore, 2008: 5).

1.6.3. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Sloganı ve Sembolü

Cittaslow Hareketi, 1986'da temelini atılmasından sonra 1989'da uluslararası bir kimlik kazanarak resmiyete kavuşmuştur. Hareket kendine "Salyangoz" sembolünü seçmiştir. Bu sembolü seçmelerinin nedeni, kuruluş nedenlerini en iyi tarif eden sembol olmasıdır. Sakin Şehir Hareketi'nin reddettiği "hıza" karşı yavaşlığı tercih etmeleri ile birlikte yavaşlığı en iyi temsil edecek olan salyangozdan başka bir figür düşünülmemiştir. Salyangozun en belirgin özelliği yavaş hareket etmesidir. Salyangoz, yavaş hareket ederken aynı zamanda temkinli, acele etmeden ve kendinden emin bir şekilde belirlediği hedefe gitmektedir. Sakin Şehir Hareketi de aynı salyangoz gibi hareket etmektedir; kendinden emin, amacını, hedeflerini belirlemiş ve sonunda varacağı yer çıkış noktaları her ne ise varış noktaları da o olacaktır. Salyangoz varacağı yere gidene kadar arkasında iz bırakmaktadır. Aynı şekilde Cittaslow'da kurulduğu günden bugüne kadar hep iz bırakarak bugünlere gelmiştir (URL 7).

Şekil 1. 2. Sakin Şehir (Cittaslow) Logosu (URL 8).

Yurtseven, Kaya ve Harman (2010)'a göre bu hareketin sembolü olarak salyangozun seçilmesinin nedenleri şu şekildedir:

- Sakin Şehir felsefesine uygun olarak salyangoz yavaş ilerlemekte ve sakin bir yaşam sürmektedir.
- Salyangozlar bir yerden bir yere gitmek için uzun yolculuk yapar ve her zaman evleri üzerlerinde ayrılmaz bir parçalarıdır.

- Sembol olarak salyangoz, akıllıca davranmayı, yavaşlığı ve ağırbaşlılığı temsil eder.
- İnsanların tersine yavaş hareket etmek salyangoz için zorunluluk değil, hayat felsefesi olmuştur (Yurtseven vd., 2010: 24).

Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin kullandığı logoda, salyangozun sırtında bulunan tarihi şato ile bugünün mimarileri bulunmaktadır. Birliğe üye olan kentlerin resmi internet sitelerinde salyangoz logosunu kullanmaları gerekmektedir (URL 7). Ayrıca bu logoyu kullanan her şehir düzenli olarak denetimlerden geçmektedir. Üye şehirlerde yapılan denetimler sonrasında herhangi bir olumsuzluk görüldüğünde ve verilen taahhütler yerine getirilmediğinde Birlik, logosunu geri alma hakkına sahiptir (Semmens ve Freeman, 2012: 358).

1.6.4. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Üyelik Süreci

Uluslararası Cittaslow Birliği'ne üyelik başvurusu yapılabilmesi için nüfusun elli binden az olması gerekmektedir. Hareket'e üye olmak için izlenilmesi gereken bazı yollar vardır. Türkiye üzerinden gidilerek açıklama yapılabilir. Cittaslow Ağı'na göre bir ülkede birliğe üye olan şehir sayısı üçü geçmiş ise o ülkede bir koordinatörlük kurulabilmektedir. Türkiye'de bu koordinatörlük ise, ilk Sakin Şehir unvanı kazanan İzmir'in Seferihisar şehrinde bulunmaktadır. Birliğe yapılacak tüm başvurular öncelikle Cittaslow Türkiye Ağı Sekretaryası ve Koordinatörlüğü aracılığıyla yapılmaktadır (URL 6).

Sakin Şehir Birliği'ne üye olmak isteyen şehrin izleyeceği ilk adım Cittaslow Türkiye Ofisi'ne bir niyet mektubu yazmaktır. Bu mektupta; şehrin genel özellikleri tanıtılmalı, birliğe başvurma nedeni gerekçeleri ile birlikte açıklanmalıdır. Mektupta ayrıca aday şehir için kim ilgilenecekse onun bilgilerinin bulunması gerekmektedir (Sırım, 2012: 125). Türkiye Ofisi'ne sunulan mektup detaylarıyla incelenir ve ilgili kente yapılan değerlendirmeler gerekçeleriyle birlikte sunulur. Başvuru mektubunun olumlu olması halinde, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu şehre Adaylık Değerlendirme Ziyareti'nde bulunur ve sonrasında Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlanır. Hazırlanan rapor olumlu sonuçlanırsa kent "Aday Şehir" olarak ilan edilir. Eğer değerlendirme raporu olumsuz sonuçlanırsa şehrin başvurusu reddedilir.

Cittaslow Türkiye Koordinasyonluğu'nca bir hazırlık raporu düzenlenir. Bu raporda yapılması gerekenler ve eksiklikler belirtilir. Bir yıl içerisinde bunların yerine getirilmesi beklenir. Bu süre içerisinde eksiklikler giderilmediği takdirde şehrin adaylığı iptal edilir ve aynı yıl içerisinde şehir tekrar başvuru yapamamaktadır. Aday şehir, Hazırlık Raporu'nda bildirilen eksiklikleri tamamlamasıyla Cittaslow Türkiye Koordinasyonu, şehri tekrar ziyaret eder. Raporda belirtilenler yerine getirilip getirilmediği yerinde incelenir ve bu sürede yapılan faaliyetler değerlendirilir. Yapılan çalışmaların tam olması halinde aday şehir, Başvuru Dosyası'nı hazırlayıp üyelik için başvuruda bulunur. Değerlendirme sonrasında başarı sağlayan kentin hazırlanan dosyası İtalya'da bulunan Merkez'e gönderilir. Merkez, son incelemelerini de yaparak şehrin adaylığını onaylar (URL 6). Şehirlerin, Cittaslow Ağı'na resmi başvurusunun ardından başvuru bedeli ödemeleri gerekmektedir ve bu bedel, 10.000 TL'dir.

Sakin Şehir Hareketi'ne üye olmak isteyen kentlerin Cittaslow Birliği tarafından belirtilen 72 kriterin üzerinde çalışmalar yapması, faaliyetlerde ve projelerde bulunması gerekmektedir. Yerine getirilen bu kriterlerin ve şehir için planlanan projelerin başvuru dosyasında % 50'yi geçerek puan alması şarttır (Sırım, 2012: 126). Ancak üye olmak isteyen şehirler belirlenen kriterler konusunda önceden politikalarını geliştirmiş ise bu onlar için bir avantajdır (Mayer ve Knox, 2006: 327).

1.6.5. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'nin Kriterleri

Sakin Şehir Hareketi, Uluslararası bir birlik olması nedeniyle yapılan çalışmalar ilkelerini bir tüzük ile belirlemiştir. Tüzük, birliğin kuruluş organlarına, birliğe katılmak için yapılması gereken kriterlere, üyelerin sorumluluklarına, logo kullanımına kadar birçok alanda tanımlamalar ve ilkeler ortaya koymuştur. Tüzük, özellikle kar amacı güden bir organizasyon olmadıklarının altını çizmektedir. Hareket, şehirlere yönelik çözümler üretmek, yerel halka daha iyi bir hayat sunmak ve şehirlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için olanaklar sunduğunu belirtmektedir. Tüzükte ayrıca, birliğe üye olan şehirlerin yaptıkları çalışmalarda "Cittaslow" kelimesini kendi dillerine göre değil, orijinal dilinde ne anlama geliyorsa ona göre tercüme edilmesi şartı konulmuştur (Sırım, 2012: 123). Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan her kent, merkez tarafından 5 yılda bir denetlenir. Üyeliği kabul edilen şehirlere

bir sertifika verilmektedir. Aynı şekilde üyeliği kabul edilen şehirlere salyangoz bayrağını kullanma hakkı tanınmıştır. Bu bayrak şehrin birliğe üye olduğunun göstergesi olmasının yanı sıra şehrin kalite kimliğini de elde etmiş olduğunu göstermektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 134). Şehirlerin nüfuslarına göre belirlenmiş olan ve yıllık olarak ödenmesi gereken bir üyelik aidatı bulunmaktadır. Üyelik aidat ve nüfus sayısı şu şekilde belirlenmiştir:

Tablo 1. 1. Cittaslow Üyelik Aidatı ve Nüfus Sayısı (URL 7).

600.00 Euro	1.000'den az olan
750.00 Euro	1.000-5.000 arası
1,500.00 Euro	5.000-15.000 arası
2,500.00 Euro	15.000 – 30.000 arası
3,500.00 Euro	30.000 üzeri olan

Kurulduğu günden bu yana üye sayısında hızla artış görülen Sakin Şehir Birliği'nde, yeni düzenlemeler yapılmış, kriterlerde genişletilmeye gidilmiştir (URL 6). Cittaslow Ağı'nda sabit kriterlerin olmadığı ve ortaya çıkan şartlara göre kriterlerin revize edildiği görülmektedir (Atakara, 2017: 23). Belirlenen kriterler, çevreye duyarlı olan, yerel kalkınmaya önem veren, kirliliğe karşı mücadele eden, gelenek ve görenekleri ön plana çıkaran çalışmaları destekleyen politikalardan meydana gelmektedir. Cittaslow Ağı'na başvurmak isteyen şehirlerin, belirlenen 7 ana politika içerisinde 72 kriterden %50'sini yerine getirme zorunluluğu bulunmaktadır (Miele, 2008: 140).

Tablo 1. 2. Cittaslow Üyelik Politikaları (URL 6).

1. Çevre politikaları (12)
2. Altyapı Politikaları (9)
3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları (17)
4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar (10)
5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar (10)
6. Sosyal Uyum (11)
7. Ortaklıklar (3)

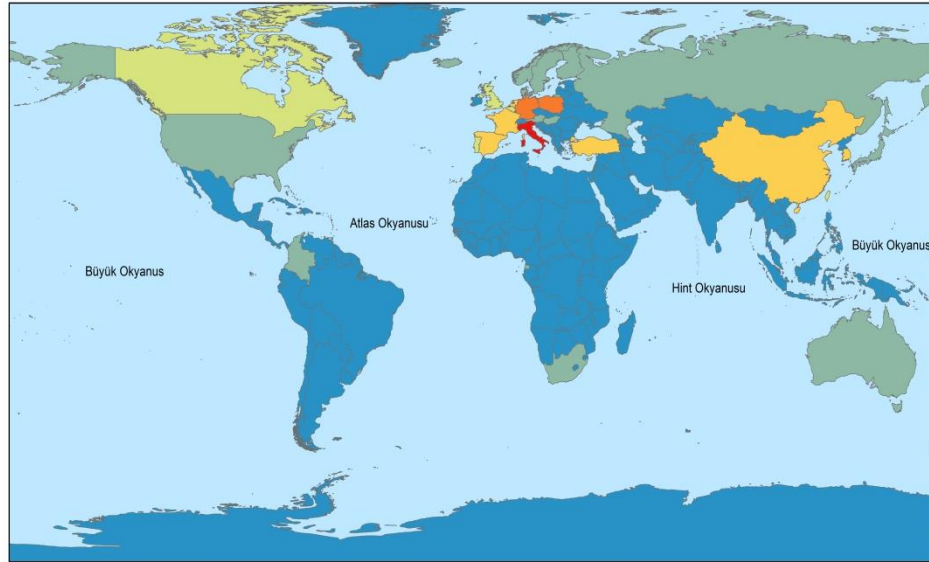
Belirlenen bu politikalar ile üye olan her şehir için, şehir sakinlerinin hayatına kolaylıklar getirmek, onların yaşam kalitesini artırmak, geçmişten geleceğe bir köprü olarak kültürel değerlerini korumak, var olan kaynakları etkin ve verimli bir şekilde

kullanmak gibi birçok çalışmalar yapmayı amaçlamaktadır. Cittaslow Ağı, nüfus sınırlaması getirerek küçük olan şehirler üzerinde çalışmalarını daha verimli hale getirebileceğini düşünmüş ve nüfusun dengesini koruması gerektiğini savunmuştur. Birlik, şehirlerin nüfusunun 50.000'i geçmesi halinde üyelikten çıkarılma hakkını saklı tutmuştur (Uzun, 2019: 18-19).

1.6.6. Dünyada Sakin Şehir Hareketi'ne Üye Olan Ülkeler

Günümüzde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi'ni benimseyen ülkelerin sayısı 30'a ulaşmıştır. 30 ülkeden birliğe üye olan şehir sayısı 278'dir. Türkiye'de Sakin Şehir Birliği'ne 18 tane şehir üye olmuştur (URL 7). Sakin Şehir Hareketi'nin ortaya çıkışı Avrupa'da (İtalya) olmuştur. Bu akım kısa sürede tüm dünyada yayılmış ve Sakin Şehir Hareketi'nin prensipleri benimsenmiştir. Düşüncenin çıkış yeri İtalya olduğu için üye sayısı en çok olan şehir de İtalya'da olmuştur. Şuan İtalya'da 87 üye şehir bulunmaktadır. Dünyada hızla yayılan bu akıma üye olan ülke ve şehir sayısı sırasıyla şu şekildedir:

Dünyadaki Sakin Şehirlerin Dağılımı

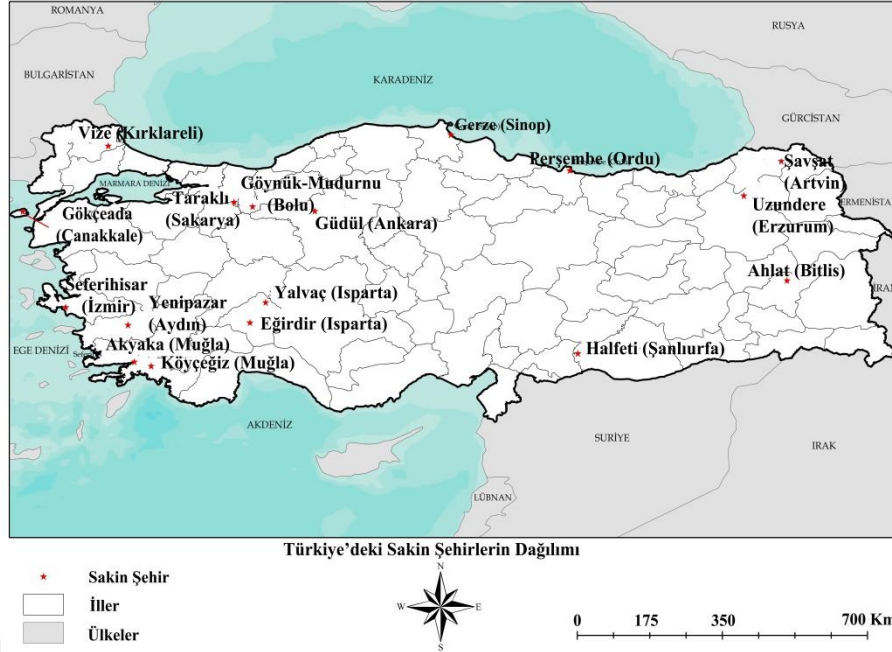
Şekil 1. 3. Dünyadaki Sakin Şehirlerin Dağılımı.

Tablo 1. 3. Dünyada Sakin Şehir (Cittaslow)'e Üye Olan Ülkeler ve Şehir Sayısı (URL 7).

Ülke	Şehir Sayısı	Ülke	Şehir Sayısı
İtalya	87	Avustralya	3
Polonya	35	Avusturya	3
Almanya	23	Amerika	2
Türkiye	18	Danimarka	2
Güney Kore	16	Japonya	2
Çin	13	Norveç	2
Hollanda	11	Finlandiya	1
İspanya	11	Güney Afrika	1
Fransa	12	İrlanda	1
Belçika	7	İsveç	1
Büyük Britanya	5	İzlanda	1
Kuzey Kıbrıs	5	Kolombiya	1
Kanada	4	Macaristan	1
Portekiz	4	Rusya	1
Tayvan	4	Yeni Zelanda	1

1.6.7. Türkiye’de Sakin Şehir Hareketi ve Sakin Şehirler

Türkiye, Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi ile 2009’da İzmir’e bağlı Seferihisar İlçesinin bu birliğe üye olmasıyla tanışmıştır. Seferihisar, diğer şehirlere bir yol haritası oluşturmuş ve bu sayede geleceklerini düşünen kentler, birliğe üye olarak bir unvan kazanmıştır. Birliğe Türkiye’den 18 kent üye olmuştur. Bunlar: Seferihisar-İzmir, Akyaka-Muğla, Taraklı-Sakarya, Gökçeada-Çanakkale, Perşembe-Ordu, Halfeti-Şanlıurfa, Şavşat-Artvin, Eğirdir-Isparta, Gerze-Sinop, Göynük-Bolu, Mudurnu-Bolu, Uzundere-Erzurum, Vize-Kırklareli, Yalvaç-Isparta, Yenipazar-Aydın, Köyceğiz-Muğla, Ahlat-Bitlis, Ankara-Güdül şehirleridir (Yalçın ve Yalçın, 2013: 38). Üye olan bu şehirler, Sakin Şehir önderliğinde tarihi miraslarını korumak ve tanıtmak, mimari yapılarının özelliklerini ön plana çıkarmak, doğal kaynaklarını kullanırken daha dikkatli davranmak ve mevcut gelenek ve göreneklerini koruyarak gelecek nesillere bırakabilmek gibi amaçlar edinmiştir (Aydoğan, 2015: 65-66).

Şekil 1. 4. Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Dağılımı.

Türkiye'deki Sakin Şehirlerin hepsi ilçe olarak birliğe üye olmuştur. Ancak Muğla'nın büyükşehir olmasından sonra Akyaka, Ula İlçesi'ne bağlı mahalle olmuştur. Türkiye'deki Sakin Şehirler, farklı yörelere ayrılmış ve her üye şehir o yörenin özelliklerini taşımaktadır. Türkiye'de birliğe üye olan şehirlerin hiçbiri Genel Merkez tarafından denetime uğramamıştır. Birliğin kuralı olarak her ülkede üç kent Sakin Şehir Hareketi'ne üye olmuş ise burada bir ofis kurulması şartı getirilmiştir. Bu nedenle denetimler, Sakin Şehir unvanı kazanmış ilk kent olan Seferihisar'da yapılmaktadır (Yavuzçehre ve Donat, 2017: 302).

Ülkemizde Cittaslow Ağı'na üye şehirlerin genel özelliklerine bakıldığında tarihi, kültürü ve doğal güzellikleri ön plana çıkmaktadır. Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan şehirlerde; kooperatifleşmede artış görülmüş, halka yönelik farkındalık oluşturmak adına eğitimler verilmiş, turizmin gelişimi için çalışılmış, yerel üretici desteklenmiş, doğal kaynak kullanımına alternatif çözümler aranmış, mimari yapı korunarak oluşabilecek herhangi bir olumsuzluğun önüne geçilmiştir. Böylece üye kentlerde daha yaşanabilir bir hayat ve çevre oluşturulmuştur. Birlik sayesinde şehirlerin kullanımına yönelik farklı bir bakış açısı oluşturulmuş ve yerel yöneticiler ile halk şehirlerine daha korumacı yaklaşmıştır. Farkındalık sadece yerelde kalmamış bölgesel ve ulusal düzeye taşınarak örnek teşkil etmiştir (Topal vd., 2016: 1422). Ayrıca Sakin Şehir (Cittaslow)'e olan ilgi gittikçe artmış ve bu artış sayesinde hem

ülkemizde hem de dünyada üye sayısında artış görülmüştür (Aydoğan, 2015: 65). Türkiye’de birliğe üye olan kentler ve onların kısaca özellikleri şu şekildedir:

Tablo 1. 4. Türkiye’deki Sakin Şehirler ve Özellikleri (URL 6).

<p>İZMİR-SEFERİHİSAR (2009)</p>	<p>İzmir’in güneyinde yer alan Seferihisar, Türkiye’nin ilk Sakin Şehri’dir. 2020 verilerine göre nüfusu, 48.320’dir. Başlıca gezilecek yerleri: Kasım Çelebi Medresesi, Ulaş Hamamı, Beyler Köyü Su Kemerleri, Teos Antik Kenti, Sığacık Kalesi.</p>	
<p>MUĞLA-AKYAKA (2011)</p>	<p>Gökova Körfezi’nin doğusunda yer alan ve bir turizm merkezi olan Akyaka, Muğla’nın Büyükşehir olmasıyla mahalle olmuştur. 2020 verilerine göre nüfusu 10.454’tür. Başlıca gezilecek yerleri: Çınar Plajı, Nail Çakırhan Evi, Gökova Aşıklar Yolu, Orman Kampı, Turnalı Boncuk Koyu, Azmak Nehri.</p>	
<p>SAKARYA-TARAKLI (2011)</p>	<p>Ormanlık arazide bulunan Taraklı, yüksek dağlar ve tepelerle çevrilidir. 2020 verilerine göre nüfusu 6.970’dir. Başlıca gezilecek yerleri: Karagöl Yaylası, Hark Kanyonu ve Mağarası, Yunus Paşa Camii, Hisar Tepesi.</p>	
<p>ÇANAKKALE-GÖKÇEADA (2011)</p>	<p>Gökçeada, Türkiye’nin en büyük adasıdır. Doğası ve mimarisi ile dikkat çekmektedir. 2020 verilerine göre nüfusu 10.106’dır. Başlıca gezilecek yerleri: Ada köyleri, Tuz Gölü, Tarihi Rum Köyleri, Peynir Kayalıkları.</p>	
<p>AYDIN-YENİPAZAR (2011)</p>	<p>Büyük Menderes Havzası’nın ortasında ve Madran Baba Dağı’nın eteğinde yer alır. 2020 verilerine göre nüfusu 12.239’dur. Başlıca gezilecek yerleri: Aşağı Dip Güllü Tabiat Parkı, Çamlık Piknik Alanı ve Yel Değirmeni, Yörük Ali Efe ve Müzesi.</p>	

<p>ORDU- PERŞEMBE (2012)</p>	<p>Engebeli bir görünümüne sahip olan Perşembe, kumsallarıyla ünlü bir ilçedir. 2020 verilerine göre nüfusu 30,997'dir. Başlıca gezilecek yerleri: Medreseönü Afırlı Cami, Oçboynuzu Yolu, Hoynat Adası, Çaka Kumsalı, Şenyurt Şelalesi.</p>	
<p>KIRKLARELİ- VİZE (2012)</p>	<p>Önemli bir kültür ve yönetim merkezi olan Vize, zengin bir tarihi mirasa sahiptir. 2020 verilerine göre nüfusu 28.606'dır. Başlıca gezilecek yerleri: Gazi Süleyman Paşa Camii, Ferhat Bey Hamamı, Cehennem Şelaleri, Kıyıköy, Kaya Sunakları.</p>	
<p>İSPARTA- YALVAÇ (2012)</p>	<p>Isparta'nın en büyük ilçesi olan Yalvaç, zengin bir tarihi geçmişe sahiptir. 2020 verilerine göre nüfusu 46.304'tür. Başlıca gezilecek yerleri: Devlethan Camii, Pisidia Antiokheia Antik Kenti, Hoyran Gölü, Ayiini Mağarası, Osmanlı Hamamı.</p>	
<p>ŞANLIURFA- HALFETİ (2013)</p>	<p>Birçok medeniyetin beşiği olan Halfeti, saklı cennet olarak anılmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 41.258'dir. Başlıca gezilecek yerleri: Rum Kale, Kanterma Mezrası Hanı, Gürkuyu Kilisesi, Aziz Nerses Kilisesi.</p>	
<p>ARTVİN- ŞAVŞAT (2015)</p>	<p>Şavşat tarihi ve doğal güzellikleriyle ön plana çıkmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 17.024'tür. Başlıca gezilecek yerleri: Veliköy Eski Ahşap Camii, Şavşat Kalesi, Cevizli Manastırı, Meydancık Taş Kemer Köprüsü, Sahara Yaylası.</p>	
<p>ERZURUM- UZUNDERE (2016)</p>	<p>Biyçeşitlilik açısından öneme sahip olan Uzundere, bünyesinde birçok endemik bitki ve farklı hayvan türlerini barındırmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 7.919'dur. Başlıca gezilecek yerleri: Yedigöller, Tortum Şelalesi, Öşk Manastırı, Engüzek Kalesi, İncer Camii.</p>	

<p>SİNOP-GERZE (2017)</p>	<p>Gerze, Karadeniz Bölgesi'nde yer alması nedeniyle doğal güzellikleriyle ön plana çıkmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 26.191'dir. Başlıca gezilecek yerleri: Esmazade Mustafa Paşa Camii, Çeçe Sultan Türbesi, Sorkun Şalesi, Yelken Tepe, Yakupağa Konağı.</p>	
<p>İSPARTA- EĞİRDİR (2017)</p>	<p>Tarihi ve doğası ile zengin bir ilçe olan Eğirdir, Göller Bölgesi'nin önemli merkezlerindedir. 2020 verilerine göre nüfusu 31.435'tir. Başlıca gezilecek yerleri: Eğirdir Kalesi, Yeşilada, Canada, Kovada Gölü Milli Parkı.</p>	
<p>BOLU- GÖYNÜK (2017)</p>	<p>Tipik bir Osmanlı ilçesi olan Göynük, dik tepeler arasında bulunmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 14.917'dir. Başlıca gezilecek yerleri: Zafer Kulesi, Çubuk Gölü, Gazi Süleyman Paşa Camii ve Hamamı, Şarlahan Şalesi.</p>	
<p>BOLU- MUDURNU (2018)</p>	<p>Tipik Türk evlerinin en belirgin şekilde sergilendiği Mudurnu, doğası ve yeşilliğiyle ünlüdür. 2020 verilerine göre nüfusu 18.690'dır. Başlıca gezilecek yerleri: Yıldırım Beyazıt ve Kanuni Sultan Süleyman Cami, Saat Kulesi, Abant Gölü, Armutçular Konağı.</p>	
<p>BİTLİS- AHLAT (2019)</p>	<p>Önemli bir karayolu ulaşımına sahip olan Ahlat, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. 2020 verilerine göre nüfusu 41.633'tür. Başlıca gezilecek yerleri: İskender Paşa Camii, Selçuklu Mezarlığı, Nazik Gölü, Sütay Yaylası, Emir Bayındır Kümbeti, Kuş Cenneti.</p>	
<p>MUĞLA- KÖYCEĞİZ (2019)</p>	<p>Yüksek dağlar ve tepeler arasında kalan Köyceğiz, ormanları ve narenciye bahçeleriyle ünlüdür. 2020 verilerine göre nüfusu 37.981'dir. Başlıca gezilecek yerleri: Kaunos Aslan Heykeli, Ağla Yaylası, Toparlar Şalesi, Topgözü Kanyonu, Sandras Dağı.</p>	

ANKARA- GÜDÜL (2020)	İç Anadolu Bölgesi'nin ilk Sakin Şehri olan GÜDÜL, doğası ve mimarisi ile göze çarpmaktadır. 2020 verilerine göre nüfusu 8.438'dir. Başlıca gezilecek yerleri: İnönü Mağaraları, Sorgun Göleti, GÜDÜL Evleri, Salihler Kaya Yazıtları.	
-------------------------------------	--	--

1.7. Sakin Şehir (Cittaslow) ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi

Cittaslow politikalarını yerine getiren şehirler, her alanda sürdürülebilirliğini sağlayabilmektedirler. Bunun nedeni ise belirlenen politikaların devamlılık vurgusu yapmasıdır (Pajo, 2015: 23). Sürdürülebilir kalkınma bileşenleri ile Cittaslow kriterleri yakından ilişkilidir demek doğru olacaktır. Daha önceden de değinildiği gibi sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutu vardır. Burada ise bu üç boyut ile Cittaslow kriterleri arasındaki uyumun ele alınması uygun olacaktır (Atakara, 2017: 25-26):

- Çevresel boyut uyumunda; Cittaslow kriterleri politikasının ilki çevredir. Çevre Politikasında üye olmak isteyen şehirler için önemli maddelerden olan su, hava ve toprak kalitesinin uygun standartlarda olmasını, yeşil alanlara önem verilmesini ve kendini yenileyemeyen kaynaklar için alternatiflerinin oluşturulmasına dönük çalışmaların yapılmasını istenmektedir. Bu durum çevreye olan duyarlılığı göstermektedir.
- Ekonomik boyut uyumunda; Cittaslow kriterlerinin üzerinde durduğu nokta, yerel üreticilere verilmesi gereken destekler, kısa vadeli değil uzun vadeli planlar, geleneksel çalışmaların yapılmasıdır. Yine yerel üreticilerin ürünlerini pazarlayabilecekleri uygun alanların oluşturulması üzerinde durarak sürdürülebilirliğin kalıcı olmasını istemektedir.
- Sosyal boyut uyumunda ise; sosyal adaletin sağlanması ve halkın karar alma süreçlerine aktif katılımını gerektirmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutunu içeren Cittaslow kriterlerine bakıldığında katılım ilkesine önem verildiği ve ön planda tutulduğu görülmektedir. Ayrıca Sakin Şehir Hareketi'nde gelir adaletinden karar alma sürecine kadar birçok toplumsal konuda birliğin olması gerektiğini savunan kriterler mevcuttur (Atakara, 2017: 25-26).

Cittaslow kriterleri ve sürdürülebilir kalkınma boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında iki kavramında birbirlerini tamamladıkları, amaçlarının aynı doğrultuda olduğu ve ulaşmak istedikleri hedeflerin aynı olduğu görülmektedir. Ele alınan boyutlar çerçevesinde Sunranyes ve Mathivet (2010), şehirler sürdürülebilirliğini sağlamak için kendi değerlerini ve kalitesini üst düzeye çıkarabilecek çevre dostu teknolojiler kullanmalı, yerel üreticilerin ürettiği gıdalar korunmalı, üretici ve tüketici arasında sağlıklı bir iletişim kurulmalı ve çevreye verilebilecek zararın önüne geçilmesi için çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir (Sunranyes ve Mathivet, 2010: 312).

Nilsonn, Svard, Widarsson ve Wirell (2010)'a göre, Sakin Şehir Hareketi tarafından belirlenmiş olan politikalar, sürdürülebilir kalkınma açısından şehirler için bir model olarak görülebilmektedir. Başarılı kalkınma stratejilerinin görüldüğü şehirlerde turizm alanında bir gelişme görülmesi olasıdır. Ancak bu gelişme Sakin Şehir olan kentlerdeki mevcut yapının bozulması açısından değerlendirildiğinde bir risk unsuru oluşturabilir. Bu durum özellikle ekonomik alanlarda kendini gösterebilmektedir. Nilsonn vd. (2010)'ne göre, eğer şehirlerde, sürdürülebilirliğin sağlanması için gerekli koşullar sağlanmazsa o şehirler her türlü olumsuzluklara karşı savunmasız kalacaktır.

1.8. İlgili Çalışmalar

Cittaslow Hareketi konusunda özellikle literatürde yapılmış birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Yapılan çalışmaların çoğu, Türkiye'de Sakin Şehir unvanı kazanmış şehirler ve Sakin Şehir Ağı'na üye olma potansiyeli olan şehirlerle ilgilidir. Bu bölümde, Türkiye'de birliğe üye olan ve üye olma potansiyeli bulunan kentlerle ilgili yapılan araştırmalara yer vermek tez çalışmasına örnek olması açısından anlamlı olacaktır. Bu nedenle ilgili çalışmalar kısmında, Sakin Şehir kavramına ve bileşenlerini konu alan, hareket'e üye olan ve üye olma potansiyeli bulunan şehirlerle ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Sakin Şehir ile ilgili öne çıkan çalışmalar şu şekilde özetlenebilir:

Sarıyıldız (2019) yaptığı saha çalışmasında, Sakin Şehir unvanı taşıyan Göynük'te yerel halk ile yaptığı görüşmede halkın Sakin Şehir kavramı hakkında görüşlerine yer

vermiştir. Yapılan araştırmada yerel halk, kentin birliğe üye olmasıyla ekonomide ve turizmde yaşanan gelişmeleri dile getirmiştir.

Kazancı (2019) alışmasında, Tirebolu (Giresun) İlçesi'nin birliğe kabul edilmesi için yerine getirmesi gereken 7 politikanın ve alt kriterlerin araştırmasını yapmıştır. Ayrıca Kazancı, geleceğe yönelik olarak Tirebolu'nun taşıdığı turizm potansiyeli üzerine değerlendirmelerde bulunmuştur.

olak (2018), Yalvaç'ta yaptığı anket çalışmasında, halkının Sakin Şehir kavramı ile kentlerinin Sakin Şehir unvanına sahip olduğunu bilme düzeylerini incelemiştir. Yalvaç'ın çevresel ve kültürel değerlerini koruma noktasında yeliğin Şehre katkı sağladığını ancak ekonomi ve refah bakımından katkısının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Mallet (2018) yapmış olduğu çalışmada Cittaslow Hareketi'nin Fransa'daki yayılımını incelemiştir. Yavaş kavramının, sürdürülebilir kalkınmada refahın göstergesi olduğunu ancak, Cittaslow'un heterojen yerel uygulamalar gerektirdiğinden dolayı sadece bölgesel düzeyde etkili olabileceğini belirtmiştir. Özellikle küçük belediyelerin yaşadıkları sıkıntılardan bahsetmiş, Cittaslow'un yereli geliştirmeye eğilimli bir hareket olmasına rağmen bu durumun bir paradoks oluşturduğunu vurgulamıştır.

Dündar ve Sert (2018) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'nin ilk Sakin Şehir unvanı kazanan Seferihisar'da, halkın "Sakin Şehir" kavramına ilişkin algılarına yer verilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda halkın geneli, Seferihisar'ın "Sakin Şehir" olmasından memnun olduklarını söylemişlerdir. Çalışmada yelik sonrasında Şehirde ekonomide canlılık, turizmin gelişmesi, Şehrin tanınırlığının artması gibi olumlu sonuçların yanı sıra kentte yaşanan kalabalıklaşma, çarpık kentleşme, trafik gibi olumsuz görüşlerin de olduğu belirlenmiştir.

zmen ve Can (2018) yaptıkları çalışmada, Cittaslow'u eleştirel bir perspektifle değerlendirmişler ve önerilerde bulunmuşlardır. Cittaslow Hareketi'nin özüyle uygulamada yapılanların ters düştüğünü savunmuşlardır.

Acar (2017), Sındırgı’da yaşayan halkın Sakin Şehir Hareketi’ne olan yaklaşımlarını incelemiş ve bir anket çalışması yapmıştır. Acar, yerel halkta genel anlamda Sakin Şehir Ağı’na olumlu bir bakış açısının hâkim olduğunu söylemiştir.

Burkut (2017) çalışmasında, Türkiye’deki Sakin Şehirleri ele almış, Cittaslow’un şehirlerin doğal güzelliklerini, kültürel miraslarını ve mimarisini korunmasında ve tanıtmasında katkı sağladığını vurgulamıştır.

Ak (2017) Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi’ni ve Türkiye’deki uygulamalarını incelemiştir. Çalışmasında Seferihisar dışında diğer şehirlerin fazla tecrübe sahibi olmadığını, Cittaslow unvanının halk tarafından sahiplenilmediğini ve bu noktada sorunlar yaşayan şehirlerin olduğunu dile getirmiştir. Ak, Türkiye’de “Yavaş Şehir” unvanına sahip örnek bir şehirde, yerel halk ile bir anket yapılarak halkın düşünce, algılama ve değerlendirmelerini ölçmek açısından faydalı olacağını önermiştir.

Yalçın ve Yalçın, (2013) Sakin Şehir Hareketi hakkında bilgi vererek, Türkiye’de ilk Cittaslow şehri olan Seferihisar’ı ve diğer şehirlerin üyelik sürecini ve sonrasındaki gelişimlerini incelemişlerdir.

Semmens ve Freeman (2012) küçük kasabalarda sürdürülebilir kalkınmaya ve ekonomik büyümeye yardımcı olmak için Cittaslow ilkelerinin potansiyel uygulamasını değerlendirmek için üç Yeni Zelanda kasabası üzerine bir araştırma yapmışlardır.

Sırım (2012) çalışmasında, Türkiye’de Cittaslow Birliği’ne üye olan şehirlere değinmiştir. Sakin Şehir Hareketi’nin, tanınmayan birçok küçük şehir için bir fırsat olabileceğini ifade etmiştir. Sakin Şehir Hareketi ile birlikte yüzlerce şehrin kapılarını dünyaya aralayabileceğini vurgulamıştır.

Mayer ve Knox (2006) yaptıkları çalışmada Slow Food ve Sakin Şehir Hareketi’ni incelemişlerdir. Sakin Şehir Birliği’ne üye olan Waldkirch ve Hersbruck kentlerini ve bu şehirlerin kentsel politikalarının nasıl yeniden şekillendiğini ele almışlardır. Başarılı Sakin Şehirler’in kurum ve siyasi nitelikleri ve kavramın aktarılabilirliği hakkında bazı açıklamalarda bulunmuşlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

AVANOS İLÇESİ'NİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

2.1. Avanos'un Fiziki Özellikleri

2.1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler

Avanos'un, III. Jeolojik Zaman bitimi ile IV. Jeolojik Zaman başlarında etkili olan volkanizma hareketlerinden etkilendiği bilinmektedir. Şehrin, doğusunda Erciyes ile güney ve güneybatısında Hasan Dağı, Melendiz gibi dağlarda meydana gelen volkanlardaki patlamalar sonucunda, önce volkanik tüf ile kaplanmıştır. Bu jeolojik zamanda oluşan olayları Erciyes, Hasan Dağı ve Melendiz Dağları'ndan çıkan andezit, granitin çevreye yayılması izlemiştir. Sonraki süreçte ise akarsu ve rüzgâr aşındırması gibi morfolojik süreçler olmuştur. Akarsu ve rüzgârın volkanik tüfü uzun bir zaman süreci içinde aşındırması ile şehirde kırgıbayır ve peribacaları denilen topografya meydana gelmiştir. Avanos, günümüzde bu volkanların olması ile volkanik platoların Kızılırmak'ın yardığı bölgede gelişmiştir (Yıldırım, 2006: 20).

Kızılırmak, şehri ikiye bölmektedir. Ayrıca Kızılırmak'ın, ilçenin merkezinde olmasıyla hem gündelik hayatın hem gelenek ve göreneklerin hem de kültürün şekillenmesi ile şehre önemli katkıları bulunmaktadır (Durna, 2015: 78). İlçenin kuzeyinde yaklaşık %35 eğimli kayalık bir alan mevcuttur ve bu kayalık alan Kapadokya Bölgesi'nin de kuzey hattını belirlemektedir. Avanos'un etrafı kullanışlı alanlarla kaplıdır. Güneyi verimli topraklarla beraber Nevşehir-Ürgüp otoyolu bulunup doğu ve batısında ise bahçe yerleri bulunmaktadır (Berkmen, 2015: 600-601).

Şehrin güneyinde, Avanos taşı olarak bilinen, sarı şeridimsi yapılı ve beyaz–yarı saydam olan albatrılar bulunmaktadır. Bunlar, kırmızı renkli marn, kil ve grelerden ibaret jipsli serinin üzerindedir. Kırmızı killer, Lebkuchner tarafından yapılan etütlere göre, şehrin kuzeyi ile kuzey doğusunu kaplamaktadır. Avanos'ta killer gelişmiş bir seramik imalatında ham madde olarak kullanılmaktadır (Güreşçi, 1999: 10).

Avanos'un çevresinde yükselti, 900 m ile 1100 m arasında değişmektedir. Yerleşmenin hemen kuzeyindeki Maltepe (1035 m), sahanın en yüksek kesimini oluşturmaktadır. Yerleşmenin diğer önemli yükseltilerini; batıda Bekçitepe (995 m), doğuda Karaseki (997 m) ve güneybatıda Topraktepe (1043 m) oluşturur. Şehrin görünümünde morfolojik olarak dikkati çeken en önemli birim peribacalarıdır. Özellikle Ürgüp-Avanos-Uçhisar arası, ilgi çekici bir görünüm sunan peribacaları, badlans topoğrafyası, kaya kiliseleri ve meskenleri ile dikkat çekmektedir. Kızılırmak'ın güneye doğru kavis yaptığı Avanos yöresi ve özellikle kuzey kesimindeki Neojen'e ait göl çökelleri ve bunlarla ara tabakalı volkanik malzemeler özellikle dasit tüfü, beyaz ve kırmızı riyolitik tuf, tuf-marn ardalanması, yörede peribacalarının gelişmesini sağlamıştır (Atalay, 1983).

2.1.2. İklim

İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Avanos'ta, karasal iklim (denize uzaklık) görülmektedir. Şehrin kuzeyinde bulunan İdiş Dağı, kuzeyden gelebilecek etkili hava kütlelerini engellemektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve sert geçmektedir. Şehrin yıllık ortalama sıcaklığı 10. 6°C'dir. Karasal iklimin hâkim olduğu bölgelerde olduğu gibi Avanos'ta da ocak ayı, yılın en düşük sıcaklığının olduğu aydır. Temmuz ayı ise en sıcak olduğu aydır (Şahan, 2014: 17).

Şekil 2. 1. Avanos'un Genel Görünümü

Avanos'ta en çok yağış ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde düşmektedir ve kış ayları genellikle kar yağışı olarak görülür. Nevşehir ilçeleri genel olarak ele

alındığında Avanos'un iklimi daha ılımandır. Kış aylarında ise ilçeyi ikiye bölen Kızılırmak, hâkim havayı yumuşatmaktadır. Şehirde hâkim olan rüzgârlar kuzeyden eserken sert rüzgârlar belirli aylarda güney batıdan esmektedir (Şahan, 2014: 17).

2.1.3. Hidrografya

İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde Kızıldağ'dan doğan Kızılırmak, Orta Kızılırmak Bölümü'nde bir yay çizer. Şehir, çizilen bu yayın etrafında kurulmuştur. Doğu-batı doğrultusunda akış gösteren Avanos ve yakın çevresinden de bazı derelerin suyunu toplar. Genelde epizodik bir akış özelliği gösteren bu derelerin en önemlileri; Derbent Deresi, Zelve Çayı, Paşabucağı Deresi, Kavak Deresi'dir (Yıldırım, 2006: 33). Avanos, hidrografik açıdan Kızılırmak havzasına tabidir. Ülkemizin en uzun nehri olan Kızılırmak, kent sınırları içerisinde 10 km boyunca yer yer genişleyerek küçük kıyı ovacıkları oluşturur. Alüvyal ve kolüvyal toprak yapısına sahip olan bu verimli ovalar, en fazla 2-3 km genişliğindedir (Bayhan vd., 1996).

Avanos sınırları içerisinde yer alan Ayhanlar Barajı, toprak gövde dolgu tipi olan barajın akarsu yatağından yüksekliği 44,00 m, gövde hacmi 1.200.000 m³, normal su kotunda göl hacmi 21,87 hm³, normal su kotunda göl alanı 2,02 km²'dir. Ayhanlar Barajı, 1.773 hektarlık bir alana sulama hizmeti vermektedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2013: 18-19).

2.1.4. Toprak Özellikleri

Avanos'ta geniş alana yayılan toprakların ana materyalinde iç püskürük kayalar bulunmaktadır. İlçe arazisinin çok büyük kısmı volkanik yapılıdır. Jeoloji, jeomorfoloji ve iklim şartlarına bağlı olarak değişik karakter ve renkte topraklar teşekkül etmiştir. Topografya, drenaj ve litoloji şartlarının etkisini yansıtan intrazonal topraklar, hemen kuzeyindeki tepelik alanlara yayılmıştır. Azonal topraklar ise yeterli oluşum süreci geçirmemiş genç depolar üzerinde yayılış göstermiştir. Kızılırmak etrafında ırmağın milleden ve taşkın yaptığı alanlarda çakıllı, killi ve milli malzemelerden oluşan alüvyal topraklar vardır. Zonal topraklar, Kızılırmak'ın taşkına uğramayan kesimlerinde görülmektedir. Yıl boyunca görülen 388.7 mm'lik

yıllık ortalama yağış miktarı kestane renkli toprakların oluşmasını sağlamıştır (Yıldırım, 2006: 32).

2.1.5. Bitki Örtüsü

Avanos'un, İç Anadolu Bölgesi'nde olması ve karasal iklimin görülmesi nedeniyle doğal bitki örtüsü bozkırdır. İlçede yapılan son çalışmalar sayesinde yer yer ağaçlandırılmış alanlar oluşturulmaktadır (Şahan, 2014: 17). Şehirde hâkim olarak görülen step formasyonu, genelde ilkbaharda görülüp sonbaharda yok olmaktadır. Step alan sayesinde kekik (*Thymus sp.*), yavşan (*Artemisia*) ve geven (*Astragalus*) gibi bitkiler görülmektedir. Kızılırmak boyunca kavak, söğüt, iğde, titrek kavak, servi gibi ağaç ve çalı türlerinden oluşan ve suyu seven bitkiler görülmektedir. İdiş ve Ötedikme Dağları'nda az da olsa karaçam ve meşe topluluğuna rastlanmaktadır (Yıldırım, 2006: 33).

2.2. Avanos'un Beşeri ve Ekonomik Özellikleri

2.2.1. Avanos'un Tarihsel Gelişimi

M.Ö. 3200 yılına kadar uzanan Avanos'un bilinen tarihi, Bronz Çağı ile başlamaktadır. Kentin Hitit, Frig, Asur, Med ve Pers egemenliklerinin ardından M.Ö. 332 yılında sistemli bir yerleşme düzenine geçtiği bilinmektedir. Avanos, Helenistik Çağ ve Roma dönemlerinden sonra önemli yerleşim merkezlerinden biri olmuştur (Berkmen, 2015: 60). Geçmişinde birçok medeniyeti barındıran ve Kapadokya Bölgesi'nde bulunan şehir, tarihte önemli bir yere sahiptir. 1967'de İtalyan arkeologlar tarafından yapılan kazılardaki bilgiler ışığında, Avanos'un geçmişinin Etiler'e dayandığı belirtilmektedir. Hititler, Medler, Frigler, Asurlular, Persler, Keltler, Kapadokya Krallığı, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar farklı zamanlarda şehir tarihinde yerlerini almışlardır (Şahan, 2014: 17).

Şekil 2. 2. Avanos'un Eski Görünümü (URL 9).

Avanos'ta bulunan birçok medeniyet, kente farklı isimler vermiştir. Bunlar sırasıyla; Hititler zamanında Zuwinasa, Asurlular zamanında Nenansa, Bizanslılar zamanında Venessa, Selçuklular zamanında Evenüz, Osmanlı zamanında, Uvenez, Evenez, Avanoz iken bugün ise şehir "Avanos" ismini almıştır (Çelik, 1989: 47).

Avanos'un Türklerle tanışması, Malazgirt Zaferi ile başlamıştır. Selçuklular zamanında ilçe, Nevşehir kazasına bağlı bir köy olmuştur. Sonrasında Karamanoğulları Beyliği'ne geçen bölge, Fatih Sultan Mehmet'in 1466'da Karamanoğulları Beyliği'ni ortadan kaldırmasıyla Osmanlıların eline geçmiştir. Osmanlılar hâkimiyetinde uzun süre köy olan Avanos, 1838 yılında Nevşehir'e, daha sonra da 1853'te Ürgüp kazasına bağlanmıştır. Şehir, 1870'te Ankara vilayeti olan Kırşehir sancağına bağlı bir kaza olmuştur. 1878 yılında Gülşehir ilçe merkezine bağlanarak tekrar köy statüsü almıştır. 1888 yılında ise Osmanlı'da mabeyinci olan Arif Bey'in sayesinde şehir yeniden kaza olmuştur. Cumhuriyet dönemine geldiğinde ise 1954'te Avanos, Nevşehir'e bağlı bir ilçe haline gelmiştir (Şahan, 2014: 20).

Avanos, konumu itibariyle önemli ticaret merkezlerinden birisidir. 19. yy 'da Asur Ticaret Yolları üzerinde çalışma yapan arkeologlar, şehrin ticaret yolunda olduğunu belirlemişlerdir. Şehir, bu önemli ticaret yolu özelliğini Anadolu Selçukluları döneminde de korumuştur. Alaaddin Keykubat, İpek Yolu üzerindeki güvenliği korumak ve ticareti geliştirmek için farklı boylardan Türkmenleri ilçeye yerleştirerek yöreyi Türkleştirmiştir (Bayındır, 2007: 21).

Avanos'ta yaşayan birçok medeniyet arkasında tarihi yapılar bırakmıştır. Selçuklu zamanında İpek Yolu'ndan geçenleri muhafaza etmek için şehre gönderilen askerler tarafından yapılan Alaaddin Cami, Avanos'un tarihi, kültürü ve yaşamı hakkında bilgiler vermektedir (Yıldırım, 2006: 42). Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus tarafından yaptırılan Saruhan Kervansarayı, Selçuklular tarafından yapılan son kervansaray olması açısından şehir için önem teşkil etmektedir. Avanoslu Kurena Arif Bey'in katkısı ile Kızılırmak üzerine 1898'de yapılmış olan Tarihi Avanos Köprüsü, şehrin görünümü açısından önemlidir. Avanos'un Özkonak Kasabası'nda yer alan Özkonak Yeraltı Şehri, diğer yeraltı şehirlerinden ayrılan özellikleriyle dikkat çekmektedir. Bir diğer önemli yapı ise Çavuşin'de bulunan dik yamaçlara oyulmuş kaya evleridir. Çavuşin'de yöre taşlarından yapılmış, kayalara oyulmuş evler, köye farklı bir mimari kazandırmaktadır (Güngör, 2015: 579).

2.2.2.Nüfusu

Kapadokya'nın nüfusu, Osmanlı Devleti'nin sonlarına doğru çoğunluğu Müslüman ve Hristiyan azınlıktan oluşmaktaydı. Osmanlı nüfus sayımına göre 1881-1883 yılları arasında bölgede yaşayanlar arasında Müslümanlardan sonra en kalabalık grup Ortodoks Rumlarıdır. Müslümanların nüfusu % 76, Hristiyan nüfusu % 24'tür. 1924'te yapılan nüfus mübadelesinden sonra bölgede Müslüman olmayan nüfus oldukça azalmıştır (Avanos Belediye Başkanlığı, 2013).

Avanos, nüfus açısından Nevşehir'in en büyük ikinci ilçesidir. 2020 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre şehrin toplam nüfusu 32.932'dir. Bu nüfusun 16.423 (%49,87)'ü erkek ve 16.509 (%50,13)'ü kadındır. İlçe merkez nüfusu 14.361'dir. İlçe merkez nüfusunun 7.124 'ü erkek, 7.237'si kadındır. İlçe belde/köy toplam nüfusu 18.571'dir. Bu nüfusun toplam erkek nüfusu 9.299, kadın nüfusu 9.272'dir (URL 10).

2.2.3. Ekonomik Faaliyetleri

Avanos'un başlıca geçim kaynakları tarım ve hayvancılık, çanak-çömlekçilik, mermercilik, halıcılık ve turizmdir. Şehirde bağ bahçe alanları yaygın olarak görülebilmektedir. Özellikle bağcılık, Hititlerden beri Avanos ve çevresinin önemli geçim kaynaklarından birisi olmuştur. Burada yapılan bağcılık ile birlikte üzüm ve şarap ün kazanmıştır (Durna, 2015: 78; Güngör, 2019).

Şekil 2. 3. Avanos'ta Üzüm Bağcılığı

İlçede yapılan el sanatları önemli geçim kaynaklarından biri olmuştur. Çanak-çömlekçilik mesleği Hititlere kadar uzanan bir ata mesleğidir. İç püskürük taşlar hammadde olarak kullanılan toprağın ana materyalini oluşturmaktadır. Şehrin Burabayır, Gedik, Kızılören ve Cinderesi mevkiinden bu taşların ayrışması ile oluşan topraklar elde edilmektedir (Yıldırım, 2006: 127). Avanos Çömlekçiler Derneği'nden alınan bilgiye göre, günümüzde şehirde 33 tane çanak-çömlek imalathanesi, atölyelerde 36 tane usta ve yaklaşık olarak 10 tane çırak çalışmaktadır. Çömlek atölyelerinde kışın üretim, yazın satış işleri yapılmaktadır. Ayrıca atölyelerde Selçuklu ve Osmanlılardan kalma çini sanatının da yapıldığı görülmektedir.

Şekil 2. 4. Avanos'ta Çanak-Çömlek İşçiliği

Avanos'ta bir başka imalat tipi sanayi faaliyeti de halıcılıktır. Avanos ve çevre şehirlerde halıcılığın başlangıcı 1700'lere kadar uzanmaktadır. Geçmişte halıcılık, şehrin temel ekonomik faaliyetlerini oluşturmaktaydı ve sosyal hayatın bir parçası durumundaydı. Ancak günümüzde teknolojiye yaşanan gelişmeler ile beraber halının eskisi kadar kâr getirmemesi, makine halılarının ortaya çıkması, şehirde çanak-çömlek işçiliğinin daha fazla ön plana çıkması ve sosyal hayattaki değişimler gibi nedenlerden dolayı halı dokumacılığı eski önemini kaybetmiştir (Bayındır Gülmez, 2009: 42-45; Güngör, 2019).

Avanos'ta mermer ve linyit yatakları bulunmaktadır. Bu madenlerden mermerin toplam rezervi 1.000.000 ton iken linyitin rezervi 1.800.000 tondur (URL 11). Ayrıca zengin oniks yatakları bulunan yörede oniks işlemeciliği yaygındır. Buna rağmen şehirde sanayinin yeterince gelişmemiş olduğu görülmektedir.

2.2.3.1. Turizm

Avanos'un turizm faaliyetleri, Kapadokya Bölgesi'ndeki turizm hareketliliğine bağlı olarak 1960'larda görülmüştür. Bölgede turizmin artışı, Uçhisar ilçesinde 1969 yılında hizmete açılan Kaya Otelleri'nin inşa edilmesiyle olmuştur. Yapılan Kaya Oteller, Fransız otelcilik firması tarafından finanse edilmiş ve Uçhisar civarındaki tüf oluşumlardan Güvercinlik kayalıklarına oyularak yapılmıştır (Doğanay, 2001). Avanos fiziki, ekonomik ve beşeri coğrafya özellikleri açısından Kapadokya'nın bir parçası durumundadır. Bu yüzden turizm potansiyeli, turizm değerleri, turizm sorunları yönüyle Kapadokya turizminden ayrı olarak düşünülemez. Bu nedenle turizm özellikleri açısından Avanos, Kapadokya ile bir bütün olarak değerlendirilmelidir (Güngör ve Meydan, 2014: 87).

Morfolojik karaktere dayalı coğrafi sınır 23 Şubat 1973 tarih 7/5811 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile "Turistik Gelişmede Öncelikli Bölge" adı altında; Nevşehir ili sınırları içinde kalan alan, Kayseri ili sınırları içinde kalan Soğanlı Vadisi koordinatlar belirterek "Kapadokya Bölgesi" olarak tanımlanmıştır (Binan, 1989).

Tarihi ve doğa güzellikleri nedeniyle Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 10.07.1976 günlü ve A-69 sayılı kararı nedeniyle bölge ile ilgili kapsamlı bir koruma ilkeleri ve fiziksel planlama çalışmalarına temel teşkil edecek

ana prensipler gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Kültür ve Turizm Bakanlığı adına T.C. Kültür Bankası A.Ş. tarafından yapılan Kapadokya 1/25 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, 1981'de onanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda Kapadokya Turizm Yatırım Alanları sekiz alt bölgeye ayrılmış ve bunlardan biride Avanos Turizm Yatırım Alanları'dır (Yıldırım, 2006: 93). Bakanlar Kurulu'nun, 30/8/1989 tarihli ve 89/14499 sayılı kararı ile Nevşehir ve çevresi Turizm Alanı olmuştur. 1992 yılından itibaren Turizm Sektörü Ana Planı çalışmalarıyla çok boyutlu ölçeklenme ve kümeleme analizi gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak 17 alt bölge elde edilmiştir. Bu ayrıma göre Nevşehir kendi başına bir bölge olarak (16. Bölge) değerlendirilmektedir (İlhan, 1999).

Turizm faaliyetleri bir yerde ticari amaç gütmeksizin, gezme, eğlenme, spor yapma, şifa arama gibi amaçlarla en az bir gece en fazla da altı ayı geçmeksizin konaklama faaliyetleri olarak bilinmektedir. Ancak bir kişinin turist sayılabilmesi için konaklama olayının gerçekleşmesi gerekmektedir. Konaklama gerçekleşmediği takdirde ziyaret olmuş olur, bunu yapana da ziyaretçi denir. Kendi içinde geleneksel ve tamamlayıcı olmak üzere ikiye ayrılan konaklama işletmelerinin ülkemizde yaygınlaşması, 1982'de yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasası ile paralel gerçekleşmiştir (Doğanay, 2001: 10-524). Ülkemizde yaygınlaşan konaklama işletmeleriyle turistlerin şehirlerde kalış süreleri uzamış ve ülke ekonomisine katkı sağlamıştır. Günübürlük yapılan ziyaretlerde turistler, memnun kaldıkları şehirlere yaptıkları bir sonraki ziyarette, daha uzun kalma amacıyla o şehirlerde konaklama gerçekleştirebilmektedir. Ancak burada konaklama yapılmadığı müddetçe turizmin gelişmeyeceği anlamı çıkarılamamaktadır. Özellikle Avanos'ta çevre ilçelerin turistler açısından daha çekici özelliklere sahip olması, turistleri o ilçelerde konaklamaya itmektedir. Buna rağmen Avanos'ta günübürlük yapılan ziyaretlerin yanı sıra konaklamanın da yapıldığı görülmektedir.

Avanos'taki el sanatlarına, doğal güzelliklere ve tarihi yerlere ilgi duyarak gelen yabancı turistlerin sayılarının, yıldan yıla artması ile konaklama tesislerine duyulan ihtiyaç artmıştır. Önceleri yerel halk, evlerini pansiyona dönüştürerek turizmin hizmetine sunmuştur. Ancak turist sayısındaki hızlı yükseliş karşısında bu çözüm de yetersiz kalınca şehre, büyük konaklama tesisleri yapılmaya başlanmıştır. Avanos'ta faaliyete giren ilk konaklama tesisi, 1970 yılında faal olan ve bir belediye oteli olan

Kızılırmak-Venessa'dır. İlerleyen zamanlarda ise konaklama tesislerinin sayısı her geçen gün artmıştır.

Tablo 2. 1. Avanos'taki Turizm İşletmeli Konaklama Tesisleri (2020).

	Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri	Turizm İşletmeli Belgeli Konaklama Tesisleri	Toplam
Konaklama-Otel Sayısı	13	47	60
Oda Sayısı	936	716	1652
Yatak Sayısı	1874	1726	3600
Yıldız Sayısı	5 (1 tane 5, 3 tane 4, 1 tane 3 yıldız vardır)	-----	5

Kaynak: Nevşehir İl Kültür Turizm Müdürlüğü

Bugün Avanos'ta Belediye belgeli konaklama tesisi sayısı 13, oda sayısı 936, yatak sayısı ise 1874'tür. Turizm işletme belgeli otel sayısı 47, oda sayısı 716, yatak sayısı 1726'dır. Toplamda 60 tane konaklama tesisi, 1652 tane oda ve 3600 tane yatak bulunmaktadır.

Tablo 2. 2. 2015-2019 yılları arası Avanos'ta "belediye belgeli" tesislere geliş sayısı, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranı

YIL	Tesise Giriş Sayısı			Geceleme			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı %		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	23 304	27 926	51 230	55 251	53 306	108 557	2.4	1.9	2.1	19.49	18.81	38.30
2016	33 709	24 159	57 868	60 181	53 210	113 391	1.8	2.2	2.0	21.21	18.75	39.96
2017	79 661	74 124	153 787	130 167	134 983	265 150	1.63	1.82	1.72	18.42	19.10	37.52
2018	46 464	37 441	83 905	76 435	65 507	141 942	1.65	1.75	1.69	20.23	17.34	37.57
2019	55 090	35 082	90 172	98 459	59 991	158 450	1.79	1.71	1.76	27.90	17.00	44.90

Kaynak: K.T.B.2015-2019 Yılları Arası Belediye Belgeli Yıllık Bültenler

Avanos'ta, 2015-2019 yılları arası belediye belgeli konaklama tesislerine giriş sayısı ortalaması 87,392 kişidir. Bunun %54,5'i (47,645) yabancı ziyaretçiler, % 45,4'ü (39,746) yerli ziyaretçilerden oluşmaktadır. Tesislerde kalış sürelerine bakıldığında, yabancı ziyaretçilerin ortalama 1.8 gün, yerli ziyaretçilerin ise ortalama 1.8 gün konaklama yaptığı görülmektedir. Tesislerdeki yabancı ziyaretçilerde ortalama doluluk oranı % 21,4, yerli ziyaretçilerde ortalama doluluk oranı ise % 18,2'dir.

Tablo 2. 3. 2015-2019 yılları arası Avanos'ta "turizm işletme belgeli" tesislere geliş sayısı, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranı

YIL	Tesise Giriş Sayısı			Geceleme			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı %		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	35 051	13 429	48 480	81 421	35 678	117 099	2.3	2.7	2.4	24.05	10.54	34.59
2016	4 949	22 842	27 791	8 501	46 921	55 422	1.7	2.1	2.0	3.93	21.70	25.64
2017	28 795	53 253	82 048	51 900	93 118	145 018	1.80	1.75	1.77	17.33	31.09	48.42
2018	113 474	104 204	217 678	197 186	177 899	375 085	1.74	1.71	1.72	30.35	27.38	50.72
2019	166 108	70 199	236 307	290 435	117 137	407 572	1.75	1.67	1.72	42.58	17.17	59.75

Kaynak: K.T.B.2015-2019 Yılları Arası Turizm İşletme Belgeli Yıllık Bültenler

Avanos'ta 2015-2019 yılları arası turizm işletme belgeli konaklama tesislerine giriş sayısı ortalaması 122,460 kişidir. Bunun %56,8'i (69,675) yabancı ziyaretçiler, %43,1'i (52,785) ise yerli ziyaretçilerden oluşmaktadır. Tesislerde kalış süreleri yabancı ziyaretçilerde ortalama 1,8 gün, yerli ziyaretçilerde 1,9 gündür. Tesislerdeki yabancı ziyaretçilerde ortalama doluluk oranı %23,6, yerli ziyaretçilerde ortalama doluluk oranı ise % 21,5'tir.

2015-2019 yılları arası tüm konaklama tesislerinde, tesise giriş sayısı ortalaması 209.852 kişidir. Gerçekleşen tesis girişlerinin %41,6'sının (87.392) belediye belgeli

konaklama tesislerinde, %58,3'ünün (122.460) ise turizm işletme belgeli tesislerinde gerçekleştiği görülmektedir. Ortalama kalış süreleri belediye belgeli tesislerde 1,8 gün, turizm işletme belgeli tesislerde ise 1,9 gün olarak gerçekleşmiştir. Konaklama tesisi doluluk oranlarında belediye belgeli tesislerde % 39,6, turizm işletme belgeli tesislerde ise %43,8'dir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı verileri doğrultusunda oluşturulan bu tablolar incelendiğinde; 2015-2019 yılları arası ilçeye gelen ziyaretçi sayılarında yıllar arasında dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Bu nedenle konaklama tesislerinde doluluk oranlarının da 2015-2019 yılları arasında % 50'nin üzerine çıkmadığı görülmektedir. Turizmde yaşanan dalgalanmalara neden olarak; ülkede yaşanan terör saldırıları, 15 Temmuz darbe girişimi, Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmelerin etkisi, ekonomik nedenler ve toplumsal sorunlar gibi etmenler sayılabilir (Güngör, 2018).

2.2.4. Ulaşım

Bir bölgede turizmin gelişmesini sağlamak için bazı temel gereklilikler vardır. Öncelikle insanların ilgisini artıracak doğal, kültürel ve tarihi bir çekiciliğin olması gerekmektedir. Ayrıca o bölgede konaklama ve ulaşım imkânlarının gelişmiş olması önem teşkil etmektedir (Güngör ve Meydan, 2014: 88). Bir ülkede veya bölgelerde turizm değerleri, sadece gelecek olan turistlerin bu sayılan çekiciliklere erişebildiği müddetçe kullanılabilir ya da istenilen değeri görebilmektedir. Ülkelerde gelişen ulaşım ağı turizmi teşvik etmekte ve turizmin geniş alanlara yayılmasını sağlamaktadır. Özellikle turizm mesafe ve zamandan etkilendiği için burada ulaşımın ve iletişimin birbirine bağlı olduğu görülmektedir (Özgüç, 2003: 99).

Avanos, önemli bir karayolu kavşağında bulunmaktadır. Şehir, Nevşehir ve Kayseri'yi birbirine bağlamaktadır. Kayseri-Ankara karayolu üzerinde bulunan şehir, ulaşım ağının etkisiyle güneye doğru gelişmiştir. Avanos, Selçuklu ve Osmanlı zamanında da önemli ticaret yollarından biri olmuş ve ulaşım fonksiyonunun avantajlarını yaşamıştır (Şahan, 2014: 25). Nevşehir'e yaklaşık 17 km uzaklıkta bulunan şehirde, ulaşım özel halk otobüsleriyle sağlanmaktadır. Avanos'u, Kapadokya'nın önemli yerleşim alanlarına bağlayan yollar asfalt niteliktedir. Şehir Çavuşin'e 7 km, Zelve'ye 5 km, Göreme'ye 15 km, Ürgüp'e 15 km ve Uçhisar'a 8

km uzaklıktadır. İlçe içi ulaşım taksi ve minibüslerle sağlanmaktadır. Avanos'ta aynı zamanda şehirler arası otobüslerin hareket ettiği bir terminal de vardır.

Avanos'ta ulaşım faaliyetleri turizm açısından da gelişmesi gereken bir sektördür. Kapadokya Bölgesi'nde turizmi geliştirmek adına 1998 yılında Nevşehir'in Gülşehir ilçesinde hizmete açılan Tuzköy Havalimanı Türkiye'nin önemli havalimanından birisidir. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nden alınan istatistik raporuna göre, 2021 Mayıs ayı sonunda toplam 45.883 yolcu Kapadokya'yı ziyaret etmiştir. Ayrıca Antalya, Konya, Aksaray, Nevşehir ve Kayseri illeri ile ilçeleri sınırlarında, Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan Hızlı Tren Demiryolu projesi hayata geçirildiğinde, Avanos ile bu şehirler arasında ulaşım büyük oranda kolaylaşacaktır. Bu açıdan Hızlı Tren Demiryolu'nun, ilçede turizm faaliyetlerini olumlu yönde etkileyeceği ve gelen ziyaretçi sayısını artırabileceği değerlendirilmektedir (DHMI, 2021).

2.3. Avanos'un Turizm Kaynakları

Kapadokya Bölgesi, Türkiye'nin en önemli ve en dikkat çeken turizm merkezlerinin başında gelmektedir. Karadeniz, Ege ve Akdeniz Bölgeleri'ndeki turistik yörelerden farklı turizm özelliklerine sahip olan Kapadokya Bölgesi kültürel, inanç ve tarihi turizm değerleri açısından önemli bir alandır. Eşsiz vadileri ve peribacaları ile Kapadokya, dünya turizminin gözde merkezlerinden biri olmuştur. Kızılırmak tarafından ikiye bölünen Avanos ise, Kapadokya Bölgesi'nin en önemli merkezlerinden birisidir. Nevşehir merkezine yakın olan Avanos, birçok tarihi yerleri, doğal oluşumları, mimari alanları, halıları, çanak çömlek işçiliği ve şehrin genel görünümü açısından gezilip görülmeye değer yerlerdendir. Bu açıdan şehrin en dikkat çeken turizm kaynakları şu şekilde sıralanabilir:

2.3.1. Zelve Açık Hava Müzesi

Zelve, 9. ve 13. yüzyıllarda Hıristiyanlar için önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Hıristiyanların dini yerlerinden biri olması ve rahiplere ilk dini eğitimlerin verildiği yer olması nedeniyle önemlidir (Güngör, 2016: 210).

Şekil 2. 5. Zelve Açık Hava Müzesi (URL 12).

Zelve Bölgesi'ne Bizanslılar, Rumlar ve Müslüman Türkler yerleşim yeri kurmuşlardır. Zelve Bölgesi, birbiriyle aynı olan üç vadiden meydana gelmektedir. Zelve Vadisi'nde bulunan peribacaları, geniş gövdeli ve sivri uçludur. 15 tane kilisenin bulunduğu Zelve'de Geyikli, Üzümlü ve Balıklı kiliseleri Zelve Vadisi'nin en dikkat çeken kiliselerindedir. Bölge, 1950'lere kadar köy olarak kullanılmış ve o yıllara kadar kaya evlerde yaşayan halk, daha sonra bölgeye 2 km uzaklıkta kurulan Zelve Köyü'ne yerleşmiştir. Bu alandaki kiliselerin yanında kayaların oyulması ile yapılmış ve eklemelerinde beton kullanılmış camii de bulunmaktadır (Berkmen, 2015: 603; Güngör ve Meydan, 2014: 90).

2.3.2. Paşabağı Vadisi

Keşişler Vadisi diye de bilinen Paşabağı, Avanos'a 3,5 km. mesafededir ve Zelve yolu üzerinde bulunmaktadır. Vadinin ortasında bulunan ve girişinde antitetik haçlar bulunan üç başlı şapkaya benzer peribacaları burada yer almaktadır. Peribacaları çoklu olarak arazi üzerinde dağılmış olarak görülmektedir. Yolun sağ tarafında 200 m. içerisinde üç başlı peribacalarından birinde, Keşiş Simon adında papazın 15 yıl boyunca saklanarak inzivaya çekildiği bir manastır bulunmaktadır (Gülyaz, 2012: 88).

Şekil 2. 6. Paşabağı Vadisi

2.3.3. Özkonak Yeraltı Şehri

Özkonak Yeraltı Şehri, Avanos'a 13 km. mesafede olup ilçeye bağlı Özkonak Kasabası'nda bulunmaktadır. 1972 yılında keşfedilen bu yer, İdiş Dağı'nın kuzeyinde volkanik granit bünyeli tuf tabakalarının yoğun olarak görüldüğü bir alana yapılmıştır. Geniş alanlara yayılmış galeriler birbirlerine tünellerle bağlanmıştır. Yeraltı Şehri, apartman düzeninde yapılmış ve bölgedeki diğer Kaymaklı ve Derinkuyu yeraltı şehirlerinden farklı olarak Özkonak Yeraltı Şehri'nde haberleşmeyi sağlayan dar ve uzun delikler bulunmaktadır. Yeraltı şehirde odaların girişleri kapatıldığı zaman havalandırma deliklerle sağlanmaktadır. Özkonak Yeraltı Şehri'ni diğer yeraltı şehirlerinden ayıran bir diğer özelliği ise sürgü taşından sonra tünel üzerine düşmana kızgın yağ dökmek amacıyla delikler yapılmış olmasıdır (Gülyaz vd., Ty: 78).

Şekil 2. 7. Özkonak Yeraltı Şehri (URL 13).

2.3.4. Alaaddin Camii

Alaaddin Camii, Avanos ilçe merkezine yapılan ilk Camii'dir ve 13. yy'da Selçuklular zamanında 1.Alaaddin Keykubat döneminde yapılmıştır (Türk ve Ördek, 2014: 66). Duvarlar kesme taştan, minber tahtadan ve mihrap nişten yapılmıştır. Batı kısmına 16. yüzyılda ilaveler yapılmıştır. Kuzeydeki enlemesine dikdörtgen kısma küçük kubbeli bir mekânla geçilmektedir. Güneydoğu köşesindeki minare, 1950 yılında yapılmıştır. 1963-1964 yılları arasında onarım görmüş olmasına rağmen Selçuklu dönemine ait hiçbir iz kalmamıştır (Selvi, 2001: 4-5).

Şekil 2. 8. Alaaddin Camii

2.3.5. Saruhan Kervansarayı

Saruhan Kervansarayı, Nevşehir il sınırları içerisinde, İpek Yolu'nun Aksaray-Kayseri istikametinde, Avanos'a 4 km uzaklıktadır. Selçuklu zamanında yapılan son kervansaray olarak bilinen Saruhan Kervansarayı, 1249'da Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus zamanında 2000 metrekarelik alana kurulmuştur. Kervansaray, adını kullanılan taşın renginden almıştır. Mimaride kullanılan kesme taşlar, kervansarayın en dikkat çeken özelliklerinin başında gelmektedir. Sarı, devetüyü ve pembe renklerden oluşan ve itinayla kesilmiş taşlarla tek kat olarak yapılmıştır. Yüksek duvarlardan oluşan tek katlı yapının, oldukça büyük bir giriş kapısı bulunmaktadır (Gülyaz, 2012: 132).

Şekil 2. 9. Saruhan Kervansarayı (Kaynak: Hacer Gürler'in Arşivinden)

Kervansarayın içerisinde geniş bir avlu vardır. Diğer bölüm ise kapalıdır. Avlunun etrafında kışlık odalar ve 7 sütun arasına yerleşmiş yazlık odalar yapılmıştır. Kervansaray girişinin hemen merdivenlerden çıkılan kısmında küçük mescit bulunmaktadır. Avlunun arka kısmında misafirlerin atlarını bağlamaları için bir yer oluşturulmuştur. Kervansarayların Selçuklular döneminde yeri önemlidir ve birçok şehirde görülmektedir. Kervansarayların yolcular için bir dinlenme alanı olmasının yanında bir korunma alanı olarak da işlevi vardır. Burada konaklayanlara 3 gün karşılıksız olarak yemek verilir ve yardımlarda bulunulur. Saruhan Kervansarayı günümüze kadar gelmiş önemli kervansaraylardan biridir. 1991'de restore edilmiş, şimdi ise turistik amaçlar için kullanılmaktadır (Atasoy vd., 2016: 62).

2.3.6. Tarihi Avanos Köprüsü

Tarihi Avanos Köprüsü, II. Abdülhamid zamanında, saray görevlisi olan Avanoslu Kurena Arif Bey'in katkısı ile 1898'de yapımına başlanmıştır. Köprü, 1900'de halkın hizmetine açılmıştır. Köprü, şehri ikiye ayıran Kızılırmak üzerine doğu-batı doğrultusunda yapılmıştır. 11 adet taş ayak üzerine yapılmış olan köprü, Nevşehir-Avanos yol güzergâhı üzerinde yer almaktadır. Uzunluğu 152,25 m olan Köprü, o zamanın parasıyla 3700 lira maliyetle yapılmıştır. Köprü'nün ayak yapımında kullanılan taşlar Karadağ ve Çeç Bölgesi'nden getirilmiştir. Yapımda kullanılan taşlar hala ayakta durabilme özelliğinden dolayı dikkat çekmektedir. Köprü'nün ayakları, Türk ustaları tarafından yapılmıştır. Köprü'nün üstü, tahtadan yapılmıştır. Köprüden geçişlerde ilk başlarda ücret alınmıştır. Tahtalar zamanla yıpranmış ve o zamanın Milletvekili Avanoslu Ali Rıza Bey'in katkısıyla değiştirilmiş ve beton olarak yapılmıştır. Köprü'nün yürüyüş kısmı 1995'te tadilat yapılarak genişletilmiştir. Köprü günümüzde yaya ve taşıt trafiğine açık durumdadır (Aydın, 2018: 359-362).

Şekil 2. 10. Tarihi Avanos Köprüsü

2.3.7. Çavuşin

Avanos'a 5 km. uzaklıkta bulunan Çavuşin Köyü, kayaların içinde kurulmuş küçük bir yerdir. Köyde Çavuşin Kilisesi, Bizans İmparatoru olan Nicefor Fokas için yapılmış Güvercinlik Kilisesi ve Vaftizci Kilisesi vardır. Çavuşin Kilisesi'nin ön cepheleri bozulmuştur ve kilisede İsa ve Hristiyanlık figürlerinin yer aldığı kesitler

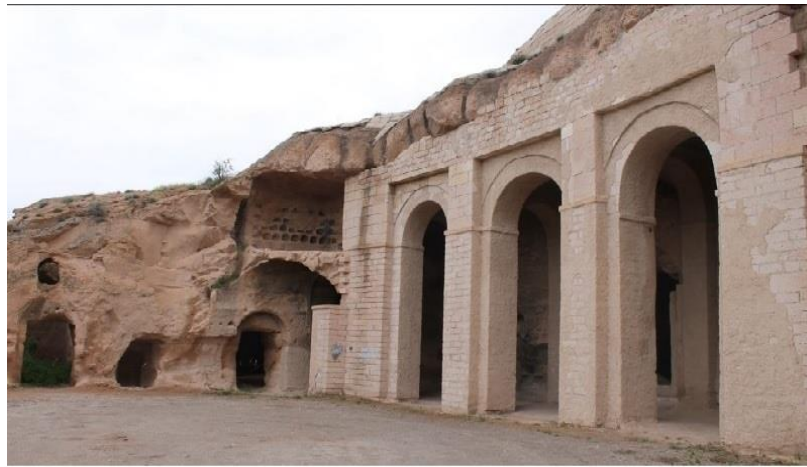
mevcuttur. Köyde, 1950 yılında meydana gelen deprem sonrasında büyük hasar oluşmuş ve köy, günümüzde yaşanan düzlüğe taşınmıştır (Gülyaz, 2012: 128).

Şekil 2. 11. Çavuşin

2.3.8. Belha Manastırı

Belha Manastırı, Avanos'a 18 km. mesafede Özkonak Beldesi'nde bulunmaktadır. IV. yy'da Romalılardan zulüm gören ilk Hristiyanlar tarafından inşa edilmiştir. İçerisinde erkek ve kız öğrencilerinin ayrı olarak inanç eğitimi aldığı alanlar mevcuttur. Ayrıca mutfak, gözetleme kulesi, bir hamam ve zindan bulunmaktadır. İnanışa göre manastırdaki 12 derece ısıya sahip bir odanın migren, baş ağrısı, bronşit, öksürük gibi hastalıkları tedavi ettiği düşünülmektedir (Yıldırım, 2006: 113).

Şekil 2. 12. Belha Manastırı (URL 14).

2.3.9. Geleneksel Avanos Evleri

Avanos'ta geleneksel mimari unsurları içinde "Eski Avanos Evlerinin" ayrı bir yeri vardır. Şehirde bulunan geleneksel evler turistlerin büyük ilgisini çekmektedir. Yıllar önce evlerin bulunduğu alanın afet bölgesi ilan edilmesiyle bu evler boşaltılmıştır. Yıllar sonra yeniden yerleşime açılan bu evler, mülk sahipleri tarafından onarılmıştır. Avanos'ta en dikkat çeken konaklardan biri Dr. Hacı Nuri Bey Konağı'dır. 1902 yılında Mehmet Nuri Bey tarafından yaptırılmıştır. Uzun yıllar Tekel Binası olarak kullanılan Konak, şehrin en görkemli evlerinden birisidir. Bina bölgeden çıkartılmış düzgün kesme taşlardan yapılmış bir taş yapıdır. Geniş bir avlu içerisinde yer alan Konak, üç katlıdır. Beşik çatı ve çatı kırma olarak iki kademeli düzenlenmiş olup, üzeri alaturka kiremit ile kaplıdır. Konağın dış cephesinde ahşap aksamli balkonlar, çatı saçaklarında ahşap işçilikler, revaklar, kapı ve pencerelerdeki demir korkuluklar dikkat çekmektedir (Esmer, 1990: 77).

Şekil 2. 13. Dr. Hacı Nuri Bey Konağı (Serap Oymak'ın Arşivinden).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EKSENİNDE SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) HAREKETİ: AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR OLMA(MA) SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Avanos'un Sakin Şehir Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi

Sakin Şehir (Cittaslow) Ağı'na üye olmak için belirlenen 7 politikada 72 tane kriter vardır. Bir şehrin üyeliğinin gerçekleşebilmesi için bu kriterlerden en az % 50'sinin yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca şehirler mevcut olmayan kriterler için ileriye dönük çalışmalar yapılacağını söyleyerek de o kriteri karşılamış olmaktadır ve ileride bu kriterler kesinlikle yerine getirilmelidir. Çünkü Birlik, şehirler üye olduktan sonra bile denetimlerini gerçekleştirmektedir.

2021 itibariyle Sakin Şehir sayısının en fazla olduğu ülke İtalya, şehir sayısı ise 87'dir. Bunu 35 şehir ile Polonya, 23 şehir ile Almanya takip etmektedir. Türkiye ise 18 şehir ile 4. sırada yer alarak iyi bir konumdadır. Bu sayının ilerleyen yıllarda artacağı kesindir. Çünkü Türkiye doğası, tarihi ve kültürüyle sayılı ülkeler arasında yer almaktadır. Bazı şehirlerin birliğe üye olmak için çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Akademik anlamda ise birçok şehrin üye olma potansiyeli üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu başlık içerisinde ise, Sakin Şehir kriterleri açısından Avanos'ta yapılmış mevcut çalışmalar ortaya konulmuş ve bunun üzerine bir değerlendirme yapılmıştır.

Belirlenen 72 kriterin her birisi için ilgili kişiler ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında edinilen bilgiler, oluşturulan Tablo 3.1.'de kriterlerin karşılıklarına yerleştirilmiştir. İlgili kişilerden alınan bilgiler, araştırmacı tarafından üzerine ekleme ya da çıkarma yapılmadan doğrudan yazılmıştır. Görüşme yapılan kişiler; Avanos Belediye Başkanlığında, Avanos Kaymakamlığında, Avanos Halk Eğitim Merkezinde, Avanos İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğünde, Avanos İlçe

Milli Eğitim Müdürlüğünde, Avanos Turizm Danışma Bürosunda, Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğünde, Avanos Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.de (MEDAŞ), Avanos Entegre Hastanesi Obezite Bölümünde, Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünde ve Nevşehir İl Tarım Müdürlüğünde çalışmaktadır. Sorulan sorular, ilgili kişiler tarafından cevaplanmıştır. Her bir politika sonrasında araştırmacı tarafından bir değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 3. 1. Cittaslow Kriterleri Tablosu ve Avanos'ta Yapılmış Mevcut Çalışmalar (URL 6).

3.1.1. Çevre Politikaları

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nden edinilen bilgiler doğrultusunda Avanos'ta hava ölçüm istasyonu aktif olmadığı için bu bilgiye ulaşım sağlanamamıştır. Ancak edinilen bilgiye göre 2021 yılı içerisinde yerli yazılım sayesinde bu bilgiye ulaşım sağlanacaktır.
2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *	İnsani tüketim amaçlı sular hakkında yönetmeliğe göre içme suyu uygun parametrelerdedir. Halk sağlığı laboratuvarı (akredite) tarafından raporu mevcuttur.
3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması	Avanos'un toplam içme suyu kübaşı saatte 230 m ³ /h' dir. Bahçe sulamaları sebebi ile yaz döneminde içme suyu yeterli olmamaktadır. Bu sorunu çözmek için çalışmalar yapılmıştır. Yeni su kaynakları bulunmuş, Kasım ayı sonuna kadar saatte 130 m ³ /h içme suyu şehir şebekesine ilave edilecektir.
4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması *	İlçede ambalaj atıkları ayrı olarak toplanmaktadır ve geri dönüşüm tesisine teslim edilmektedir. Bitkisel atık yağlar ilgili lisanslı firmaya teslim edilmektedir. Sıfır atık uygulaması ilerleyen zamanlarda hayata geçirilecektir.
5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi	Bölgede endüstriyel tesis ve atıkları bulunmamaktadır. Evsel atıkları kompost hale getirebilecek ünite mevcut değildir. Bununla ilgili ileriye dönük çalışmalar yapılması planlanmaktadır.
6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması	Evsel sıvı atıkların artıldığı biyolojik atık su arıtma tesisi mevcuttur.
7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu	Tasarrufa dönük çalışma yoktur. Güneş Enerjisi Sistemi (GES) vardır. Proje faaliyete geçtiği zaman sistem kullanılacaktır. İleriye dönük çalışmaların yapılması planlanmaktadır.
8. Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi	Güneş Enerjisi Sistemi projesi ve imalatın yapılacağı alan hazır bulunmaktadır. GES faaliyete geçtiğinde üretime başlanacaktır.

9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması	Avanos'ta bulunan tabelalar tek tip hale getirilmiştir. Görsel kirliliği azaltmak için Kızıllırmak'ın temizleme çalışmaları yapılmaktadır. Encümen kararı doğrultusunda özellikle yaz döneminde iş yerleri önünde bulunan masa-sandalyelerin konulmasına halkın geçişini kapatmayacak şekilde izin verilmektedir.
10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması *	Avanos halkının ve misafirlerinin mevsim şartlarına ve ilçeyi ziyaret saatlerine göre aydınlatılması, zaman ayarlaması ile yapılmaktadır.
11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi	Avanos'ta aylık ortalama hane başına 150-200 kWh arasında elektrik tüketilmektedir. Bu sayı normal olarak görülmektedir.
12. Biyoçeşitliliğin korunması	Biyoçeşitliliğinin korunması amacıyla yapılacak çalışmalarda söz konusu alanda nesli tehlike altında olan türün olup olmadığı hususunda Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü ile irtibata geçilmekte ve koordinasyon içinde çalışılmaktadır.

Çevresel çalışmalar kapsamında ilk kriter olan hava temizliğinde, ölçüm istasyonu aktif olmadığı için bu bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak 2021 yılı içerisinde bu kritere ulaşım sağlanabilecektir. Su temizliği ise istenen parametrededir ve halkın içme suyu üzerine belediye gerekli çalışmaları yapmaktadır. Katı atıkların toplanmasına yönelik çalışmalar mevcut olmasına rağmen sıfır atık uygulaması ileriye dönük bir çalışmadır. Şehirde sanayi fazla gelişmediği için bir endüstriyel atık tesisi bulunmamaktadır. Evsel atık üzerine de bir çalışma yoktur.

Avanos, mimari açıdan dikkat çeken bir ilçedir. Bu nedenle yerel yöneticiler bu yapının bozulmaması için çalışmalar yürütmektedir. Özellikle çok katlı yapıların şehrin görünümünü bozmaması için yerel yöneticiler tarafından gerekli özen gösterilmektedir. Ayrıca şehrin doğal yapısına uyumlu olması adına şehir içerisinde bulunan tabelalarda tek tipleşmeye gidilmiştir. Trafik gürültüsü açısından değerlendirildiğinde, yöneticiler bu konuda çalışma yapmak istese bile tam bir başarının sağlanamadığı görülmektedir. Görüşme sırasında ilgili kişilerden alınan bilgiye göre, şehir merkezinin trafik yükünü azaltmak için belirli bir günde şehir merkezine trafiğin kapatılması istenmiş ancak bu girişim esnaftan tepki görmüştür. Bu konuda yetkili kişiler, halkı daha da bilinçlendirmek için gerekli çalışmaları hızlandırmalıdır. Bunun dışında diğer kriterler üzerine çalışmaların yapıldığı ve devam ettiği görülmektedir.

3.1.2. Altyapı Politikaları

ÇİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları	İmar planları dâhilinde şehir içi ulaşım yollarında bisiklet yolu planlaması yapacak yeterli alan bulunmamaktadır.
2. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması *	Şehit Demet Sezen Parkı'nda gidişli dönüşlü 700 m. bisiklet yolu mevcuttur. Avanos ve Çavuşin Köyü arasında 4000 m'lik bisiklet yolu proje çalışması tamamlanmak üzere.
3. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri	Belediye otoparkında bisiklet için park yeri bulunmaktadır. Ayrıca Kızılırmak kenarında gezinti alanlarının bazı noktalarında bisiklet park alanı bulunmaktadır.
4. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması *	Topografik yapısı gereği Avanos bu kritere uygun değildir.
5. Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması *	Engellilere yönelik Avanos'ta, araba şarj yerleri mevcuttur. Kaldırımlarda engellilerin geçişleri için çalışmalar yapılmıştır. Engelliler için sarı bantlar bulunmaktadır.
6. Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler *	Belediye tarafından hamile kadınlar için bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak engelli vatandaşlar için ayrılan park yerleri vardır.
7. Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik	İlçe genelinde 1 tane entegre hastanesi, 1 tane entegre hastanesi'ne bağlı diş hekimliği ve 6 tane eczane bulunmaktadır.
8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı	Mal dağıtımı için şehir merkezine giren toptancı araçları, belli bir yerde durarak dağıtım gerçekleştirebilmektedir. Bu sayede şehir merkezine girmek isteyen bazı araçlar engellenerek şehrin havasının kirletilmemesi için çaba harcanmaktadır.
9. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı *	İlçede yaşayanların büyük çoğunluğu emeklilerden oluşmaktadır. Şehir sakinlerinin çoğu kamu ya da diğer alanlarda çalışmaktadır.

Altyapı çalışmalarında, şehrin topografik yapısı ele alınarak bir değerlendirme yapılması gerekli olacaktır. Çünkü Avanos'un yapısı bazı çalışmaların yapılmasına engel olmaktadır ama bunu bozmak doğru değildir. Çünkü bu yapı, şehrin görünümü açısından önemlidir ve korunması gerekmektedir. Bu açıdan ele alınacak olursa altyapı politikası olarak bisiklet yollarının şehir içerisinde varlığından söz edilebilir ancak yerli değildir. Belediye bu konuda çalışmalar yürütmeye devam etmektedir. Sakin Şehir Birliği'nin önem verdiği bir konu da, şehirlerin herkes tarafından yaşanılabilir bir hale getirilmesidir. Bu konuda Avanos'ta özellikle engellilere yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bu politika açısından değerlendirildiğinde Avanos'un altyapı olarak eksiklikleri vardır. Ancak yetkililer ile yapılan görüşmelerde şehrin yararına olabilecek her türlü çalışmayı yapmada istekli oldukları görülmektedir.

3.1.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Kentin direnci için planlama **	Kaçak su kullanımını engellemek amacıyla mevcut su sayaçlarını revize ederek yeni uzaktan okunmalı sayaç kullanılıp bu sayede tüm abone kontrolleri yapılmaktadır. Ayrıca şebeke suyu ile sulanan yeşil alanlarda su tasarrufu sağlamak amaçlı kuyu açma çalışmaları devam etmektedir.
2. Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar *	Şehir içi ve şehir dışı kavşak düzenlemeleri yapılmaktadır. Kızıllırmak kıyı şeridinde insanların rahatlıkla dinlemeleri için peyzaj düzenlemeleri hayata geçirilmiştir.
3. Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi veya oluşturulması**	Her yıl kuruyan ağaçların yerine yenileri dikilmektedir. Ortak kullanım alanlarında meyve ağacı dikimi yapılmamaktadır.
4. Kentsel yaşanabilirliğinin artırılması	Avanos'un Sakin Şehir Ağı'na üye olması halinde trafiğin yoğun olduğu şehir merkezinde, araç giriş çıkışların yasaklanması ile birlikte okulların veya kamu kurumlarının mesai saatlerinde yoğunluk azaltılmış olacaktır.
5. Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması *	Atıl durumda bulunan park alanlarının ve yeşil alanlarının daha verimli hale getirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.
6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması *	E-belediye uygulaması mevcut ve internet sitesinde aktif olarak çalışmalar yapılmaktadır. Avanos Kaymakamlığı web sitesini ve sosyal medya hesaplarını aktif olarak kullanmaktadır. Bu sayede vatandaşlara gerekli bilgiler ulaştırılmaktadır.
7. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması*	Yapılaşma alanları kısıtlı olduğu için çalışma yapılamamaktadır.
8. Kentin internet ağına sahip olması*	Kentte internet ağı bulunmaktadır. Belediyenin ücretsiz olarak sağladığı, yerel halkın kullanabileceği bir internet ağı mevcut değildir. Özel olarak internet erişimi sağlamaktadır.
9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması*	Çevre denetim birimi mevcuttur. Gürültü şikâyeti olan işletmelere gidilip ölçüm cihazıyla denetim yapılmaktadır.
10. Tele çalışmanın geliştirilmesi	Bu kriter ile ilgili bir çalışma yoktur.
11. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki	Bu kriter ile ilgili bir çalışma yoktur.
12. Sosyal altyapıyı desteklemek	Sosyal altyapı olarak sportif faaliyetlerde Avanos Belediyesi'nin bir çalışması bulunmamaktadır. Avanos İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü bünyesinde basketbol, badminton ve voleybol kursu verilmektedir. Müdürlüğe bağlı

	1 tane kapalı spor salonu ve 2 tane tribünlü açık futbol sahası bulunmaktadır.
13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki*	Bu kriter ile ilgili bir çalışma yoktur.
14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi **	Yeşil alanlarda her bahar, mevsimlik çiçekler yenilenmektedir. Bakım maliyeti yüksek olması sebebiyle çim alanları daraltılmıştır.
15. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması *	Yerel ürün stantları vardır. İlçede Ziraat Bankası karşısında ücretsiz olarak yöresel ürünlerin satıldığı stantlar mevcuttur.
16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması–doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması*	İlçede yaz döneminde haftanın üç günü şehir sakilerinin el işlerini satılabileceği yerler belirlenmiştir. Ayrıca Kadın Emek Standı ile kadınlar el ürünlerini satabilmektedir.
17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı	Bu bilgi mevcut değildir.

Üçüncü politikaya gelindiğinde, şehrin kalitesinin ve yaşam standardının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması istenmektedir. Avanos açısından ele alındığında, şehrin direncini artırmak amacıyla su kullanımına yönelik bir çalışma olduğu görülmektedir ancak bu kriter için yeterli değildir. Kenti yeşillendirme adına önemli çalışmalar bulunmaktadır. Nevşehir’in ilçelerine bakıldığında en yeşil alanın ve ağaçlandırma çalışmalarının en fazla olduğu ilçenin, Avanos olduğu söylenebilir. Bu kriterde önemli görülen konu marjinal alanlara yönelik çalışmalardır. Bu konuda şehir iyi durumda değildir. Ancak yapılacak gerekli çalışmalarla marjinal alanlar oluşturulabilir.

Avanos, iletişim teknolojisinin kullanımını açısından iyi durumda denilmekle birlikte bu teknolojiyi geliştirerek tanınırlığı ve şehir içi iletişimi üst seviyelere çıkarabilir. Bu konuda özellikle şehir içi bilgilendirici harita ve krokilerin varlığı önemlidir. Diğer önemli çalışmalar ise belediyenin web sitesinin aktif hale getirilmesi ve şehir tanıtımı üzerine çalışmalara ağırlık verilmesidir.

Türkiye’de Sakin Şehir Hareketi’ne üye olan şehirler açısından değerlendirildiğinde Avanos’ta da kentin geneline yönelik ücretsiz internet ağı bulunmamaktadır. İlçede sosyal etkinliklere yönelik eksiklikler vardır. Yerel ürünlerin satımının gerçekleştirilmesi için çalışmalar yapılmıştır. Özellikle yöresel ürünlerin sergilenmesi için halkın kullanımına yönelik alanlar sunulmuştur. Bu politikada 5 tane kriter hakkında bilgiye ulaşılamadığı görülmektedir.

3.1.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Agroekolojinin geliştirilmesi **	Agroekolojinin geliştirilmesi adına Avanos'a bağlı Ayhanlar Köyü'nde patlıcan sebzesine yönelik bir çalışma yapılmış ama sonuç alınmamıştır. Avanos'ta Keskiç Ekmeği ve Hamursuz için patent çalışmaları yapılmış ama sonuç alınmamıştır.
2. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması *	Avanos çömleği, Avanos Belediye Başkanlığı'nın başvurusuyla Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan coğrafi işaret almıştır. Avanos çömlekçiliğini koruma adına atılmış bir adımdır.
3. Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması *	Avanos çömleğinin Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan coğrafi işaret alması ile birlikte geleneksel iş tekniklerinin değeri artmıştır.
4. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak*	Kaymakamlık tarafından köylere hizmet götürme birliği aracılığıyla, köylerin yol, içme suyu, atık su, kanalizasyon vb. hizmetler için yatırım yapılmaktadır. Başvuru, talep ve şikâyetler şahsen veya CİMER aracılığıyla yapılmaktadır. Aynı zamanda diğer kamu kuruluşlarıyla ortaklaşa projeler hazırlanarak sosyo-kültürel, eğitim, sağlık vb. alanlarda da çalışmalar yapılmaktadır.
5. Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması*	Bu kriter üzerine çalışma bulunmamaktadır.
6. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi *	Okullarda aktif olarak yerli malı haftası yapılmaktadır. Bu konu üzerine öğretmenler sunum yapmaktadır.
7. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması *	Her sene yaz döneminde geleneksel olarak Avanos Geleneksel Halk Panayırı kültür etkinliği yapılmaktadır.
8. Otel kapasitelerin artırılması*	Avanos'ta Belediye belgeli konaklama tesis sayısı 13, oda sayısı 936, yatak sayısı ise 1874'tür. Turizm işletme belgeli otel sayısı 47, oda sayısı 716, yatak sayısı 1726'dır. Toplamda 60 tane konaklama tesisi, 1652 tane oda ve 3600 tane yatak vardır.
9. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması	Nevşehir İl Tarım ve Orman Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre "Tarımda GDO kullanımının Yasaklanması" kriteri kapsamında şu bilgiye ulaşılmıştır: "Türkiye'de GDO kullanımı yasaktır. Gümrükte kontrolleri yapılan ürünlerde GDO rastlanması sonucunda ürünler ülkeye alınmamaktadır. Ancak hayvanlara yem olarak kullanılan özellikle mısır ve soya için bu yasak geçerli değildir. Nevşehir özelinde ise şehre GDO'lu ürün girmemiştir. Bu bilgiler sonucunda da GDO kullanımının ile ilgili de halka bu konuda çeşitli bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik eğitimin verilmesi gereği duyulmamıştır."

10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı	Tarla vasfında olan bir yer, Güneş Enerjisi Sistemi için kullanıma açılacaktır. Mevzi İmar Planı yapılarak kullanım amacı değiştirilmiştir. Belediyenin bu konuyla ilgili olarak ileriye dönük önemli çalışmaları olacaktır.
---	--

Bu politika kapsamında şehirde var olan tarım, turizm ve kültürel alandaki faaliyetlerin iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması istenmektedir. Avanos'ta bu konularda çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Birinci kriterde belirtilen agroekoloji konusu şehir için oldukça önemlidir. Yerel yöneticilerin bu konuda yaptığı çalışmalar geliştirilmeli ve sürdürülebilir tarım politikaları dikkate alınmalıdır. Çünkü şehre bağlı Ayhanlar Köyü bölge içinde öne çıkmaktadır. Bu köyde sebze ve meyve üretimi oldukça önemlidir. Kaymakamlık, bu konu ile ilgili önceki yıllarda, Ayhan Patlıcanının tescillenmesi için bir girişimde bulunmuş ancak sonuç alınmadığı için tekrar bir çalışma yapılamamıştır. Avanos el sanatları açısından zengin bir şehirdir. Avanos Çömleği, Belediye Başkanlığı'nın başvurusu sonucunda 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 05.09.2017 tarihinden itibaren korunmak üzere 25.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir (Güngör, 2019: 321). Yine bu politika kapsamında ele alındığında ilçede bulunan konaklama tesisi sayısı 60'tır. Bu sayı şuan için yeterli görülmektedir.

3.1.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. İyi karşılama*	İlçede yönlendirme levhaları bulunmaktadır. Bu kriter çerçevesinde Avanos'ta Turizm Danışma Bürosu vardır. Büroda yerli ve yabancı misafirleri yönlendirmek ve onlara yardımcı olmak adına bir görevli mevcuttur. Ayrıca büro görevlisi, araç kiralama ve döviz bozdurma konularında da aktif olarak çalışmaktadır. Avanos'un tarihini, turistik yerlerini, yapılarını ve mekânlarını tanıtmak için Türkçe ve İngilizce olarak "Gez-Gör" çarkı ve turizm bilgilendirme tabelaları tasarlanmıştır. Kaymakamlık aracılığıyla cep telefonu üzerinden yüklenen uygulama ile turistlere İngilizce ve Türkçe olarak bilgilendirmeler sunulmaktadır.
2. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak*	6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında iş yerlerinde fiyat etiketleri denetimi yapılmaktadır.
3. Yavaş güzergâhların mevcut olması	Kızılırmak kenarında yürüyüş alanı mevcuttur. İlçe ve Kapadokya Bölgesi'nde tanıtım amaçlı krokiler vardır.
4. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin	İlçede bir Kent Konseyi vardır. Bu sayede ilçe sakinleri şehirde yaşanan temel sorunlar üzerine görüşler

benimsenmesi	belirtebilmektedir.
5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi **	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
6. Sağlık eğitimleri	Sağlık eğitimleri konusunda belediyenin çalışması bulunmamaktadır. Entegre Hastanesi'nde Obezite Bölümü mevcuttur. Burada hastalara sağlık sorunlarına yönelik ölçümler yapılmaktadır. Halk Eğitim Merkezi'nde obezite, sağlıklı beslenme, uyku düzeni gibi konular hakkında bilgi verilmektedir. Özellikle Diyabet Haftası'nda halk pazarında bilgilendirme çalışması ve Obezite Haftası'nda da halk yürüyüşleri yapılmaktadır. Hastanede hastaların düzenli takibi yapılıp bu süreç ücretsiz gerçekleştirilmektedir. Bilgilendirme amaçlı halka broşürler dağıtılmaktadır.
7. Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek *	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
8. Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
9. Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi *	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
10. Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı *	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.

Şehre gelen turistlere yönelik çalışmaların yapılması gerekliliği bu politikada görülmektedir. İlçede bir danışma bürosu mevcuttur. Ayrıca ilçede yerli ve yabancı turistlerin şehrin gezilip görülecek yerlerini belirlemeleri açısından bilgilendirme tabelaları bulunmaktadır. Şehirde bir kent konseyi mevcuttur. Konsey tarafından ilçenin sorunlarına yönelik görüşmeler yapıldığı ve bu sayede yerel halk ile bir fikir alışverişinin olduğu görülmektedir.

Bu politika kapsamında 10 kriterden 5'i yerine getirilmemiştir. Bunun nedeni çalışmalar yapılmaması değil, belirlenen kriterler ancak şehrin aday ya da üye olması halinde gündeme alınacak kriterler olmasındandır. Bu nedenle şuan için gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu yüzden değerlendirmeye alınamamıştır.

3.1.6. Sosyal Uyum

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar	Avanos'ta azınlıklara yönelik herhangi bir ayrımcılık yapılmamıştır. Resmi birimlere bu konu ile ilgili bir şikâyet bildirilmemiştir.

2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması	Bu kriter üzerine çalışma bulunmamaktadır.
3. Engelli kişilerin entegrasyonu	Herhangi bir engelli merkezi vb. yerler bulunmamaktadır. Kaymakamlık, 18 yaş üzeri olanlara belirlenen miktarda engelli maaşı bağlamaktadır.
4. Çocuk bakımının desteklenmesi	İlçede 3 yaş altı çocuklar için 1 tane anaokulu bulunmaktadır. İlköğretim bünyesinde ise köy okullarıyla beraber 10 anaokulu mevcuttur. Kaymakamlık, tek seferlik doğum parası vermektedir. Kaymakamlık, hanede SSK ve Bağkur emeklisi olmamak şartıyla, çocuklara ana sınıfına kadar şartlı sağlık yardımı ve okul çağındakilere şartlı eğitim yardımında bulunmaktadır.
5. Genç neslin istihdam durumu	Bu konu üzerine çalışma bulunmamaktadır.
6. Yoksulluk	Belediye bünyesinde bulunan "Sosyal Yardım Komisyonu" kararı ile ilçede yaşayan ihtiyaç sahibi vatandaşlara aynı veya nakdi yardım sağlanmaktadır. Kaymakamlık, heyetin belirlediği miktara göre ihtiyaç sahiplerine aylık nakdi destek, 2 bayram için nakdi destek ve kömür desteği sağlamaktadır.
7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti	Avanos'ta 44 tane dernek faaliyette bulunmaktadır. Derneklerin faaliyet alanları şu şekilde sıralanabilir: avcılık (2), sosyal (11), eğitim (5), Kuran kursu (1), cami (7), spor (7), kültür (4), yardım dayanışması (6) ve imar (1).
8. Farklı kültürlerin entegrasyonu	Bu kriter kapsamında Avanos'ta yaşayan yabancı uyruklulara yönelik çalışmalar yapılmayıp Nevşehir genelinde entegrasyon sağlanmaktadır. İlçelere özel olmayan bu çalışmalar, şehir genelinde ele alınarak aktif olarak faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Nevşehir Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nden edinilen bilgiler doğrultusunda Nevşehir'de yabancı kültürlerle yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Yıl içerisinde kültürel uyum sağlanmasına yönelik etkinlikler düzenlenmektedir.
9. Politikaya katılım	Avanos'ta son seçime katılım oranı % 86, 68'dir.
10. Belediyenin kamu konut yatırımı	İlçede TOKİ bulunmaktadır. Belediye TOKİ'nin parselasyon çalışmasını yapmıştır.
11. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti	İlçede gençlik merkezi bulunmamaktadır ancak ileriye dönük çalışma mevcuttur. İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü bünyesinde ilkokul öğrencilerine yönelik yetenek taraması yapılmaktadır.

Bu politika kapsamında azınlık diye bir sınıflandırma, şehir yöneticileri tarafından yapılmamaktadır. Bu nedenle azınlıklara yönelik bir ayrımcılıktan söz edilmemektedir. Avanos'ta genel olarak engellilere yönelik çok fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Çocuklara ve yoksullara yönelik destek çalışmaları bulunmaktadır. Sivil Toplum Kuruluşları'nın aktif olarak şehirde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Sekizinci kriter ile ilgili yapılan görüşmelerde Avanos'ta bu konu hakkında bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalar Nevşehir merkezli olup yabancı uyruklulara yönelik şehre uyum sağlama faaliyetleri düzenlenmektedir. Bu politika içerisinde önemli görülen bir kriter, gençlik faaliyetlerine ilişkin yapılan

çalışmalarıdır. Bu konuda Avanos'ta yeteri kadar çalışma yapılmamıştır. Bu başlık altında iki kriter hakkında bilgiye ulaşılamadığı görülmektedir.

3.1.7. Ortaklıklar

CİTTASLOW KRİTERLERİ	AVANOS'TA YAPILMIŞ MEVCUT ÇALIŞMALAR
1. Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
2. Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile Desteklemek	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.
3. Eşleştirme projelerini desteklemek ve gelişmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak	Aday ya da üye olması halinde çalışma yapılacaktır.

Bu politikada yer alan 3 kriterde de şehrin adaylık ya da üyelik sürecinde iken yapabileceği çalışmalarıdır. Genellikle Cittaslow ve Slowfood çalışmalarını desteklemeye yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu politika çerçevesinde Avanos Belediyesi'nin Sağlıklı Kentler Birliği ve Tarihi Kentler Birliği'ne üye olduğu hatırlatılmalıdır. Avanos Belediyesi tarafından benimsenen bu üyelikler şehrin sürdürülebilirliğinin sağlanması için önem arz etmektedir. Üyelik sayesinde Avanos Belediyesi'nin şehirde kültürel ve doğal devamlılığının sağlanmasına önem verdiği görülmektedir. Eğer ileride Avanos'ta Sakin Şehir Ağı'na üyelik için bir girişimin olması halinde hem Slowfood hem de Cittaslow tarafından belirlenen ortaklıklara, yöneticilerin kayıtsız kalmayacağı kesindir.

Avanos'un Sakin Şehir kriterleri açısından genel değerlendirmesi yapılacak olursa şehirde istenilen düzeyde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak bu konuda yerel yöneticilerin kapsamlı bir çalışma yapması üyelik için daha sağlıklı olacaktır. Bu araştırma, Avanos'ta yapılmış mevcut çalışmalarını ortaya koymak için gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden mevcut çalışmalar üzerinden değerlendirme yapılabilmektedir. Ancak yapılan görüşmelerde ve yapılan gözlemlerde, yerel yöneticilerin, Sakin Şehir kriterleri kapsamında olmasa bile şehrin gelişimi için gerekli çalışmaların yapılmasına özen gösterdiği görülmektedir.

Bu konuda Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olma potansiyeli üzerine Yılmaz, Kamış, Çokal ve Akça (2014) tarafından yapılan "Turistik Yörelere Sürdürülebilir Kalkınma Aracı Olarak Cittaslow (Yavaş Şehir) Hareketi: Avanos'a Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi" çalışması ile karşılaştırma yapılması, geçen yıllar arasında şehirde ne gibi değişikliklerin olduğunu ortaya koymak açısından önemli olacaktır. 2014 yılında yapılan bu çalışmada, belirlenen 72 kriterden 36 tanesinin yerine getiriliği görülmektedir. Geçen 6 yıllık sürede ise:

- 45 tane kriter uygun çalışmaların yapıldığı görülmüş,
- 9 tane kriter üzerine hiçbir çalışma ortaya konulmamış,
- 7 tane kriter aday ya da üye olduktan sonra ortaya konulabilecek çalışmaları içermekte,
- 11 tane kriter ise eksik olarak ele alınmıştır. Bu 11 kriter üzerinde yarım kalan çalışmalar tamamlanır ise gerçekleştirilmiş çalışmalarda daha da artış görülecektir.

2014'te yapılan çalışmada kentin, Sakin Şehir Birliği'ne üye olma potansiyeli olduğu vurgulanmıştır. O tarihteki mevcut Belediye Başkanı, Sakin Şehir Ağı üzerine çalışmalar yapmış, adaylık için girişimlerde bulunmuş ancak sonrasında yönetim değişikliği gerçekleştiği için gerekli çalışmalar yürütülemedi. 2020'de ise mevcut Belediye Başkanı ile bir görüşme gerçekleştirilmiş, kentin Sakin Şehir olma potansiyeli konusunda bir değerlendirme yapılmıştır. Belediye Başkanı'nın bu konuya sıcak baktığı görülmüştür. Saha çalışması ve kriterler üzerine yapılan araştırmalar sonrasında, Avanos'un Sakin Şehir Ağı'na üye olmak istemesi halinde, yapılan bu tezin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.2. Avanos'un Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir Olma(ma) Sürecinin Değerlendirilmesi

Bölüm 3.1'de prosedür dahilinde sağlanması gereken şartlar ele alınarak incelenmiştir. 7 politika başlığı altında 72 kriter ile ilgili Avanos'ta yapılan mevcut çalışmalara yer verilmiştir. Sonrasında ise genel bir değerlendirme yapılarak şehirde yapılan mevcut çalışmalar ile Sakin Şehir kriterlerinden kaçının karşılandığı ve kaçının karşılanmadığı üzerine bir analiz yapılmıştır. Bu bölümde buna ek olarak konuyu derinleştirmek, bütün yönleri ile ortaya koymak ve ilgili paydaşları sürece

dâhil etmek adına ayrıca yapılan mülakatlar analiz edilmiştir. Yapılan mülakat çalışmasında, Avanos'un Sakin Şehir Ağı'na üye olması halinde şehrin nasıl bir süreç ile karşı karşıya kalabileceği üzerine bir durum değerlendirmesi ortaya konmuştur. İleride yerel yöneticiler, birliğe üye olmak için bir araştırma yapmak istediklerinde, gerçekleştirilen bu mülakat kendilerine referans olabilecektir. Ayrıca mülakatta katılımcıların verdikleri cevaplar ile birliğe üye olan kentlerde yapılan çalışmalar karşılaştırılmış ve sorulara verilen cevaplarda bir paralellik olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma açısından önemlidir. Çünkü diğer şehirlerin yaşadığı olumlu ya da olumsuz durumlar Avanos için de geçerliliğini koruyabilir.

Mülakat görüşmeleri üç ayrı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Her gruba sorulan sorular aynıdır. Çalışma grubu oluşturulurken her alandan kişiler olmasına dikkat edilmiştir. Grup içerisinde kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve şehri ziyaret eden katılımcılar bulunmaktadır. Yapılan mülakatta katılımcılardan Avanos'u turizm açısından değerlendirmeleri, Sakin Şehir kavramına nasıl baktıkları, Avanos'un Sakin Şehir olma ihtimalini nasıl gördükleri, şehri ekonomik, kültürel/sosyal ve çevresel açıdan nasıl değerlendirdikleri ve Sakin Şehir unvanının kente ne gibi olumsuzluklar getirebileceği üzerine bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Bu kapsamda görüşmelerden elde edilen verilerin tema ve kategorileri oluşturulmuştur.

Tablo 3. 2. Görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen tema ve kategoriler

Tema	Kategoriler
Avanos'un Turizm Açısından Değerlendirilmesi	Kızılırmak'ın şehre katkısı ve doğal güzellikler
	Konaklama ve tanıtım yetersizliği
Katılımcıların Sakin Şehir Hakkındaki Görüşleri	Şehirleri tanıtmaya etkisinin bilinirliği
	Şehirlerin doğal, kültürel ve çevresel yapılarına katkısı
Avanos'un Sakin Şehir Hareketi'ne Üye Olma(ma) İhtimali	Doğal ve tarihi yerlerin varlığı
	Belediyeye düşen görevler
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Sürdürülebilir Turizme Etkisi	Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve turizme kazandırılması
	Sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması

	Turizm gelirlerine ve turist sayısına etkisi
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Ekonomik Yapısına Etkisi	İlçe ekonomisine olumlu etkileri
	Yerel halkın sağlayacağı kazanç
	Zenginleşmenin ve pahalılığın artmasına etkisi
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Kültürel/Sosyal Yapısına Etkisi	Sosyal ve kültürel yaşantının turizmden olumlu etkilenmesi
	Yatırımların şehre etkisi
	Şehirde var olan el sanatlarına olumlu etkisi
	Mevcut sosyokültürel yapıya olumsuz etkileri
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Çevre/Doğa Yapısına Etkisi	Rant uğruna çevreye verilebilecek zararlar
	Çevrenin korunmasına katkısı
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Koruma Kullanma Dengesinin Sağlanması	Belediyenin rolü
	Halkın ve yetkililerin koruma bilincinin arttırılması
	Kültürel değerlerin korunması
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehre Olumsuz Etkileri	Arsa ve konut fiyatlarında artış
	Trafik sorunu ve kalabalığın artması

3.2.1. Avanos'un Turizm Açısından Değerlendirilmesi

Avanos'un turizm değerine ikinci bölümde geniş bir şekilde değinilmiştir. Bu bölümde kısaca bahsetmek gerekirse şehir, toplam 32.932 kişilik nüfusuyla tarihi yerleri, kültürü ve doğasıyla ön plana çıkan turizm kentlerinden biridir. Özellikle şehirde yaz aylarında bir yoğunluk olduğu görülmektedir. Avanos coğrafi konum açısından iyi konumlanmış yerlerden biridir. Bu sayede şehir, hem turizm faaliyetlerinde hem de ekonomik faaliyetlerde avantajlı durumdadır. Şehrin dört mevsimi yaşadığı görülmektedir. Yaz ayları, Avanos'ta bulunan turizm kaynaklarının gezilip görülmesi açısından daha hareketli geçmektedir. Kışları kar yağışı görülmesine rağmen bölgedeki diğer şehirler ile kıyaslandığında Avanos'ta kışlar daha ılımandır. Bu durum turizmin yıl geneline yayılması açısından önemlidir.

Avanos'un sınırları içerisinde görülmesi gereken birçok yer bulunmaktadır. Şehir merkezi gezildiğinde karşılaşılabilecek ilk görüntü şehri ikiye bölen Kızılırmak'tır. Kızılırmak'ın etrafında yapılan ağaçlandırma çalışmaları şehre ferah bir görüntü sağlamaktadır. 11 adet taş ayak üzerine yapılan Tarihi Avanos Köprüsü

Kızılırmak'ın üzerinde bulunmaktadır. Merkezde bulunan diğer iki yapı ise Selçuklular dönemine ait Alaaddin Camii ve Saruhan Kervansarayı'dır. Şehir, doğal ve kültürel güzellikleri de bir arada barındırmaktadır. Özellikle Zelve Açık Hava Müzesi, Paşabağı Vadisi, ve Çavuşin doğal ve kültürel unsurların birleştiği önemli mekanlardır.

Bu kapsamda, katılımcılardan, Avanos'un turizm açısından değerlendirilmesi, istenmiş ve görüşlerine yer verilmiştir. Şehri turizm açısından ele alırken katılımcıların genel olarak olumlu cevaplar verdiği görülmüştür. Bazı katılımcılar Avanos için şu açıklamaları yapmıştır:

“Coğrafi yönden, merkezinden Kızılırmak'ın akması ve ilçeyi ikiye bölmesi her ne kadar yerleşim ve imar açısından dezavantaj olsa da, bunun dışında ayrı bir güzellik katıyor. Halıcılık sanatı bitmiş durumda olsa da çanak ve çömlek işinde zanaatkârların halen ata mesleğine devam etmesi önemlidir. Tarım açısından bağcılığın halen devam etmesi ve üzümüne bağlı yapılan ürünlerin gelenekler korunarak yapılması, içinde bulunduğumuz coğrafyanın yenilenebilir enerji için olumlu şartlar sunması açısından iyi durumda buluyorum” (K1).

“Kapadokya bölgesinin sevimli ilçesi ve uğrak noktalarından biridir. Doğal güzelliği, çekiciliği ve kültür-sanat ilişkisi sebebiyle gelişime ve değişime açık bir ilçedir” (K6).

“Kızılırmak'ın olması ile yürüyüş yapılabilecek sakin bir yerdir. Çevre illerden Avanos'un bu özelliği sayesinde çok fazla yerli turist tarafından ziyaret edilmektedir”(K7).

“Avanos'u turizm cenneti olarak değerlendiriyorum. Herkesin hayatı boyunca en az bir kez deneyimlemesi kanaatindeyim” (K8).

“Avanos'un gezilip görülebilecek yerler arasında olduğunu düşünüyorum. Özellikle Kızılırmak'ın varlığı şehrimize ayrı bir güzellik katıyor” (K13).

Avanos, turizm açısından önemli merkezlerden biri olmakla birlikte eksik yönlerinin varlığı da söz konusudur. Özellikle tanıtım açısından şehirde gerekli çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Bu konuda Avanos Kaymakamlığı'nın ve Avanos Belediyesi'nin ortak çalışmaları sonucunda hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda yapılan tanıtım çalışmaları turizm açısından faydalı olacaktır.

Avanos'ta sit alanları ve bazı yetki karmaşasına bağlı olarak yapılmak istenen birçok çalışmanın gerçekleştirilemediği görülmektedir. Şehir merkezinde bulunan bazı

binaların restore edilip turizme kazandırılması konusunda yaşanan sıkıntılar hem yetkililer hem de halk tarafından dillendirilmektedir. Bu durumun şehir açısından olumlu olduğu değerlendirilebilir. Ancak bu konuda bazı çalışmalar şehir açısından yararlı olacaktır. Özellikle şehrin genel görüntüsünü bozan yapıların gereken özenli çalışmalar ile aslına uygun bir şekilde restorasyona açılması, güzel gelişmelere başlangıç olabilir.

Bir diğer önemli konu ise şehrin, çevresindeki destinasyon alanları ile kıyaslandığında turizm çeşitliliği konusunda geri kaldığıdır. Bir diğer durum ise Avanos'un konaklama açısından yetersiz olmasıdır. Şehre gelen turistlerin ziyaret süreleri oldukça kısadır. Bu durum konaklamayı etkilediği için yeterince tesisin varlığından söz edilememektedir. Şehirde görülen konaklama tesisleri mevcut durum için yeterlidir ancak ileride yaşanacak bir turist artışında kapasitesini aşacak ve turistleri şehir dışındaki alternatiflere itecektir.

Avanos'ta görülen bu eksikliklere katılımcılar da değinmiştir. Bu olumsuz durumlardan dolayı şehrin turizmden istenilen payı alamadığını düşünmektedirler. Bazı katılımcılar Avanos'u turizm açısından şu şekilde değerlendirmiştir:

“Avanos'un turizm potansiyelinin oldukça yüksek olduğunu ama bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediğini düşünüyorum. Yürütülebilecek olan bazı çalışmalarla bu turizm potansiyelinin daha da artırılabilir” (K3).

“Kapadokya Bölgesi içerisinde yer alan Avanos'un turizm açısından merkez olduğunu düşünüyorum ancak turizmin getirdiği bütün olumsuzlukları da Avanos merkezinde hissedebiliyorum” (K4).

“Yerli turist için çok ideal bir yapısı var. Yabancı turistler için ise tanıtıma ihtiyacının olduğunu düşünüyorum” (K5).

“Turizm açısından hak ettiği değeri bulamıyor. Son yıllarda yine turizm faaliyetlerinde artış oldu. Ancak öncesinde Göreme ve Uçhisar gibi turizmden istediği payı alamadı. Bunun nedeni konaklamanın o bölgede yoğunlaşmasından kaynaklanıyor. Birde oralarda balon aktiviteleri arttığı için turizm oralarda yoğunlaştı. Burada ise genelde kültürel anlamda yani çanak çömlekçilik ile ön plana çıkıyor” (K9).

“Sahip olduğu potansiyelin farkında değil ve yeterince değerlendirilmediğini düşünüyorum” (K10).

“Konaklama ve tanıtım açısından yetersiz olduğunu düşünüyorum. Dışarıdan gelen misafirlere yeterince altyapı sağlanamıyor. Müşterinin az olması yatırımları da etkiliyor” (K11).

Avanos'un turizm açısından genel bir değerlendirilmesi yapılacak olursa turizm yönünden öne çıkan bir şehir olduğu yadsınamaz. Şehir, birçok tarihi yapıları ve doğal güzellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Mevcut yapısı sayesinde Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olması şehir için avantaj olacaktır. Ancak bu bağlamda yerel yöneticilere, önemli görevler düşmektedir.

3.2.2. Katılımcıların Sakin Şehir Hakkındaki Görüşleri

1999 yılında İtalya'nın Orvieto yerleşim yerinde kurulan Sakin Şehir Hareketi, bünyesinde 30 ülkeden 278 şehri barındırmaktadır. Ülkemizde Sakin Şehir Hareketi'ne ilk olarak 2009 yılında İzmir'in Seferihisar ilçesi üye olurken, günümüzde ise toplam 18 şehir üye olmaya hak kazanmıştır. Sakin Şehir Hareketi'nin amacı şehirlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak küreselleşme sonucu ortaya çıkan kentlerin birbirine benzemesinin ve aynılaşmasının önüne geçilmesidir. Ayrıca Sakin Şehir, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi yoluyla yerel kalkınma tarzını teşvik etmeyi amaçlayan bir hareket olarak karşılık bulmaktadır.

Üye olmak isteyen şehirler için birçok kriterler belirlenmiş ve bu kriterlerin yerine getirilmesi şartıyla üyeliklerinin kabul edileceği belirtilmiştir. Kriterler açısından ele alındığında göze çarpan önemli politikalar çevre, altyapı ve mevcut değerlerin nasıl korunduğu ile ilgilidir. Dünyada ve ülkemizde birçok şehir bu birliğe üye olabilmek için çeşitli çalışmalar yürütmekte ve adlarını uluslararası alanda duyurmaya çalışmaktadır.

Bu çalışma ise Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olup olmama durumu üzerine bir çalışmadır. Bu nedenle yapılan mülakatta katılımcılara Sakin Şehir kavramı sorusu yöneltilmiş ve daha önce duyup duymadıkları ya da bilgi sahibi olup olmadıkları sorulmuştur. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde kamu görevlileri ve özel sektör çalışanlarının Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bazı katılımcıların Sakin Şehir hakkında verdikleri cevaplar şu şekildedir:

“Sakin Şehir ilgimi çektiği için görsel ve yazılı basın ile internet ve sosyal medya üzerinden bilgi edinmeye çalışıyorum. Ayrıca ülkemizde 2009 yılında sakin şehre üye olan İzmir/Seferihisar'ı ve etrafında bulunan Sığacık ve Teos Antik Kenti de gezdim”(K1).

“Evet bilgim var. Şehirlerin kültürel, mimari ve doğal yapılarında değişiklikler olmayan şehirler. Yani bu değerlerin korunması”(K2).

“Oldukça. Bu konu hakkında bilimsel çalışmaya sahibim”(K5).

“İtalya’da kurulduğunu, 200 ün üzerinde şehrin üye olduğunu, dünyadaki yaşanabilir şehirleri araştırıp bu şehirleri tanıtma amacının olduğunu anımsıyorum” (K6).

“Evet, internetten araştırdım, amacını anladığıma inanıyorum” (K10).

“Evet. İtalya da başlayan bir hareket. Hızlı yaşama karşı başlatılmıştır”(K14).

Sakin Şehir hakkında sorulan soruda bazı katılımcıların kavramı bilmedikleri de görülmektedir. Özellikle yerel halk ve ziyaretçiler ile yapılan görüşmede Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi olmayanlar vardır. Bu araştırma açısından önem teşkil etmektedir. Çünkü Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi olmayan katılımcılara yönelik verilen bilgiler dahilinde, konuyla ilgili yöneltilen sonraki sorulara karşı yaklaşımları ortaya konmuştur.

Avanos Sakin Şehir olmamasına rağmen yapılan mülakatta kavramın bilinirliğinin olması önemlidir. Bazı katılımcıların Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Türkiye’de 18 tane şehir bu Hareket’e üyedir. Ancak üye şehirlerde yaşayan halkın Sakin Şehir hakkında detaylı bir bilgiye sahip oldukları tartışılır. Bu görüşü güçlendirmek adına şu örnek verilebilir:

Isparta iline bağlı Yalvaç ilçesi, 2012 yılında birliğe üye olmuştur. Çolak (2018) tarafından yapılan “Sürdürülebilir Kentleşme Kapsamında Sakin Şehir Uygulaması: Yalvaç Örneği” adlı çalışmada şehir halkına yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Burada katılımcıların Sakin Şehir hakkında bilgileri ölçülmüştür. Katılımcıların %83,6’sı kavramının ne anlama geldiğini bildiğini, %85’i ise Yalvaç’ın Cittaslow unvanına sahip olduğunu bildiğini ifade etmiştir. Bu oran yüksek olarak görünse bile 2012 yılında Sakin Şehir olan Yalvaç’ta aradan geçen 6 yıl gibi bir sürede katılımcılardan % 16,4’ünün Sakin Şehir hakkında bir bilgisinin olmaması çalışma için önemlidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ise Avanos’ta yapılan mülakatta katılımcılar tarafından Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorusuna verilen cevaplar önem teşkil etmektedir.

3.2.3. Avanos’un Sakin Şehir Hareketi’ne Üye Olma(ma) İhtimali

Avanos’un genel özelliklerinden bahsedildiğinde birçok açıdan avantajları olduğu görülmektedir. Sakin Şehir Hareketi’ne üye olma kriterleri açısından yapılan çalışmada, şehir, belirlenen 72 kriterin yarısından fazlasını karşılamaktadır. Özellikle Avanos’ta çevre düzenlemeleri ve altyapı üzerine çalışmalar

bulunmaktadır. Şehre özgü gelenek-göreneklerin, el sanatlarının ve turizm potansiyelinin varlığı şehrin üye olma ihtimalini yükseltmektedir.

Bu açıdan şehir hakkında yapılan değerlendirmeler ve Sakin Şehir kavramı üzerine yapılan görüşmeler sonrasında, katılımcılara Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olup olmama potansiyeli sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda 15 katılımcıdan 12'sinin Avanos'un birliğe üye olma ihtimali üzerinde durduğu görülmüştür. Katılımcılar şehrin mimari görünümü, şehirde el sanatlarının gelişmiş olması ve ulaşım kolaylığı gibi nedenlerden dolayı üye olma ihtimalinin yüksek olabileceğini düşünmektedirler. Bazı katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Üye olma ihtimalini yüksek görüyorum. Ancak olması için belediyeye çok fazla çalışma düşünüyorum” (K1).

“Evet evlerin mimarisi ve sanayinin çok fazla olmaması ile sakin şehir olabileceğini düşünüyorum” (K7).

“Bence kesinlikle var. En hak eden ilçelerden birisi. Çünkü diğer ilçelere göre oldukça sakin ve ulaşım imkanı çok kolay. Merkezi bir konumda” (K9).

“Türkiye’de üye olan diğer yerleşim yerlerine bakarak evet, ihtimali olabileceğine inanıyorum” (K10).

“Bilgilendirme sonrasında güzel bir kavram olduğunu düşünüyorum ve şehrimizin bu ağa katılmaması için bir engel görmüyorum. Çünkü şehrimizin uluslararası bir alanda duyulmasından memnun olurum” (K13).

“Bence olabilir. Çanak atölyeleri, zelve vadisi, tarihi mekanları gibi doğal güzellikleri olan bir şehir” (K15).

Şehirdeki mevcut çalışmalara bakıldığında Avanos'un birliğe üye olma ihtimali yüksek görülmektedir. Ancak Sakin Şehir olan kentler, üye olmak için kapsamlı çalışmalar yapmıştır. Türkiye’de ilk Sakin Şehir unvanı alan İzmir’in Seferihisar ilçesi, ilk üye kent olmasına rağmen ülkemizde sonradan üye olan ilçeler ile kıyaslandığında başarılı bir çalışma yaparak üye olmuştur. Seferihisar’ın önem verdiği çalışmaların başında şehir için çeşitli projelerin geliştirilmesi ve sonrasında hayata geçirilmesi gelmektedir. Dikkat çeken projeler ise şöyledir: Sokak hayvanları projesi, yaşayan kale projesi, anıt zeytin ağaçları projesi, okul tarlaları projesi, hoş geldin bebek projesi, yaratıcı yazarlık okulu projesi, genç bank festivali projesi ve çocuk belediyesi gibi projeler Seferihisar Belediyesi tarafından hayata geçirilmiştir (Akman, 2018: 91-99). Bu projelerde dikkat çeken durum ise pek çok farklı alanda yapılan çalışmalardan oluşmasıdır.

Avanos, bu açıdan değerlendirildiğinde proje konusunda istenilen düzeyde değildir. Türkiye’de Sakin Şehir Ağı’na üye olmak isteyen şehirler, Seferihisar örneğinde olduğu gibi kapsamlı çalışmalar yaparsa üyelik için sağlam adım atmış olacaktır. Bu nedenle şehirdeki yerel yöneticiler, eksik olan kriterleri tamamlamada durumu geniş bir perspektifle ele almalıdır.

Sorulan üçüncü soru çerçevesinde olumsuz görüşler belirten katılımcılar da olmuştur. Kamu görevlileri grubunda yer alan üç katılımcı, düşüncelerini şu ifadelerle açıklamaktadır:

“Zayıf görüyorum. Çünkü kafamdaki Sakin Şehir algısıyla Avanos gerçeğini örtüştüremiyorum” (K4).

“Bence gerek yok. Çünkü Sakin Şehir ünvanının turizm açısından yeterli tanıtımın olmadığı ve çekicilik unsuru olmayan yerlere verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Avanos yeterince turistik bir yer ama Sakin Şehir kriterleri yerel yönetimlerce tamamlanacak düzeyde olduğu için rahatlıkla olabilir” (K5).

“Şuan için böyle bir ihtimal görüyorum ancak ileride gerekli tedbirler alınmazsa olmama ihtimali bulunmaktadır” (K2).

Bu soru açısından genel bir değerlendirme ortaya konulacak olursa katılımcıların büyük çoğunluğu, Avanos’un Sakin Şehir Hareketi’ne üye olabileceğini düşünmektedir. Yapılan araştırmalar açısından da bu mümkün görülmektedir. Ancak eksik görülen birçok kriter olduğu da saptanmıştır. Bu nedenle, yerel yöneticiler tarafından Sakin Şehir Birliği’ne üye olmak istenmesi halinde yapması gereken çalışmalar bulunmaktadır.

3.2.4. Avanos’un Sakin Şehir Olması Halinde Sürdürülebilir Turizme Etkisi

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı’na göre sürdürülebilir turizm ilkeleri; ekonomide süreklilik, sosyal katılım ve toplumsal cinsiyet eşitliği, yerel kalkınma, ziyaretçi memnuniyeti, istihdam kalitesi, yerelden kontrol, biyolojik çeşitlilik, kültürel zenginlik, kaynakların verimli kullanımı, toplumsal refah ve çevresel etki gibi başlıklar altında toplanmıştır (URL 15).

Sürdürülebilir turizm, çevre kaynaklarının kullanılmasına özen gösterilmesine, ekonomide dengenin sağlanmasına ve sosyokültürel yapının korunmasına dikkat çekmektedir. Sürdürülebilir turizm, turizmin getirisi olan her olumlu durumun devamlılık kazanmasını isterken, olumsuz etkiler sonrasında oluşabilecek sonuçların

ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. Bir şehrin turizm açısından devamlılığını sağlayabilmesi için sürdürülebilir turizm ilkeleri üzerinden gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, şehirde yapılan çalışmada katılımcılara yönelik Avanos'u sürdürülebilir turizm açısından nasıl gördükleri sorulmuş ve şehrin Cittaslow Birliği'ne üye olması sonrasında bu durumun şehre nasıl bir etkisinin olacağı hakkında düşüncelerine yer verilmiştir.

Kamu görevlileri, sürdürülebilir turizm konusunda şuan için Avanos'un böyle bir politikasının olup olmadığı konusunda bir görüş belirtmemiştir. Katılımcılar, şehrin üye olması halinde hem ekonomik hem sosyal hem de çevre açısından bir çok olumlu etkisinin olacağını belirtmektedir. Bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

“Bu bilince varmış insanların sahiplenmesi ve devamlılığı sağlaması gerekmektedir. Bu işle ilgilenen insanların istikrarlı olması hem ürün hem de fiyat açısından sürdürülebilirliğin sağlanması gerekmektedir” (K1).

“Avanos'un kültürel ve doğal değerlerinin korunacak olması ile turizmde sürdürülebilirlik ortaya çıkacaktır” (K2).

“Sürdürülebilir turizm açısından oldukça faydalı olacağını, turizm gelirleri ve turist sayısını önemli miktarda artacağını düşünüyorum” (K3).

Avanos'un Sakin Şehir Hareketi'ne üye olması halinde, bu unvanın şehir turizmine faydalı olacağı kesindir. Bu konuda özel sektör çalışanları, yerel halk ve ziyaretçiler ile yapılan görüşmelerde katılımcılar, şehirde gelenek ve göreneklerin korunarak, turizm faaliyetlerinde bir devamlılık sağlanabileceğini düşünmektedir. Kentin Sakin Şehir Birliği'ne üye olması halinde de sürdürülebilirliğin daha fazla artacağına yönelik bir inanış olduğu görülmektedir. Bazı katılımcılar bu soruya şu şekilde cevap vermiştir:

“Sadece Avanos'un değil şehrin diğer ilçelerini de olumlu etkileyecek ve ülke turizmi açısından oldukça değerli hale getireceğini düşünüyorum. Var olan turizme artı değer sağlayacaktır” (K8).

“Bölgeye gelen turistler rahatlamak, huzur bulmak için tercih ediyorlar buraları. Bence daha çok geçmişteki gelenek ve göreneklere sahip çıkarak bir sürdürülebilirlik sağlanabilir” (K9).

“Olumlu etkileri olur. Sakin Şehir yapısının yaşatılabilmesi için zaten kitle turizminden uzaklaşarak, daha butik, kaliteli bir turizme yönelim olacaktır. Bu da üst gelir seviyesinden turistlerin gelmesini, hizmet kalitesinin de üst seviyeye çıkmasını sağlayacaktır. Sakin Şehir kavramıyla sürdürülebilir turizm kavramı birbirinin devamlılığını sağlayacağına inanıyorum” (K10).

Turizm hem ülkeye hem de Şehirlerle ekonomik açıdan büyük fırsatlar sunmaktadır. Ancak turizmin yoğun yaşandığı Şehirlerde bazı yıpranmalar görülmektedir. Özellikle uluslararası alanda tanınan destinasyonlarda taşıma kapasitesinin aŐıldığı da bilinmektedir. Beraberinde gelen diğer sorunlar yerel halkı zor durumda bırakmaktadır. Katılımcılardan K4, bu konuda diğerlerinden farklı dŐunerek, Avanos'ta yapılacak çalışmaların Sakin Şehir ruhuna uygun olmayacağını belirtirken K5, sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için bir öneride bulunmaktadır.

“yelik Şehre büyük bir canlılık katar. Ancak Avanos zaten bir turizm Şehri olduğu için Sakin Şehir uygulamalarının Şehirde yapılması imkansız gibi. Cittaslow'un amaçları turizmin gelişmemiş olduğu yerlerde hayata geçirilebilir” (K4).

“Avanos yerli turizm için çok ideal bir yer. Fakat bölgenin turistik ürünlerinin pazarlanması konusunda sıkıntılar yaŐadığını söyleyebilirim. Örneğin bölgede Ayhan Köyü sürdürülebilir gıda ve tarım konusunda çok iyi düzeyde. Bölge gastronomide Avanos'ta can bulabilir. Hem tarım hem de yiyecek içecek pazarlaması alanında bölgeden farklı ürünler sunmasının Şehir için çok iyi olacağını düşünüyorum” (K5).

3.2.5. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Ekonomik Yapısına Etkisi

Uluslararası bir birlik olan Sakin Şehir, adını duyurduğu her yerde turist akınına uğramaktadır. Cittaslow Birliği hakkında bilgi sahibi olan yöneticiler, genel olarak Şehirlerine turist çekmek ve Şehrin ekonomisini geliştirmek için bu birliği bir köprü olarak görmektedir. Bu düşünce geçerliliğini her zaman koruyacaktır. Çünkü ye Şehirlerin öncesine ve sonrasına bakıldığında, üyelik sonrasında ekonomilerinde bir hareketlilik olduğu görülmüştür. Sakin Şehir olan ilçelerde yapılan saha çalışmalarında Seferihisar, Göynük, Vize gibi ilçelerde ekonomideki hareketlilik halk tarafından dillendirilmiŐtir (Saribaş vd., 2016: 116; Sarıyıldız, 2019: 72; Pajo, 2015: 84;).

Avanos'un turizm açısından gelişmiş olması sayesinde Şehrin ekonomik yapısına olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak bu, halk açısından tatmin edici düzeyde değildir. Bu konuda yerel halk, yöneticilerden gerekli çalışmaların yapılmasını beklemektedir. Ayrıca turizm bölgesi olduğu için Şehirde bir pahalılık da görülmektedir. Buradan yola çıkarak katılımcılara, Avanos'un Sakin Şehir olması halinde bu durumun ekonomik anlamda nasıl bir etkisinin olacağı sorulmuştur. Sorulan bu soru çerçevesinde, katılımcılar ortak bir görüş belirtmiŐ ve ekonomide

doğal olarak bir hareketlilik olacağını söylemişlerdir. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Sakin Şehirlerin en büyük özelliği kazancın halka yayılmasıdır. Bu yüzden köylüler dâhil kazançlı çıkacaktır” (K5).

“Bilhassa Avrupa devletlerindeki etkisinin pozitif olacağına inanıyorum ve gelen turistler sayesinde ülke ve şehir ekonomisine katkıları olacağını düşünüyorum” (K6).

“Şehir ekonomisine uzun vadede katkıları olacağına inanıyorum” (K10).

“Artı katkısı olacaktır. İnsan yoğunluğunun olmasıyla alışveriş yapılacak ve esnaf kazanacak. Ayrıca akşam etkinliği az olması yüzünden şehirde hayat bitiyor. Sakin Şehir olması ile geceye yayılan bir etkinlik olacak ve bu sayede esnaf dükkânlarını erken vakitte kapatmayacak” (K11).

“İnsanlar hızlı yaşamdan bunaldıklarından dolayı sakin yerleri aramakta ve Avanos'ta bu yerlerin başında geliyor. Turizm gelirleri de artış gösterecektir” (K14).

Turist çeken her şehirde ekonomik anlamda bir değişikliliğin ve hareketliliğin olduğu yadsınamaz. Ancak bu değişikliği sadece olumlu olarak ele almak doğru olmayacaktır. Çünkü her şehir halkının belirli bir ekonomik düzeyi vardır. Şehirde yaşanan olası bir pahalılaşma, halkın ekonomik seviyesini aştığında olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Sakin Şehir olan bazı ilçelerde bu pahalılık göze çarpmaktadır. Özellikle yeme içme, konaklama sektöründe ve kiralarda bir fiyat artışı ile karşılaşılmıştır (Coşar, 2014). Ayrıca şehirlerde, turizm geliştiği için istihdam artmış ve işçi göçü yaşandığı görülmüştür (Saribaş vd., 2016: 116). Çalışma grubu içerisinde bu konuda farklı görüşler belirtenler de bulunmaktadır. Özellikle pahalılaşmaya dikkat çekilmiştir. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Zenginleşmenin daha da artacağını düşünüyorum. Bunun halka yansıyan bir zenginleşme olması için bir denge kurulmalıdır” (K1).

“Ekonomik olarak sorun yaşayan bir şehir. Çünkü pahalı bir şehir burası. Üye olduktan sonra illaki ekonomisinde bir değişiklik görülecektir” (K13).

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa katılımcılar, Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olması halinde şehirde ekonomik olarak bir değişme olacağını düşünmektedir. 2017 yılında Sakin Şehir unvanı kazanan Göynük, ekonomik olarak bu değişim sürecini yaşamıştır. Bu konuda Göynük'te yapılan bir araştırmada bazı katılımcılar, ekonomik kalkınmada bir fırsat yakalandığını söylemiş ve halkın yaşam kalitesinin arttığını dile getirmişlerdir (Sarıyıldız, 2019: 72).

3.2.6. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Kültürel/Sosyal Yapısına Etkisi

Sakin Şehir (Cittaslow) Birliği, kriterler açısından değerlendirildiğinde hem kültürel yapıya hem de sosyal yapıya önem vermektedir. Şehirlere özgü el sanatlarının geliştirilmesi ve korunması, geleneksel iş zanaatlarının değerinin arttırılması, kültürel etkinliklerin korunması, sosyal faaliyetlerin genişletilmesi, şehirdeki atölyelere değer verilmesi ve gençlere yönelik çalışmalar yapılması birlik tarafından istenmektedir. Eğer şehrin bu konuda eksiklikleri varsa Cittaslow Birliği, şehri çalışmalar yapmaya yönlendirmektedir.

Bu açıdan ele alındığında, katılımcılara sorulan bu soru anlamlı olacaktır. Şehirdeki mevcut yapının neler olduğu ve eğer Avanos, Cittaslow Birliği'ne üye olursa şehre ne gibi etkileri olacağı katılımcıların gözünden değerlendirilmiştir. Katılımcılar, kentin Sakin Şehir Birliği'ne üye olması halinde hem kültürel hem de sosyal anlamda şehre faydasının olacağını düşünmektedir. Bu konuda katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Avanos'a yapılacak olan yatırımlara bağlı bir durum bu. Gelen turistin maddi anlamda hangi rolde olduğu da etkenlerden birisidir” (K1).

“Farklı ülkelerden ve farklı kültürlerden gelecek olan turistler yerel halk ile kültür çatışması da yaşayabilir, kültür alışverişinde de bulunabilir” (K2).

“Sürdürülebilirliğin en büyük amaçlarından biri de doğallığı korumak ve bunu adil fiyat politikası ile pazarlamak. Bu konuda eğer Sakin Şehir olursa halka verilecek eğitimler ve gelen turistlerin bilinçli yapısı bölgeye farklı bir soluk getirecektir” (K5).

“Sağlıklı, daha yaşanabilir kentleşmenin, şehrin sosyokültürel yapısının gelişmesine katkı sağlayacağı açıktır. Ayrıca üst eğitim ve gelir seviyesine sahip turistlerin konaklamalarını sağlayacağı için şehre ait her türlü ürün ve hizmetin de kalitesi de artacaktır. Konser, sergi, sanatsal ve kültürel etkinlikler için uluslararası bir destinasyon olması da tercih sebebi olacaktır” (K10).

“Geleneksel ve kültürel varlıkların korunması ve değerlerinin arttırılması bu açıdan önemli olacaktır” (K15).

Özel sektör çalışanları ve yerel halktan bazıları, şehri kültürel anlamda yeterli olarak görmektedir. Buna gerekçe olarak ise, özellikle kültürel anlamda çanak ve çömleğin ön planda olması gösterilebilir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Avanos bölgenin en kültürel ve sosyal yerleşimlerinden bir tanesidir. Böyle olmasının sebebi, el sanatlarının burada gelişmesindedir. Sosyal anlamda

çömlekçilik üzerine aktiviteler yapılıyor. Seramik ve halıçılık üzerine dersler veriliyor. Şehrin tam ortasından Kızılırmak geçtiği için etrafında yürüyüş alanları bulunuyor. Bu konuda da oldukça yeterli olduğunu düşünüyorum”(K9).

“Avanos kültürel ve sosyal açıdan zaten aktif. Yapılacak olumlu çalışmalar katkı sağlayabilir” (K11).

“Kültürel ve sosyal anlamda Avanos'ta benim açımdan gerekli etkinlikler yapılıyor” (K12).

“Avanos, çok olmasa da sosyal olarak aktif durumda, özellikle yaz aylarında. Şehrimizde kültürel olarak ön plana çıkan çanak çömlek var” (K13).

Kamu görevlilerinden K4, bu soruyu farklı bir şekilde ele almıştır. K4, düşüncesini şu ifadelerle açıklamıştır:

“Sakin Şehirlerde turizme açık uygulamaların olmaması gerektiğini düşünüyorum. Turistin geldiği yer şehrin sakinliğini bozar ve şehirde kültürel-sosyal yıpranmalara ve bozulmalara neden olur. Sakin Şehir olan yerlere turist giriş çıkışlarının yasaklanması gerektiğini düşünüyorum” (K4).

Genel olarak Avanos, kültürel ve sosyal anlamda birçok kente göre aktif bir şehirdir. Hatta Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan birçok şehirden bile daha fazla tanınırlığı olduğu söylenebilir. Bu durum üzerinde, şehrin Kapadokya Bölgesi'nde yer alması oldukça etkilidir. Kapadokya Bölgesi'nde yer almanın avantajını yaşayan kent, hem doğal hem de kültürel anlamda gelişmiştir.

3.2.7. Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Çevre/Doğa Yapısına Etkisi

Sakin Şehir Ağı, üye olan şehirlerden özellikle çevreye ve doğaya karşı önlemler alınmasını istemektedir. Çünkü bir şehrin korunabilmesi için öncelikle doğasının korunması gerekmektedir. Yapılacak çevresel çalışmalar ile şehirler temiz havaya, güzel görünüme ve yaşanabilir bir çevreye sahip olacaktır. Cittaslow kriterleri incelendiğinde üye olmak isteyen şehirlerden çevre ve altyapı çalışmaları olarak; havanın ve suyun temizliği, katı atık, endüstriyel ve evsel atıkların ayrıştırılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, hem görsel hem de işitsel kirliliğin önüne geçilmesi, biyoçeşitliliğin korunması, bisiklet yollarının bulunması, şehirde eko ulaşımın planlanması gibi çalışmalar yapılması istenmektedir.

Avanos, bu açıdan incelendiğinde şehirde yapılan bazı çalışmalardan bahsetmek faydalı olacaktır. Şehir, sanayi alanında gelişmediği için hava kirliliğinin görülme olasılığı çok azdır. Şehirde doğalgaz kullanılmaktadır. Bu, şehir için avantajlı bir

durumdur. Belediye, halka temiz su sağlamak için gerekli çalışmalar yapmaktadır. Katı atık ve evsel sıvı atıkların arıtıldığı biyolojik atık su arıtma tesisi bulunmaktadır. Bu durum çevrenin daha temiz kullanımı açısından önemlidir. Ayrıca şehirde belediye tarafından görsel kirliliğin azaltılması için çalışmalar yürütülmektedir. Özellikle Kızılırmak çevresinde yapılan ağaçlandırma çalışmaları şehre hem görsel güzellik katmış hem de havanın daha temiz olmasını sağlamıştır. Şehrin daha yaşanabilir olması için belediye çevre planlamasına ağırlık vermektedir.

Avanos'taki mevcut çalışmalara bakıldığında kentte, çevre ve altyapıya yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Kentin Sakin Şehir unvanı kazanması halinde de istenilen politikalar üzerine yerel yöneticiler tarafından gerekli çalışmalar yapılacağı kaçınılmazdır. Bu kapsamda olası üyelik durumunun çevreye ne gibi etkileri olacağı konusunda katılımcıların görüşleri alınmıştır. Katılımcılar, çevrenin önemli bir konu olduğunu ve zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılar, olası üyelik sonrasında bu durumun genel olarak şehrin doğal yapısına olumlu bir etkisinin olacağını söylemektedirler. Bazı katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Doğallığın bozulmaması, yapılaşmalara izin verilmemesi, doğal ortamların imara açılmaması gerekmektedir. Rant uğruna çevreye zarar verilmemesi gerekmektedir” (K1).

“Turizmin sürdürülebilir olması ve Sakin Şehir olarak kalabilmesi için doğal çevrenin zarar görmemesi gerekir. Sakin Şehir olacak olması doğal çevrenin korunacak olmasına söz vermek demektir” (K2).

“Gelir arttığı için toplumsal ve bireysel faydaları olacağı kesin fakat çevre yapısında olacak değişimleri şimdiden kestirmek biraz zor” (K6).

“Daha yeşil ve daha yaşanabilir bir hava olması için çalışmalar artırılabilir. İç Anadolu kurak ve yağışsız olduğu için Avanos yeşil alan anlamında iyi durumda” (K9).

“Şehrimizin doğasını ve çevre düzenlemesini beğeniyorum. Çünkü güzel çalışmalar yapıldı zamanında. Üye olursa tabii üzerine çalışmalar yapılacaktır” (K13).

Katılımcıların genel düşüncesinin, Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehrin yapısına olumlu katkı sağlayacağı yönünde olduğu görülmektedir. Ancak bir katılımcının görüşünün farklı olduğu ve dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü diğer katılımcıların görüşü şehrin yapısında olumlu sonuçlar doğuracağı yönündeydi. Ancak K4, bunların tam aksine “Olası bir üyeliğin şehrin doğal yapısını

bozacağını ve çevre kirliliğinin büyümesine neden olacağını” düşünmektedir. Ona göre bu durum çevreye verilecek zarar ile sonuçlanacaktır.

3.2.8. Avanos’un Sakin Şehir Olması Halinde Koruma Kullanma Dengesinin Sağlanması

Avanos turizm açısından gelişmiş şehirler arasındadır. Özellikle Kapadokya Bölgesi’nde bulunması onu daha da cazip hale getirmiştir. Bunun sonucunda ise şehrin, hem olumlu hem de olumsuz sonuçlarla karşılaşması muhtemeldir. Öncesinde de bahsedildiği gibi turizmin varlığından dolayı şehir, bu durumun ekonomik yönden avantajlarını görmüştür. Bununla birlikte tüm turizm kaynaklarında olduğu gibi koruma kullanma dengesi çok önemlidir. Bu düşünceden yola çıkarak katılımcılardan Sakin Şehir Birliği’ne olası üyelik sonrasında, üyeliğin koruma kullanma dengesine nasıl bir etkisinin olacağı konusunda değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Çalışma grubu içerisinde kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve ziyaretçiler olası üyelik sonrasında şehri korumaya yönelik adımlar atılacağına düşüncelerindedir. Katılımcılara göre, öncelikle var olan kültürel ve doğal unsurlara yönelik koruma kullanma çalışmaları yapılmalı ve özellikle koruma adı altında tarihi ve doğal alanlar yok edilmemelidir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Burada en büyük etken belediyenin rolü olacaktır. Doğa, çevre, kültür, yaşam biçimi gibi etkenlerin korunmasında belediyenin çok etkin bir rol oynaması lazım. Devletin çıkarmış olduğu kanunlara ek olarak Belediye Başkanı ve Belediye Meclislerinde bütün bu sayılan faktörler hakkında yönetmelikler düzenlenmelidir. Siyasi ve kişi çıkarları için taviz verilmemelidir” (K1).

“Bölge Kapadokya’nın en güzel noktalarından birisi olduğu için Cittaslow herkesin kazanacağı sistem sunacak ve bölge daha bilinçli bir şekilde korunup pazarlanacaktır” (K5).

“Burada önemli olan geçmişten günümüze gelen bir kültürü korumamız ve yaşatmamızdır. Bu nedenle var olan kültürümüzü orijinaline uygun olarak yenileme çalışmaları yapılarak koruma sağlanabilir” (K9).

“Sakin Şehir kavramı, sürdürülebilir turizmi geliştirmesinin yanı sıra, esas olarak gelecek nesillere daha yaşanabilir bir şehir bırakılmasını sağlayacaktır. Sahip olunan ve olunacak güzelliklere zarar vermeden kullanınca zaten korunmuş olacaktır” (K10).

“Halledilebilecek bir konu olduğunu düşünüyorum. Bu konuda sıkıntı çıkmaz” (K11).

Kültürel değerler, çevre, yerel üretim ve ürünlerinin korunmasına yönelik çalışmalar yapılabilir” (K15).

Genel olarak sorulara, diğer katılımcılardan farklı cevaplar veren K4, bu soruya da farklı bir bakış açısı getirmiştir. K4, Avanos’un Sakin Şehir olduktan sonra mevcut yapının bozulacağını ve kültürel yapının deforme olacağını düşünmekte ve düşüncesini şu şekilde açıklamaktadır:

“Sakin Şehirlerde doğal hayat, doğal ev tipleri ve doğal mekanların turizm endeksli düşüncelerden dolayı doğallıklarını kaybedeceğini, bölgeyle ilgisi olmayan uydurma kültürlerin bölgeye yerleşeceğini düşünüyorum” (K4).

K4’ün vermiş olduğu bu cevap görmezden gelinmemeli ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu görüşü desteklemek adına, ilk Sakin Şehir olan Seferihisar üzerinden örnek verilebilir. Tekin Özer (2018)’te yaptığı çalışmada Özer, Seferihisar ilçesinin üyelik sonrasında mevcut yapısını koruyamadığına işaret ederek şehrin, sakin olmaktan çıktığını söylemiştir. Özellikle şehirde meydana gelen çarpık yapılaşma, artan inşaat sayısı, çevre sorunları gibi nedenlerden dolayı şehrin yapısının korunamadığını dile getirmiştir (Tekin Özer, 2018: 245).

Genel olarak katılımcıların bu konuya iyimser yaklaştığı görülmektedir. Ancak Seferihisar örneği ve diğer şehirlerde meydana gelen olumsuzluklar açısından değerlendirildiğinde koruma kullanma dengesinin sağlanabilmesi için yöneticilere görevler düşmektedir. Ayrıca K1’in “Siyasi ve kişi çıkarları için taviz verilmemesi” açıklaması da bu konuda önemlidir.

3.2.9. Avanos’un Sakin Şehir Olması Halinde Şehre Olumsuz Etkileri

1999 yılında ortaya çıkan Sakin Şehir Hareketi, kuruluşundan bugüne kadar birçok şehri bünyesine almıştır. Tanınmayan birçok şehir, üyelik sonrasında, uluslararası alanda tanınır olmuştur. Hal böyle olunca o şehirde daha önce görülmemiş bir yoğunluk yaşanmıştır. Tanınırlığı olan şehirler ise kapasitesinin kaldıramayacağı bir durum ile karşılaşmıştır. Bunun sonucunda şehirler hem çevresel hem de altyapısal sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bu nedenle Sakin Şehir olgusu bazı şehirler için avantajlı olurken bazı şehirler için ise dezavantajlı olmuştur. Özellikle Sakin Şehir Birliği’ne üye olmak isteyen şehirlerin nüfusunun 50.000’i geçmemiş olması gerekmektedir. Bu kriteri karşılan şehirler, üye olduktan sonra hızlı bir nüfus artışıyla

karşı karşıya kalmıştır. Bu durum kontrol altına alınmadığı için diğer olumsuzluklar da beraberinde gelmiştir.

Bu açıdan Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehre ne gibi olumsuz etkisi olabilir sorusu katılımcılara sorulmuş, alınan cevaplar değerlendirilmiştir. Bu soruda iki farklı cevap alınmıştır. 5 katılımcı, şehre olumsuz bir etkisinin olmayacağını söylerken, diğer 10 katılımcı, şehre olumsuz bir etkisinin olacağı yönünde cevap vermiştir.

Çalışma grubu içerisinde yer alan kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve ziyaretçiler Avanos'un, Sakin Şehir olması halinde şehre olumsuz etkileri olarak; kapasitenin üzerinde gelişen ziyaretler, arsa fiyatlarında ve konut kiralarda artış, trafik sorunu, şehrin yapısının turizm faaliyetleri sonrasında bozulması gibi unsurları sıralamışlardır. Özellikle katılımcılar, şehirdeki trafik sorununa değinerek olası üyelik sonrasında bu sorunun daha da artacağını düşünmektedirler. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Çok pahalı bir şehir olacağını düşünüyorum. Arsa ve konut fiyatları, kiralar yükselecek, bu da yeterince geliri olmayan halk üzerinde olumsuz etki yaratacak. Sakin Şehir'e ayak uyduramayan halk arsasını, arazisini, evini satmak durumunda kalacak” (K1).

“Şehir merkezinde hâlihazırda da zaman zaman yaşanan araç trafiği vardır. Gerekli çalışmaların yapılmaması halinde şehir içi araç trafiği daha da artarak, tüm şehre yayılan bir trafik sorununa neden olabilir” (K3).

“Avanos'taki yarı doğal hayatın turizme endekli göstermelik bir hayata dönüşeceğini düşünüyorum” (K4).

“Kira fiyatları yükselir. Gençlik turizmi durma noktasına gelir. Eğlence mekânları zarar görebilir” (K5).

“İnsan kalabalığı hem olumlu hem olumsuz etkileyebilir. Lakin olumsuz koşulları oluşturacak durumlara karşı önem almalıyız” (K8).

“Beni şuanda en çok rahatsız eden konu trafik sorunu özellikle yaz geldiğinde araba yoğunluğundan dolayı adım atacak yer olmuyor. Eğer Sakin Şehir olursa tek korkum bu trafik yoğunluğunun artması olacaktır” (K13).

Katılımcıların, Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olması halinde şehirde yaşanabilecek olumsuz etkilerinin neler olabileceği üzerine öngörülerinin olduğu görülmektedir. Bu sorunlar ile karşılaşp karşılaşılmaması üyelik sonrasında alınacak tedbirlere bağlıdır. Bu yüzden daha önceden de belirtildiği gibi yerel yöneticilere

görevler düşmektedir. Aynı şekilde şehrin asıl sahipleri olan yerel halkın, Avanos'un olası üyeliği sonrasındaki olumsuzluklar karşısında takınacağı tavır önemlidir.

Ülkemizde Sakin Şehir olan kentlerin üyelikten sonra bazı olumsuzluklarla karşılaşmaları kaçınılmaz olmuştur. Örneğin; Sarıyıldız (2019) Göynük'te yerli halk ile bir mülakat gerçekleştirmiş ve Sakin Şehir olgusunun şehre getirdiği olumsuzluklar üzerine bir değerlendirme yapmıştır. Katılımcılar; temizlik sorunu, doğal ve sosyal dokunun bozulması, nüfus artışı, gürültü, yeni binaların artması, ahlaki yozlaşmalar gibi durumlardan rahatsız olduklarını belirtmiştir (Sarıyıldız, 2019).

Diğer iki çalışma ise Seferihisar ilçesinde gerçekleştirilmiştir. "Yerel Halkın Yavaş (Sakin) Şehir Hakkındaki Algıları: Seferihisar'da Nitel Bir Araştırma" adlı çalışmada şehirde; gürültü, trafik sıkışıklığı, hızlı ve çarpık kentleşme, kalabalıklaşma, çevre kirliliği ve enflasyon gibi olumsuzluklar yaşandığı belirtilmiştir (Dündar ve Sert, 2018: 88). "Yavaş Şehirlerde Yaşayan Z Kuşağının Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Algıları: Seferihisar Örneği" adlı çalışmada ise; şehrin fazla göç aldığı, göç eden kişilerin yöreye uyum sağlarken, şehrin genel yapısının bozulduğu ve ekonomik olarak olumsuzlukların görüldüğü ortaya konulmuştur (Saribaş, vd., 2016: 116). Bu soru çerçevesinde, iki şehirde yaşanan olumsuzlukların ön görülmesi, sakin şehir olmak isteyen şehirlere örnek teşkil etmesi açısından faydalı olacaktır.

3.3. Kültürel Miras ve Sakin Şehir İlişkisi

Kültürel miras, insanoğlunun binlerce yıllık deneyimlerini biriktirdiği ve onları geliştirdiği, kuşaktan kuşağa aktararak bugüne ulaştırdığı zenginlikler bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Kültürel miras, tarihi kalıntılar ve tek bir mimari yapı gibi maddi öğeleri içeren formlarla; ayrıca gelenek ve görenek, örf, adet ile sözlü kültür öğelerini de içermektedir (Erkal, 2010: 1).

UNESCO Genel Kurulu'nda 1972'de onaylanan Dünya Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi'ni Türkiye, 1983'te kabul etmiştir. Sözleşmede; sit alanları, tarihi yapıları, doğal çevreyi ve insanlığın yıllar içerisinde ortaya koyduğu somut kültürel yapıları kültürel miras olarak tanımlamıştır (Oğuz, 2007: 7). Kültürel miras, tarih ve arkeolojiyle ilgili kalıntılardan meydana gelen somut miras ile bir ulusun

kimliği, tarihi ve kültürüyle ilgili somut olmayan değerleri de kapsamaktadır (Burkut, 2017: 11).

Kültürel miras ve Sakin Şehir arasındaki ilişki ele alındığında amaçlarının birbirinden ayrı olmadığı görülmektedir. Her ikisi de geçmişten günümüze aktarılan değerlerin korunmasını, gelecek kuşaklara aktarılmasını ve bunların gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası olmasını amaçlamaktadır. İnsan hazineleri, el sanatları, yöresel yemekler, dil, gelenek, dans, müzik, tören; anıt eserler, arkeolojik alanlar, tarihi kentler ve dokular gibi yaşayan değerler de kültürel mirasın parçasıdır. Yaşamın bir parçası olan bu değerler, Cittaslow kriterleri içerisinde de bulunmaktadır (zmen vd., 2017: 69-70).

Sakin Şehir kriterleri incelendiğinde, kültür mirasının korunması ve yaŐatılmasını isteyen kriterler mevcuttur. Bunlardan biri Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları, diğerleri ise Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalarıdır. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları, tarihsel kültür mirası ile iliŐkilendirilebilir. Özellikle Şehir içi iyileŐtirme ve koruma adına çalışmaların yapılması gerektiği bu politikada vurgulanmaktadır. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalara bakıldığında ise özellikle kültürü içeren kriterde, geleneksel üretim ve zanaatların kayıt altına alınmasının ve kalitesinin korunarak devam ettirilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Sakin Şehir Hareketi, kültürel mirasın yaşam kalitesi ile ilişkisi olduğunu kanıtlarken, kültür mirasının yaŐatılmasının ve sürdürülebilirliğinin uygulamada nasıl hayat bulabileceğinin en iyi örneklerini oluşturmaktadır (Soyluoğlu, 2018: 59). Bu açıdan ele alındığında Sakin Şehir Hareketi'nin sadece evre ve ekonomiye değil kültürel yapıya da önem verdiği görülmektedir. Kısaca bir Şehrin korunabilmesi, yaşatılabilmesi ve değerlerinin korunarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için Sakin Şehir Hareketi'nin de aracı olduğu söylenebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sürdürülebilir kalkınma kapsamında ele alınan Sakin Şehir Hareketi, şehirlerin her zaman sürdürülebilirliklerini sağlaması gerektiğini savunmuştur. Bu durum sürdürülebilirlik ile Cittaslow Hareketi'nin birbirinden ayrı olarak ele alınamayacağını göstermiştir. Birbirini tamamlayan bu anlayışlar, ortak bir noktada birleşmiş ve devamlılık vurgusu yaparak gelecek nesillere sağlıklı bir hayat sunmak istemiştir. Bu anlayış üzerine yapılan çalışmalarda bugün olumlu sonuçlar alınmıştır. Bazı şehirler, sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli çabayı göstermiş ve böylece Sakin Şehir Hareketi'ne üye olmayı başarmıştır.

Sakin Şehir anlayışını benimseyen şehirler kültürel değerlerini, gelenek ve göreneklerini, doğal zenginliklerini ve mimarisini geleceğe aktarabilmek için daha sağlam adımlar atarak çalışmalarına devam etmektedir. Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan kentler, sadece değerlerini korumakla kalmıyor, aynı zamanda hem ulusal hem de uluslararası alanda tanınırlığını sağlamış oluyor. Bu kapsamda Türkiye'deki birçok şehir, Sakin Şehir Hareketi'ne üye olma potansiyeline sahip olmakla birlikte Türkiye'de 2021 yılı itibariyle 18 şehir birliğe üye olmuştur.

Sakin Şehir Hareketi'ne üye olma potansiyeline sahip şehirlerden biri de Avanos'tur. Bu çalışma bu nedenle ele alınmıştır. Yapılan araştırma şehrin, birliğe üye olması için önünde bir engel olmadığını ortaya koymaktadır. Kriterler açısından değerlendirme yapılan çalışmada, 45 tane kriterle uygun çalışmalar yapıldığı görülmektedir. 9 tane kriter üzerine hiçbir çalışma ortaya konulmamıştır. 7 tane kriter aday ya da üye olduktan sonra ortaya konulabilecek çalışmaları içermektedir. 11 tane kriter ise eksik olarak ele alınmıştır. Bu 11 kriter üzerinde yarım kalan çalışmalar tamamlanır ise gerçekleştirilmiş çalışmalarda artış görülecektir. Bu çerçevede ele alındığında birliğe üye olabilmek için gerekli olan % 50 sınırı geçilmiş görülmektedir. Avanos Belediyesi, Sakin Şehir Birliği'ne üye olmak istediğinde, belediyenin birlikten olumlu sonuç alma ihtimali yüksektir.

Avanos, Kapadokya Bölgesi'nde yer aldığı için hem ulusal hem de uluslararası alanda tanınan bir şehirdir. Ancak bununla sınırlı kalmayarak uluslararası bir birliğe üye olması onu daha da tanınır hale getirecektir. Avanos, birçok tarihi yerleri, doğal oluşumları, mimari alanları, halıları, çanak çömlek işçiliği ve şehrin genel görünümü

açısından korunmaya değer yerlerdendir. Bu nedenle sadece tanınırlık açısından birliğe katılma niyetinde olmayarak, asıl amacının mevcut yapısını korumak olması gerekmektedir.

Tez konusu kapsamında, Avanos'un Sakin Şehir Birliği'ne üye olması halinde, bu durumun şehre ne gibi etkileri olacağı üzerine bir mülakat çalışması gerçekleştirilmiştir. Belirlenen katılımcılara Avanos hakkında görüşleri, Sakin Şehir algısı ve Sakin Şehir Hareketi'nin ekonomik, çevresel ve kültürel/sosyal boyutlarının şehre üzerindeki olası etkileri çerçevesinde sorular sorulmuştur.

Araştırma sırasında birçok literatür çalışması incelenmiş ve Sakin Şehir Birliğine üye olmuş ve üye olma potansiyeli olan şehirler üzerine çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Genellikle Sakin Şehir Ağı'na üye olmuş kentlerde yapılan mülakat ve anket çalışmaları dikkatle incelenmiştir. Avanos'ta da mülakat çalışması gerçekleştirildiği için varılan sonuçlar karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Katılımcılara sorulan sorularda, üç sorunun öne çıktığı görülmektedir. Bunlar; Sakin Şehir kavramı hakkında bilgileri, üyelik sonrasında şehrin ekonomik yapısına etkisi ve üyelik sonrasında şehirde yaşanması muhtemel olumsuzluklardır.

Sakin Şehir Hareketi'ne üye olan Seferihisar, Yalvaç ve Göynük'te yapılan anket ve mülakat çalışmalarında halkın Sakin Şehir hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Ancak bir kısım katılımcının ise bu konu hakkında bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır. Avanos'ta yapılan görüşmede ise katılımcılar, Sakin Şehir kavramını duyduklarını söylemiştir. Ancak çoğu katılımcı, Sakin Şehir kavramının içeriği hakkında tam bilgiye sahip olmadıklarını dile getirmiştir.

Kentlerin Sakin Şehir Ağı'na üye olmalarından sonra şehrin ekonomik yapısına nasıl etki ettiği diğer bir sorudur. Burada Sarıbaş vd. (2016)'nin yaptıkları çalışmada, Seferihisar'ın Sakin Şehir üyeliğinden sonra kültürel ve sosyal faaliyetlerin artışı nedeniyle ekonomik olarak gelişme gösterdiğinin ve turizm faaliyetlerinde artış meydana geldiğinin sonucuna varmışlardır. Sarıyıldız (2019), Göynük'te yaptığı mülakat çalışmasında, Seferihisar'da yapılan çalışmayla aynı sonuca varmıştır. Bazı katılımcılar, üyelik sonrasında ekonomik kalkınmada bir fırsat yakalandığını ve yaşam kalitesinin arttığını dile getirmişlerdir. Avanos'ta yapılan mülakat

çalışmasında da benzer sonuca varıldığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu, olası üyelik sonrasında ekonomide bir hareketliliğin olacağını söylemişlerdir.

Önemli bir diğer soru ise birliğe üye olan kentlerde yaşanan olumsuz sonuçlardır. Sakin Şehir Ağı'na üye olan diğer kentlerde yapılan çalışmalarda, üyelik sonrasında şehirlerde; gürültü, trafik sıkışıklığı, hızlı ve çarpık kentleşme, kalabalıklaşma, çevre kirliliği, iç göç, göç eden kişilerin yöreye uyum sağlarken şehrin genel yapısının bozulması ve enflasyon görüldüğü ortaya konmuştur. Avanos'ta yapılan mülakat sonuçları da önceki çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Katılımcılar; pahalılık, kira fiyatlarında yaşanacak artış ve trafik sıkışıklığı gibi olumsuzlukların yaşanabileceğini söylemişlerdir.

Yapılan karşılaştırmalı analizde, varılan sonuçların paralel doğrultuda olduğu görülmektedir. Çünkü ister Sakin Şehir Ağı olsun ister başka bir uluslararası birlik olsun adını duyurabilen birçok şehir, turizm alanında da gelişme göstermektedir. Ancak burada önemli olan şehrin olası turist yoğunluğu karşısında, uzun vadeli sürdürülebilir planlarının olmasıdır. Avanos bu açıdan avantajlı durumdadır. Nedeni ise Kapadokya Bölgesi'nde olması ile zaten bir turist yoğunluğu yaşamakta ve bu sürece aşina olmaktadır. Ancak şehrin uluslararası bir birliğe üye olması halinde yerel yöneticilere daha fazla görev düşmektedir. Bu açıdan Sakin Şehir kriterleri çerçevesinde ele almak gerektiğinde şu öneriler ön plana çıkmaktadır:

1- Binaların enerji performanslarının artırılması gerekmektedir. Enerji kaynakları kullanımına dikkat edilmelidir. Dış cephe ve çatı yalıtımı teşvik edilmeli, kamu binaları ve okul gibi enerji harcamalarının çok olduğu binalarda alternatif enerji kaynakları kullanımları arttırılmalıdır. İleriye dönük çalışmalar içerisinde kent içerisindeki elektrik iletim kabloları yer altına alınmalıdır.

2-Araba kullanımı azaltılarak bisiklet kullanımı özendirilmeli ve bunu yapabilmek için yerleri iyi belirlenmiş bisiklet yolları oluşturulmalıdır. Eğimli alanlarda bisiklet asansörleri yapılmalıdır. Bisiklet alanlarının yanında bisiklet park alanları da bulunmalıdır.

3- Engellilerin dışarıda rahat hareket edebilmeleri için kaldırımlar ve yollar üzerinde gerekli çalışmalar yapılmalıdır. İlçedeki tüm toplu taşıma araçlarının, engelli kullanımına uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır. Engelli bireyler toplu taşıma

araçlarından ücretsiz olarak yararlanabilmelidir. Belediye tarafından yapılan çocuk parklarında engelli çocukların kullanımına uygun alanlara yer verilmelidir.

4-Aileler için vakit geçirebilecekleri, sosyal aktivitelerde bulunabilecekleri alanlar oluşturulmalıdır. Hamile kadınlar için egzersiz yapmaya yönlendirecek faaliyetlere teşvik edici planlamalar yapılmalıdır.

5-Boş alanlar planlı bir şekilde kamuya açılmalı, gençlere yönelik sportif faaliyetler için kullanılmalıdır. Şehirde deneme amaçlı meyve ağaçlarına yer verilmeli ve eğer olumsuz bir durumla karşılaşılmaz ise meyve ağacı dikimine ağırlık verilmelidir.

6- Avanos ilçesinde, karasal iklim şartları hakim olsa da, kışlar çevre ilçelere göre daha ılıman geçmektedir. Bu durumdan faydalanmak için çeşitli etkinlikler düzenlenerek şehir cazip hale getirilmelidir. Böylece ziyaret tarihleri belirli bir aralıktan çıkarak daha geniş bir yelpazeye yayılabilir.

7- Belediye tarafından kamuya açık bazı alanlarda halka ücretsiz internet ağı sağlanmalıdır. Günümüz iletişim çağında hem yerel halk hem de ziyaretçiler bu imkanlardan faydalanmalıdır.

8-Avanos Belediyesi ve İlçe Tarım Müdürlüğü ortaklığında ekolojik tarıma destek olunmalıdır. İlçe Tarım Müdürlüğü, Ankara Merkezli Dört Mevsim Ekolojik Yaşam Derneği, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği gibi tarımı destekleyen örgütler ile iş birliği içinde bulunmalıdır. İlçeye bağlı Ayhanlar Köyü'nün ekolojik tarım bölgesi ilan edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

9-Avanos Belediyesi, geleneksel el sanatlarının korunması ve geliştirilmesi için tüm ustaları desteklemelidir. Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla mevcut geleneksel el sanatları kurslarına ağırlık verilmeli ve unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarının öğrenilmesi için kurslar açılmalıdır. Belediye öncülüğünde, geleneksel el sanatlarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla eğitim ve sempozyumlar düzenlenmelidir.

10-Son olarak Cittaslow Birliği'nin önem verdiği konulardan birisi de halkın, Sakin Şehir Hareketi'nin amacı ve hedefleri konusunda bilinçlendirilmesidir. Bu durum sağlandığı takdirde Sakin Şehir olgusu o şehirde daha uzun soluklu ve kalıcı olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Ak D (2017) Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10(52): 885-903.
- Akgül U (2010) Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı. *Antropoloji Dergisi* sayı: 24: 133-164.
- Akman E (2018) Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin Politika Uygulamaları Üzerinden Bir Analiz. *Akev Akademi Dergisi* 22(76): 79-107.
- Atakara C (2017) Sürdürülebilir Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü: Kktc-Yeniboğaziçi Cittaslow (Sakin Şehir) Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Atasoy F, Kılıçlı A, Günel G ve Gümüş E (2016) *Kervansaray Yolu Kayseri Konya Orta Anadolu Hattı Rehber Kitabı* (Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara).
- Avanos Belediye Başkanlığı, (2013). Avanos'un Yeni Köprüsü Ve Çevresi Mimari Proje Yarışması Şartname ve Ekleri, Avanos Belediyesi, Nevşehir.
- Aydoğan S (2015) Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Basiago A D (1999) Economic, Social, And Environmental Sustainability İn, Development Theory And Urban Planning Practice. *The Environmentalist (Kluwer Academic Publishers)* No. 19: 145-161.
- Bayındır Z (2007) Günümüzde Avanos'ta (Nevşehir) El Halısı Üretimi ve Avanos Halılarının Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı, İzmir.
- Berkmen H (2015) Avanos Kültür Varlıkları Çalışması, Kapadokya Bölgesinde Suyun İzi. *Megaron* 10(4): 595-609.
- Binan U B (1989) Kapadokya Bölgesi içinde Tarihsel Çevrenin Turizm Amaçlı Kullanılmasına Örnek: Güzelyurt-Gelveri. *Turizm Yıllığı* 1988-1999, (Türkiye Kalkınma Bankası, Ankara).
- Burkut E B (2017) Yavaş Şehirlerin (Cittaslow) Kültürel Miras ve Turizme Etkilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Uluslararası Kültürel Miras ve Turizm Kongresi*. Konya, Mayıs 19-21.
- Campbell S (1996) Green cities, growing cities, just cities?: Urban planning and the contradictions of sustainable development. *Journal of the American Planning Association* 62(3): 296-312.
- Çelik D (2019) Yerel Demokrasi ve Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Kent Konseyleri: Manisa Kent Konseyi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal

Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Manisa.

- Çerçi A (2013) Destinasyon Markalama ve Yavaş Şehir Seferihisar'ın Destinasyon Marka İmajı. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Çolak E C (2018) Sürdürülebilir Kentleşme Kapsamında Sakin Şehir Uygulaması: Yalvaç Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta.
- Dağdeviren S A (2019) Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Türkiye'de Çevre Politikaları. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Ankara.
- Deniz T (2017) Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Mekânlar: Sakin Kentler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6(3): 1399-1412.
- Doğanay H (2001) Türkiye Turizm Coğrafyası. (Çizgi Kitabevi, Konya).
- Durna N (2015) Avanos'ta Bellek ve Gündelik Hayatın İzinde Modernleşme ve Mekânın Dönüşümü. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara.
- Dündar Y, Sert A N (2018) Yerel Halkın Yavaş (Sakin) Şehir Hakkındaki Algıları: Seferihisar'da Nitel Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi* 2(4): 74-91.
- Eraydın A (2004) Bölgesel Kalkınma Kavramı, Kuram ve Politikalarında Yaşanan Değişimler. *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*. Denizli, Mart 126-146.
- Erkal H (2010) UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Sistemleri'nin, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yaşatılmasına ve Gelecek Kuşaklara Aktarılmasına Etkisi Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Eryılmaz T (2011) Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı ve Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- Evli S (2018) Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma İktisadi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Glesne C (2012) *Nitel Araştırmaya Giriş*, çev. Ali Ersoy, Pelin Yalçınoğlu. (Anı Yayıncılık, Ankara).
- Gömceli E (2019) Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Kentsel Kalkınma Potansiyeli Dinamiklerinin Değerlendirilmesi, Konya İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi,

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Niğde.

- Gülyaz M E (2012) Göreme National Park and the Rock Sites of Cappadocia. (Republic Of Turkey Ministry Of Culture And Tourism Publications, Ankara).
- Güngör Ş, Meydan A (2014) Avanos'ta Sürdürülebilir Turizm İçin Planlamanın Önemi. *Avanos Sempozyumu Bildirileri*. Ankara, Ekim 23-25.
- Güngör, Ş (2015) *Yerel Halkın Turizm Algısı Çavuşin Örneği*. Türkiye Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi (Avrupa Coğrafyacılar Derneği yıllık Kongresi ile ortak olarak) Bildiriler Kitabı İçinde (ss. 575- 585). Salih Şahin, Alper Uzun, Songül Aslan ve Bilgen Orhan (Editörler). Ankara: Pegem Akademi.
- Güngör Ş (2016) Koruma Statülerinin Koruma-Kullanma Dengesine Etkisi: Zelve Açık Hava Müzesi (Nevşehir/Avanos). *Gaziantep University Journal Of Social Sciences* 15(1): 205-223.
- Güngör Ş (2018) *İç Anadolu Bölgesi'nin Turizm Coğrafyası*. Ö. Sertkaya Doğan ve E. Duran (Editörler), Türkiye Turizm Coğrafyası içinde. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Güngör Ş (2019) *Nevşehir İlinin Kültürel Faaliyetleri ve Coğrafi İşaretleri*. İ. Çiçek (Editör) Memleket Pusulası Nevşehir içinde (ss 309-333). İstanbul: Eski Babil Yayınları.
- Güreşçi M (1999) Avanos Çömlekçiliği. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon M.Y.O. Seramik Bölümü, Afyonkarahisar.
- Harris J M (2000) Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel Prensipleri, çev. Emine Özmete (Global Development And Environment Institute Working Paper:00-04, Tufts University, Usa).
- Honore C (2008). *Hız Çılgınlığına Başkaldıran Yavaşlık Hareketi: Yavaş*, çev. Esen Gür. (Alfa Yayınları, İstanbul)
- İlhan İ (1999) Bölgesel Turizm Planlaması Modeli ve Nevşehir Örneği. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Jaszczak A, Kristianova K (2019) Social and Cultural Role of Greenery in Development of Cittaslow Towns. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* 603(3): 1-9.
- Karadaş F (2008) Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Türkiye'de Enerji Sektörü ve Politikaları. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Kaypak Ş (2011) Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Bir Çevre. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 13 (20): 19-33.

- Kazancı A D (2019) Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Cittaslow (Sakin Kentler Birliği) Hareketinin Tirebolu Kent Örneği (Giresun-Türkiye)'nde Uygulanması. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon.
- Keskin E B (2012) Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow). *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi* 8(1): 81-99.
- Mangır A F (2016) Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yavaş ve Hızlı Moda. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 19(41): 143-154.
- Mayer H, Knox P L (2006) Slow Cities: Sustainable Places In A Fast World. *Journal of The Urban Affairs Association* 28(4): 321-334.
- Miele M (2008) CittàSlow: Producing slowness against the fast life. *Space and Polity* 12(1): 135-156.
- Newman P, Jennings I (2008) *Cities As Sustainable Ecosystems Principles And Practices* (Island Pres, Washington, USA).
- Nilsson J H, Svard A C, Widarsson A, Wirell T (2010) 'Citta'Slow' Eco-Gastronomic Heritage As A Tool For Destination Development. *Current Issues in Tourism* First article: 1-14.
- Oğuz İ H (2019) Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma ve Mikro Temelli Sürdürülebilir Kalkınma Uygulamaları. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- Oğuz Ö (2007) Unesco, Kültür Ve Türkiye. *Millî Folklor*, 19(73): 5-11.
- Ozmehmet E (2008) Dünyada ve Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* 3(12): 1853-1876.
- Özcan K H (2018) Sürdürülebilir Kalkınma Boyutunda Eko Endüstriyel Parkların Bölge Ekonomisine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Finansal Ekonomi Anabilim Dalı, İzmir.
- Özdemir M (2010) Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11(1): 323-343.
- Özgen N (2019) Sürdürülebilirlik Kavramı ve Kullanım Alanları. *Sürdürülebilir kalkınma içinde* (s.2-331).
- Özgüç N (2003) Turizm Coğrafyası (Özellikler-Bölgeler). (Çantay Kitabevi, İstanbul).
- Özmen A, Can M C (2018) Cittaslow Hareketi'ne Eleştirel Bir Bakış. *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını* 28(2): 91-101.

- Özmen Ş Y, Birsen H, Birsen Ö (2017) Sakin Şehirlerde Toplumsal Katılım: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Kadınların Rolü. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* 4(14), 59-71.
- Pajo A (2015) Türkiye'deki Cittaslow Kentleri Yerel Yönetimlerinin Destinasyon Pazarlaması Uygulamaları: Vize İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kırklareli.
- Radstrom S (2005) *An Urban Identity Movement Rooted in the Sustainability of Place: A Case Study of Slow Cities and Their Application in Rural Manitoba*. (The University of Manitoba Department of City Planning, Manitoba).
- Ritzer G (2011) *Toplumun Mcdonaldlaştırılması Çağdaş Toplum Yaşamının Değişen Karakteri Üzerine Bir İnceleme*, çev. Şen Süer Kaya. (Ayrıntı Yayınları, İstanbul).
- Sarıbaş Ö, Kömürcü S ve Güler M E (2016) Yavaş Şehirlerde Yaşayan Z Kuşağının Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Algıları: Seferihisar Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi* 1(2): 107-119.
- Schnider S (2008) Good, Clean, Fair: The Rhetoric of the Slow Food Movement. *College English* 70(4): 384-402.
- Selvi M (2001) Nevşehir Mezuniyet Çalışması. Lisans Ödevi, Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, K.K.T.C..
- Semmens J, Freeman C (2012) The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective. *International Planning Studies* 17(4): 353-375.
- Sezgin M, Ünüvar Ş (2011) *Yavaş Şehir; Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde* (Çizgi Kitabevi, Konya).
- Sırım V (2012) Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi ve Türkiye'nin Potansiyeli. *Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları Dergisi* 1(4): 119-131.
- Soylu M (2020) Sürdürülebilir Kalkınma Teorisi Çerçevesinde Ekolojik Vergiler ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Bursa.
- Soyluoğlu M (2018) Yavaş ve Sürdürülebilir Kültür: Cittaslow ve Kültürel Mirasın Yaşatılması. *Gorgon Kültür - Tarih - Araştırma Dergisi* Sayı 2, 56-59.
- Sugranyes A, Mathivet C (2010) *Cities for All Proposals and Experiences Towards The Right to The City* (Edited by), Launching The Habitat International Coalition Publication.
- Şahan Ş (2014) Nevşehir- Avanos Çömlekhaneler Bölgesinde Koruma Sorunlarının İrdelenerek Koruma İlkelerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara.

- Şimşek A (2012) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (Ed. Ali Şimşek). (T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir).
- Tatlıbadem A İ (2020) Sürdürülebilir Kalkınma ve Karbon Ayak İzi İlişkisi: G-8 Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- Tekin Özer N B (2018) Türkiye'de Kapitalizmin İşleyişi Sürecinde Sakin Şehir Hareketi ve Sürdürülebilirlik: Seferihisar Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Tıraş H H (2012) Sürdürülebilir Kalkınma Ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 2(2): 57-73.
- Topal T Ü, Korkut A, Kiper T (2016) Yerel Kimliğin Kent İle Buluşması: Cittaslow-Yavaş Şehirler. *İdil Dergisi* 5(25): 1413-1430.
- Türk A T, Ördek Ş (2014) Geçmişten Günümüze Kitabeleriyle Avanos. *Avanos Sempozyumu Bildirileri*. Ankara, Ekim 23-25.
- Uz A (2020) Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Konut Üretimi ve Konut Yapı Malzemeleri. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Uzun B Ş (2019) Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyellerinin Belirlenmesi: Seyitgazi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Vural E (2012) Sürdürülebilir Kalkınma Sürecinde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Önem ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Manisa.
- Weiler R (2015) Yeryüzünün Var Kalması İçin Küçülme, çev. Serin Erengözgin. (Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul).
- Yalçın A, Yalçın S (2013) Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 5(1): 32-41.
- Yavuzçehre P Ş, Donat O (2017) Türkiye'de Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisine Yönelik Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı 27: 299-321.
- Yazar K H (2006) Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Orta Ölçekli Kentlere Dönük Kent Planlama Yöntem Önerisi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Kent Ve Çevre Bilimleri) Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım A, Şimşek H (2016) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Seçkin Yayıncılık, Ankara).

- Yıldırım Y (2006) Avanos Kenti. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Yıldız O (2019) Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Ekoturizmin Muğla İlinin Ekonomik Kalkınmasına Etkileri. Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Muğla.
- Yılmaz İ, Kamış M D, Çokal Z ve Akça H (2014) Turistik Yörelere Sürdürülebilir Kalkınma Aracı Olarak Cittaslow (Yavaş Şehir) Hareketi: Avanos'a Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi. *Avanos Sempozyumu*. Nevşehir, Ekim 23-25.
- Yurtseven H R, Kaya O, Harman S (2010) *Yavaş Hareketi* (Detay Yayıncılık, Ankara).
- Yüksek M (2010) Sürdürülebilir Kalkınma ve Türkiye'de Çevre Politikaları. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Yüksel H (2016) Cittaslow Olma Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kandıra Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kocaeli.

İnternet Kaynakları

URL 1 :

https://www.researchgate.net/publication/323167906_Kusaklar_kusaklararasi_iliskiler_kusak_politikasi_Cok_dilli_bir_Rehber_-_Edition_2017 (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

URL 2: www.cittaslowseferihisar.org/ (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

URL 3: <http://www.slowmovement.com> (Erişim Tarihi: 04.05.2021).

URL 4: Slowfood salyangoz <https://www.bilimvetekno.com/slow-food-nedir/> (Erişim Tarihi: 07.05.2021).

URL 5: <https://www.slowfood.com/> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

URL 6: cittaslowturkiye.org (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

URL 7: <https://www.cittaslow.org/> (Erişim Tarihi: 04.05.2021).

URL 8: Salyangoz <https://kalitelituketim.com/post/172549631403/cittaslow-sakin-sehirler> (Erişim Tarihi: 07.05.2021).

URL 9: <http://www.avanos.gov.tr/ilcenin-tarihi> (Erişim Tarihi: 09.05.2021).

URL 10: <https://www.nufusune.com/avano-ilce-nufusu-nevsehir> (Erişim Tarihi: 13.05.2021).

URL 11: <https://sites.google.com/site/avanosforum/avanos-un-cografi-konumu> (Erişim Tarihi: 13.05.2021).

URL 12: <https://tatilkapadokyada.com/zelve-orenyeri-zelve-acik-hava-muzesi/> (Erişim Tarihi: 13.05.2021).

URL 13: <https://uzungoltur.net/ozkonak-yeralti-sehri-nerede-nasil-gidilir-giris-ucreti-ziyaret-saatleri.html> (Erişim Tarihi: 16.05.2021).

URL 14: <https://www.arkeogezgin.com/belha-manastiri> (Erişim Tarihi: 16.05.2021).

URL 15: <https://www.gelecekturizmde.com/surdurulebilir-turizm-nedir/> (Erişim Tarihi:10.06.2021).

EKLER

Ek-1. Görüşme Formu

AVANOS İLÇESİ'NDE YAPILAN MÜLAKAT/GÖRÜŞME FORMU

SORULAR	Kamu Görevlileri	Özel Sektör Çalışanları	Yerel Halk ve Ziyaretçiler
1. Avanos'u turizm açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?	✓	✓	✓
2. Sakin Şehir (Cittaslow) hakkında bilgiye sahip misiniz?	✓	✓	✓
3. Size göre Avanos'un Sakin Şehir Hareketi'ne üye olma ihtimali var mı?	✓	✓	✓
4. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde sürdürülebilir turizmi nasıl etkiler?	✓	✓	✓
5. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehrin ekonomik yapısına nasıl bir etkisi olur?	✓	✓	✓
6. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehrin kültürel/sosyal yapısına nasıl bir etkisi olur?	✓	✓	✓
7. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehrin doğal/çevre yapısına nasıl bir etkisi olur?	✓	✓	✓
8. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde koruma kullanma dengesinin nasıl sağlanacağını düşünüyorsunuz?	✓	✓	✓
9. Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehre ne gibi olumsuz etkileri olabilir?	✓	✓	✓